

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

2024 • XVII. évfolyam • 1. szám

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL
2024 • XVII. évfolyam • 1. szám
2024. április 4.

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Lámfalusi Ibolya

Szerző
Vörös-Illés Ivett (szerk.)
voros-illes.ivett@aki.gov.hu

Péter Krisztina
peter.krisztina@aki.gov.hu

Rózsa Andrea
rozsa.andrea@aki.gov.hu

Kiadó

1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Telefon: +36 1 217 1011
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes
felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport – publikacio@aki.gov.hu

Tartalomjegyzék

Összefoglaló	3
Summary	4
Módszertani megjegyzések	6
Agrár- és vidékfejlesztési támogatások	7
Közvetlen termelői támogatások	11
Vidékfejlesztési és halászati programok	12
Piaci és egyéb támogatások	15
Nemzeti támogatások	17
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	18
Állattenyésztési támogatások	19
Szántóföldi növénytermesztők támogatása	21
Kertészeti ágazat támogatása	22
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban	22
Élelmiszeripar támogatása	23
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	25
A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállománya	27
A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya	35
Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállománya	43
Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya	44
Kedvezményes finanszírozás az agrárgazdaságban 2023-ban	51
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban	54
Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel	54
Növekedési Hitelprogram	57
MFB-hitelprogramok	58
EXIM-konstrukciók	59
Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban	59
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	61
Kedvezményes finanszírozás az élelmiszeriparban	63
EXIM-konstrukciók	63
Növekedési Hitelprogram	65
Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel	67
MFB-hitelprogramok	68
Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban	69
Ágazati csődráták	70
Hitelezési felmérés	71
Hitelfedezettség	72
Jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatai	73

Összefoglaló

- A 2021–2022-es átmeneti évek után 2023. január 1-jén hatályba lépett a 2023–2027-es időszakra szóló közös agrárpolitika. Ezzel párhuzamosan tart még a 2014–2020-as ciklus lezárása.
- Agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra 1409,2 milliárd forintot fizettek ki december 31-ig. A folyósított támogatási összeg 63,8 százaléka (899,3 milliárd forint) európai uniós forrásból származott, 36,2 százalékát (509,9 milliárd forint) hazai költségvetésből fizették ki.
- Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások között a Vidékfejlesztési Program kifizetései domináltak (53,5 százalék), melyek meghaladták a 750 milliárd forintot. A közvetlen támogatások a kifizetések több mint egyharmadát (35,2 százalék) képezték, 496,2 milliárd forint kifizetésére került sor december 31-ig. A nemzeti támogatásokra 127,6, a piaci és egyéb támogatásokra együttesen 30,8 milliárd forintot folyósítottak.
- Az egyes ágazatok támogatottságát vizsgálva elmondható, hogy a szántóföldi növénytermesztők kapták a támogatások több mint egyharmadát, míg az állattenyésztők a támogatások 17,0 százalékát használhatták fel, a kertészet részesedése pedig csupán 4,5 százalék volt.
- A nemzeti agrárkárenyhítési rendszer keretében (I. pillér) a 2022. évi időjárás okozta rendkívüli mértékű károk kompenzálására 50,7 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban a jogosult termelők számára.
- A **mezőgazdaság** hitelállománya 3,5 százalékkal 1039,6 milliárd forintra emelkedett az előző év azonos időszakához képest. Ezen belül a kedvezményes hitelek aránya 69,4 százalékot, a piaci hitelek részesedése pedig 30,6 százalékot tett ki 2023. december 31-én.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállománya csökkent, 1,7 százalékkal 369,0 milliárd forintra mérséklődött. Az egyéni gazdaságok hitelei közül továbbra is a beruházási hitelek voltak túlsúlyban, állományuk 2,2 százalékkal 255,5 milliárd forintra bővült és ez értékben a teljes hitelállomány közel 70 százalékát tette ki. A hitelek zöme a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta. A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 16,6 milliárd forinttal volt több az egy évvel korábbi értékénél.
- A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 6,6 százalékkal 670,6 milliárd forintra emelkedett. A növekedés az éven túli hiteleknél jelentkezett, azon belül is a beruházási hitelek állománygyarapodása volt meghatározó, amely értékét tekintve meghaladta a hosszú lejáratú forgóeszközhitelét. A hitelállományból legnagyobb mértékben az állattenyésztési ágazat részesedett. A mezőgazdasági társas vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 11,3 milliárd forinttal volt több az egy évvel korábbi értékénél.
- A mezőgazdaság garantált hitelállománya dinamikusán nőtt. A lízingcégek szerződészsáma mérséklődött, a tőkeintlévőség összege növekedett.
- Az **élelmiszeripar** hitelállománya – ellentétben a mezőgazdasággal – 2,0 százalékkal csökkent, ezáltal 747,3 milliárd forintra módosult 2023 negyedik negyedévének végére. Az ágazat hitelállományában a kedvezményes hitelek aránya jóval kisebb volt, mint a mezőgazdaságban, 51,9 százalékot tett ki.
- Az egyéni vállalkozások hitelállománya 9,2 százalékkal volt kevesebb az előző év azonos időszaki értékénél, ezáltal 6,5 milliárd forintra mérséklődött, a társas vállalkozásoké 1,9 százalékkal 740,8 milliárd forintra csökkent. Miközben a mezőgazdaságban a hosszú lejáratú hitelek növekedése volt a meghatározó, az

élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományában a csökkenés az éven belüli és az egyéb hiteleknél jelentkezett, így a hosszú lejáratú hitelek részesedése 2023 negyedik negyedévében a teljes hitelállományból 69,8 százalékra nőtt. A szóban forgó szegmens hitelállományának legnagyobb részét (25,2 százalékát) az ún. egyéb élelmiszeripar gyártása alágazatban tevékenykedő vállalkozások adták. Ezt követte 16,9 százalékos részaránnyal az egyéb gyümölcs-, zöldség feldolgozás, -tartósítás, majd 8,3 százalékkal az olaj gyártása és 8,8 százalékkal a baromfihús-feldolgozás, -tartósítás szakágazat.

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások újonnan felvett hiteleinek összege 31,7 milliárd forinttal volt kevesebb az egy évvel korábbi értékénél. Az ágazat garantált hitelállománya tovább bővült.

Summary

- After the transition years 2021-2022, the Common Agricultural Policy for the period 2023-2027 entered into force on 1st of January 2023. At the same time, the 2014-2020 period is still being closed.
- A total of HUF 1409.2 billion was paid for agricultural and rural development subsidies by 31 December. 63.8 per cent (HUF 899.3 billion) of the subsidies came from European Union funds and 36.2 per cent (HUF 509.9 billion) was paid from domestic budget.
- Payments of the Rural Development Program dominated in agricultural and rural development payments (53.5 per cent), which exceeded the HUF 750 billion. Direct subsidies accounted more than a third (35.2 per cent) of payments, with HUF 496.2 billion paid by 31 December. Farmers received HUF 127.6 billion in national subsidies, and HUF 30.8 billion in market and other subsidies.
- Examining the support of each sector it can be considered that arable crop growers received more than a third of the subsidies, while livestock farmers could use 17.0 per cent of the support and the share of horticulture was only 4.5 per cent.
- Under the national agricultural compensation scheme (Pillar I), a significant amount of compensation, HUF 50.7 billion was paid to eligible farmers in 2023 to compensate for the damage caused by the weather in 2022.
- The amount of credit in **agriculture** increased by 3.5 per cent to HUF 1039.6 billion compared to the same quarter of the previous year. Within this the rate of subsidised loans was 69.4 per cent while the share of market loans was 30.6 per cent on December 31, 2023.
- The credit amount of the individual farms decreased moderately, by 1.7 per cent to HUF 369.0 billion. Among the loans to individual farms, investment loans continued to predominate, with their stock growing by 2.2 per cent to HUF 255.5 billion, accounting for nearly 70 per cent of total loans. Most of the credit was used to finance arable crop growers. The value of new loans of individual farms in agriculture was HUF 16.6 billion higher than in the previous year.
- The credit amount of the agricultural enterprises increased by 6.6 per cent to HUF 670.6 billion. The increase was mainly for long-term loans, within this the growth of investment capital loans exceeded the growth of long-term working loans in terms of the value. The livestock sector accounted for the largest share of the credit. The amount of new loans taken out by agricultural enterprises was HUF 11.3 billion higher than in the previous year.

- The guaranteed loans of agriculture have grown dynamically. At the same time the contract number of leasing companies decreased but their capital adequacy in the sector increased.
- In the **food industry**, the amount of loans – in contrast to agriculture – decreased by 2.0 per cent, to HUF 747.3 billion at the end of the fourth quarter of 2023. The share of subsidised loans (51.9 per cent) in the sector's loan portfolio was much lower than in agriculture.
- The credit amount of the individual food companies decreased by 9.2 per cent to HUF 6.5 billion, and the credit amount of corporate enterprises also declined by 1.9 per cent to HUF 740.8 billion. While in agriculture the growth of long-term loans was decisive in the food sector the decline was in short-term and other loans, bringing the share of long-term loans in total loans to 69.8 per cent in the fourth quarter of 2023. Biggest part (25.2 per cent) of the loans in the food industry were granted for food corporations operating in the so-called other food industry sector. This was followed by the other fruit and vegetable processing and preserving subsector with a share of 16.9 per cent, followed by the oil production subsector with 8.3 per cent and the poultry meat processing and preserving area with 8.8 per cent.
- The value of new loans of corporate enterprises in the food industry was HUF 31.7 billion lower than in the previous year. The sector's guaranteed loans continued to expand.

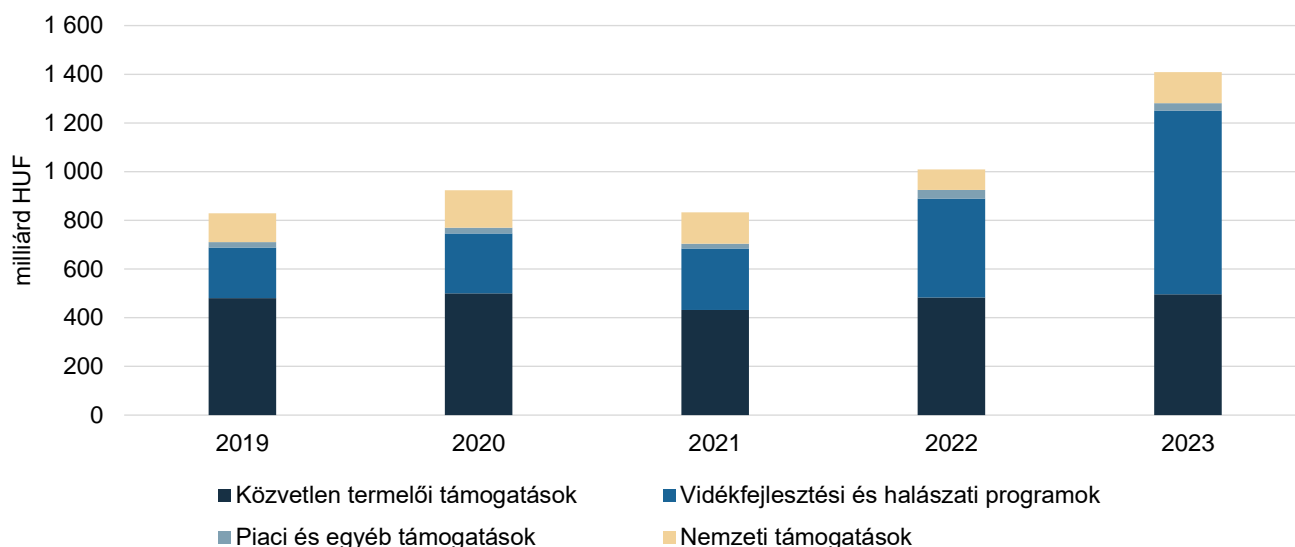
Módszertani megjegyzések

- A Pénzügyi Hírlevél támogatásokat bemutató fejezete pénzforgalmi szemléletben készül, a 2023. január 1. és december 31. között teljesült kifizetéseket tartalmazza. A Vidékfejlesztési Program (VP) előrehaladását szemléltető 10. ábrán a 2016 és 2023 között teljesült kifizetések szerepelnek.
- Az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazatonkénti, illetve alágazatonkénti felosztását ismertető fejezetnél az intézkedések besorolása e kategóriákba nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást, illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek.
- A társas vállalkozások hitelállományáról a Magyar Nemzeti Bank (továbbiakban MNB) és az Agrárminisztérium (AM) egyaránt végez adatgyűjtést. Az AM-adatok részletesebb bontásban, hitelcél és szakágazat szerint állnak rendelkezésre, ezáltal a szegmens hitelállományáról készült összeállítás ezen adatokra épül.
- A finanszírozási adatok a 2023. december 31-i (2023 IV) állapotot tükrözik.

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

- Agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra 2023-ban összességében (a 2024. márciusig ismertté vált információk alapján) 1409,2 milliárd forint került felhasználásra hazai és uniós forrásokból (1. ábra).
- Az Agrárminisztérium fejezetén kívül szerepel, de az agrártámogatásokhoz kapcsolódik a mezőgazdaságban felhasznált gázolaj utáni jövedékiadó-visszatérítés, amely további 22,8 milliárd forintot jelentett a termelőknek.
- A két átmeneti év után 2023 január 1-jén hatályba lépett a 2023–2027-es időszakra szóló közös agrárpolitika (KAP), miközben ezzel párhuzamosan tart még a 2014–2020-as ciklus lezárása is. A 2023–2027-es ciklusban a legtöbb korábbi támogatás, pályázati felhívás kisebb-nagyobb változtatás mellett megmarad, ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a zöld elvárásoknak való megfelelés, a generációváltás, valamint a kis- és közepes vállalkozások támogatása. A korábbi években vállalt és a 2023. évet terhelő, áthúzódó fizetési kötelezettségek teljesítése mellett a tárgyévben megkezdődtek a KAP Stratégiai terv (KAP ST) I. pilléres kifizetései (BISS [fenntarthatóságot elősegítő alaptámogatás], CRISS [kiegészítő újraelosztó támogatás a fenntarthatóság elősegítésére], CIS [termeléshez kötött támogatás], méhészeti ágazat támogatása, átmeneti nemzeti tejtámogatás).
- Tovább emelkedett 2023-ban a vidékfejlesztési és halászati programok beavatkozásaira folyósított összeg, az év során 754,6 milliárd forintot, az összes agrártámogatás 53,5 százalékát fizették ki a gazdálkodóknak. Ezen belül a Vidékfejlesztési Programból 701,4 milliárd forint kifizetés teljesült a tárgyévben, a KAP Stratégiai terv keretében pedig agrárkörnyezetgazdálkodási intézkedésekre 37,9 milliárd forintot, ökológiai gazdálkodás támogatására 10,4 milliárd forintot folyósítottak a termelőknek. A Magyar Halgazdálkodási Operatív Programból 4,9 milliárd forinthez jutottak a gazdálkodók.
- A termelőknek nyújtott közvetlen támogatások a kifizetések 35,2 százalékát képezték, amelyhez kapcsolódóan 496,2 milliárd forintot vettek igénybe a gazdálkodók tárgyév január 1. és december 31. között.
- A hazai költségvetésből finanszírozott nemzeti támogatások keretében 127,6 milliárd forintot használhattak fel a kedvezményezettek, ami az összes agrártámogatás 9,1 százaléka.
- A piac szabályozását célzó intézkedésekre 30,8 milliárd forintot fordítottak, amelynek fele a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokat fedezte.

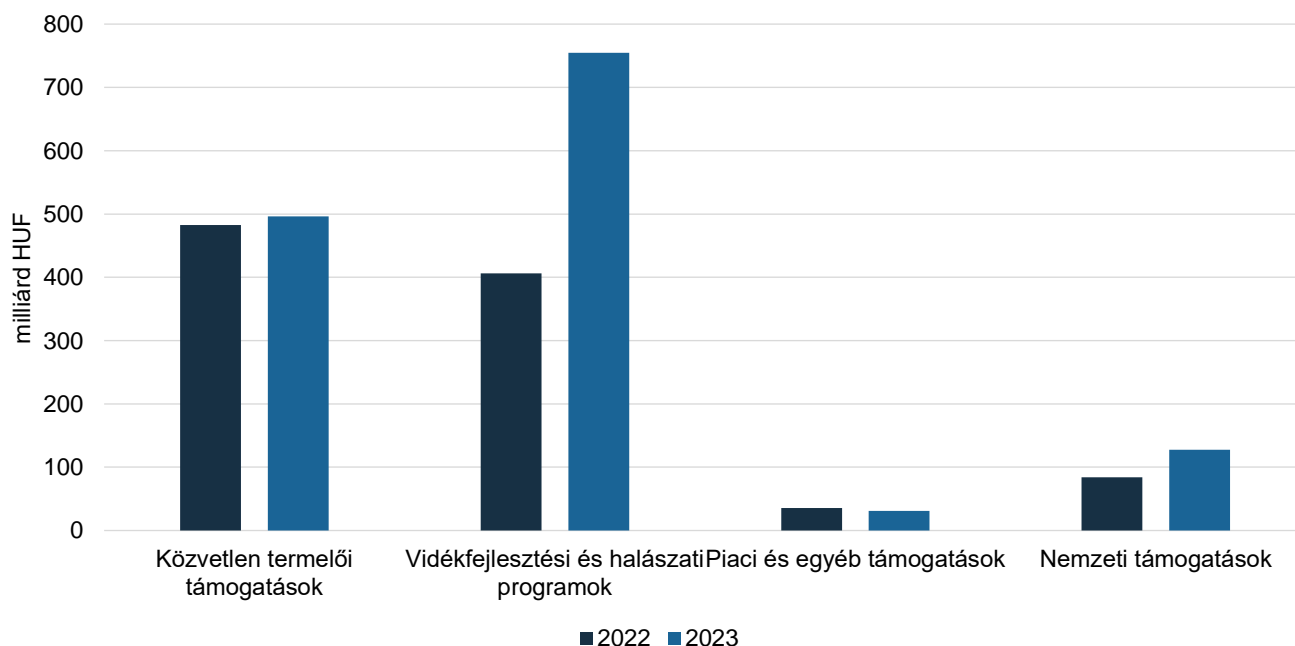
1. ábra: **Az agrár- és vidékfejlesztési kifizetések 2023-ban meghaladták az 1400 milliárd forintot**

Megjegyzés: A nemzeti támogatások keretében folyósított Állat-, növény- és GMO-kártalanítás, valamint a Sertések reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájától való mentesítés támogatásáról nem állt rendelkezésre adat 2022-től.
 Forrás: Jelentés az agrárgazdaság 2019., 2020. és 2021. évi helyzetéről, valamint a PM, az AM és a MÁK adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A vidékfejlesztési és halászati programok kifizetései 85,8 százalékkal emelkedtek az előző év azonos időszakához képest. A nemzeti támogatások keretében 51,4 százalékkal, a közvetlen termelői támogatásokra pedig 2,8 százalékkal nagyobb összeget folyósítottak 2023-ban, mint egy évvel korábban. A piaci támogatások 13,3 százalékkal elmaradtak a 2022. évi összesített kifizetésekhez képest (2. ábra).

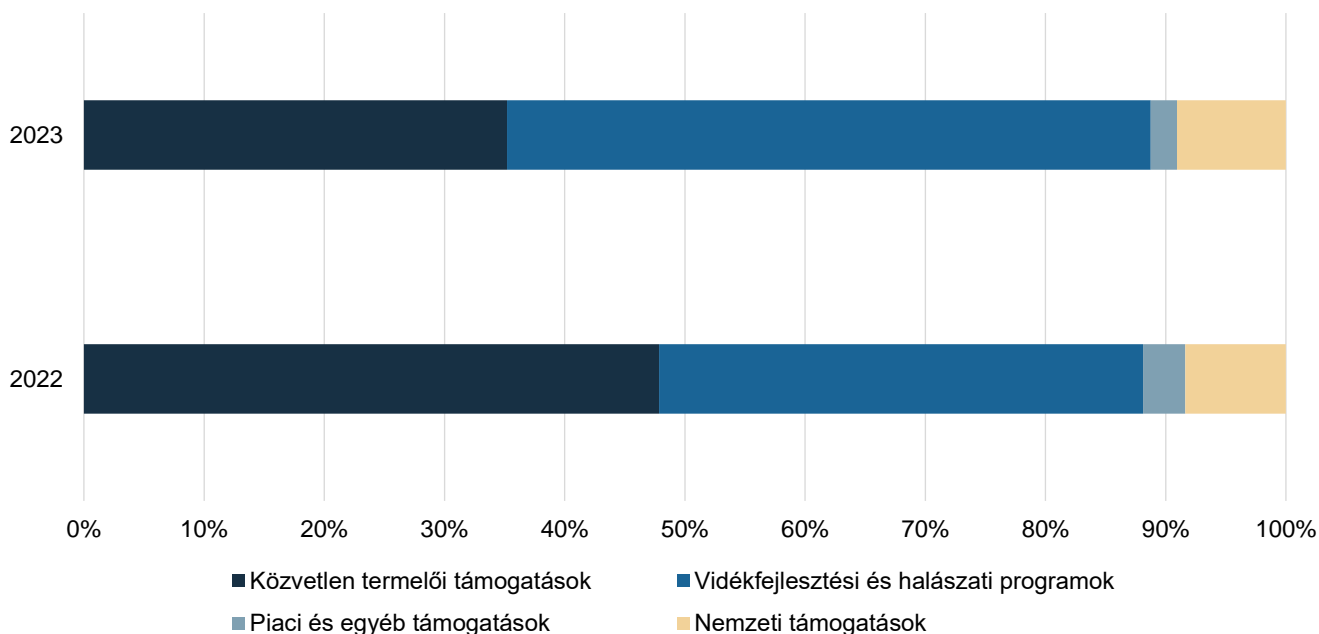
2. ábra: **Jelentős mértékben megemelkedett a vidékfejlesztési és halászati programokra kifizetett támogatási összeg 2023-ban**

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az összes agrártámogatáson belül a vidékfejlesztési és halászati programok részaránya 13,3 százalékponttal nőtt, némileg emelkedett a nemzeti támogatásoké is 0,7 százalékponttal, míg a közvetlen termelői támogatásoké 12,6 százalékponttal, a piaci és egyéb támogatásoké 1,3 százalékponttal csökkent 2023-ban (3. ábra).

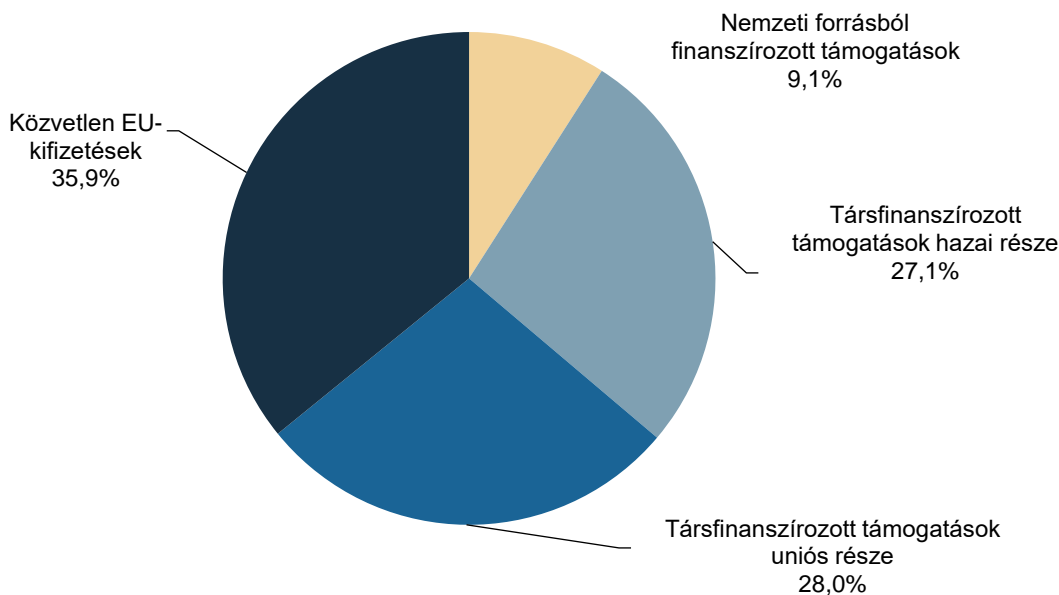
3. ábra: **A vidékfejlesztési és halászati támogatások részaránya növekedett 2023-ban**

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

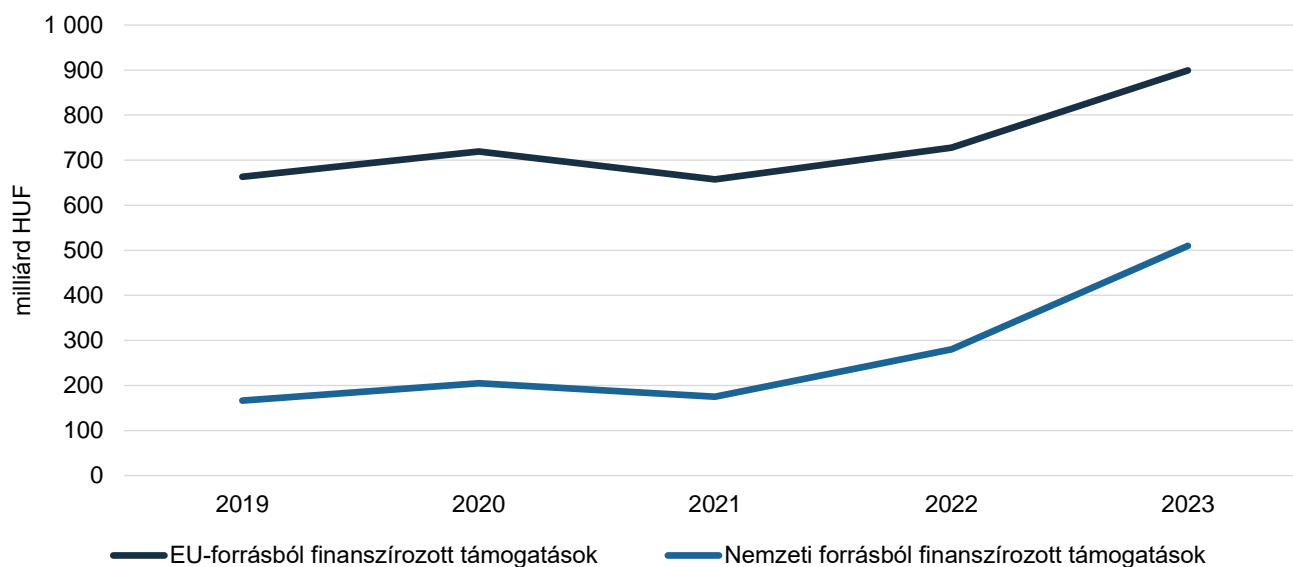
- Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások keretében folyósított 1409,2 milliárd forint támogatási összeg 63,8 százaléka (899,3 milliárd forint) európai uniós forrásból származott, 36,2 százalékat (509,9 milliárd forint) pedig hazai költségvetésből fizették ki (4. ábra). A hazai forrásból nyújtott támogatás 81,8 százalékkal haladta meg az előző évi összeget, az európai uniós forrás 23,5 százalékkal emelkedett (5. ábra).
- Az uniós társfinanszírozással megvalósult támogatások esetében az uniós kifizetések aránya 50,8 százalékot tett ki, míg a támogatások további 49,2 százalékát nemzeti költségvetésből folyósították.
- Fontos megjegyezni, hogy az uniós finanszírozású kifizetések évenkénti ingadozása főként a területalapú támogatások és egyéb közvetlen támogatások kifizetési rendjének sajátosságából adódik, mivel az egyes években eltérő mértékű előlegfizetés, részfizetés és a következő évre áthúzódó végkifizetés valósul meg, a Pénzügyi Hírlevél viszont pénzforgalmi szemléletben készül, a naptári év kifizetéseit tükrözi.

4. ábra: **Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások több mint 60 százaléka európai uniós forrásból származott 2023-ban**

Forrás: PM-, AM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

5. ábra: **Az agrár- és vidékfejlesztési kifizetések csaknem kétharmada továbbra is uniós forrásból valósult meg**

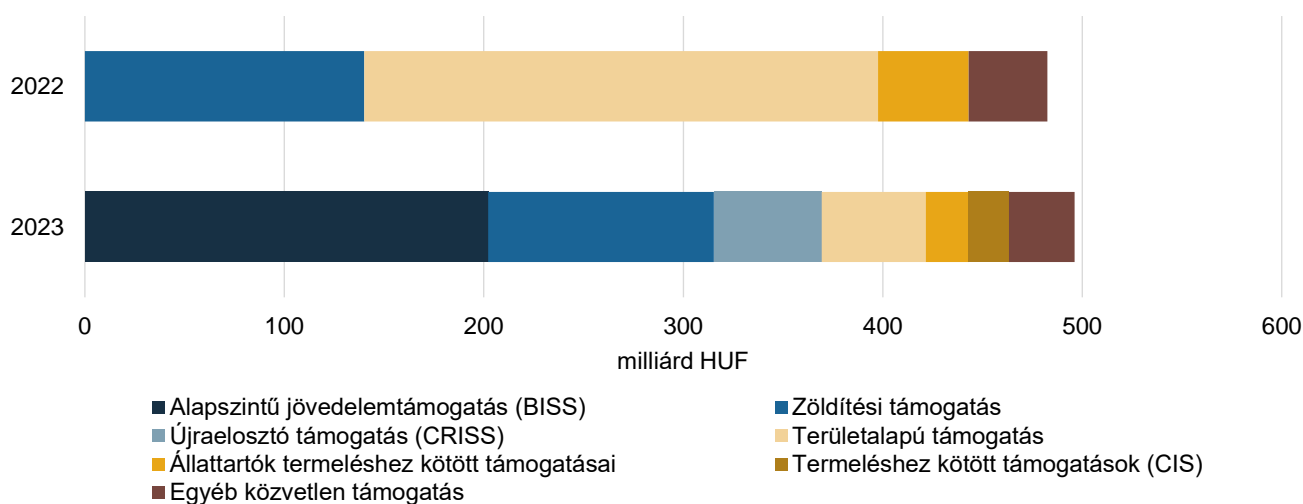
Megjegyzés: A nemzeti támogatások keretében folyósított Állat-, növény- és GMO-kártalanítás, valamint a Sertések reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájától való mentesítés támogatásáról nem állt rendelkezésre adat 2022-től.

Forrás: Jelentés az agrárgazdaság 2019., 2020. és 2021. évi helyzetéről, valamint a PM, az AM és a MÁK adatai alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

Közvetlen termelői támogatások

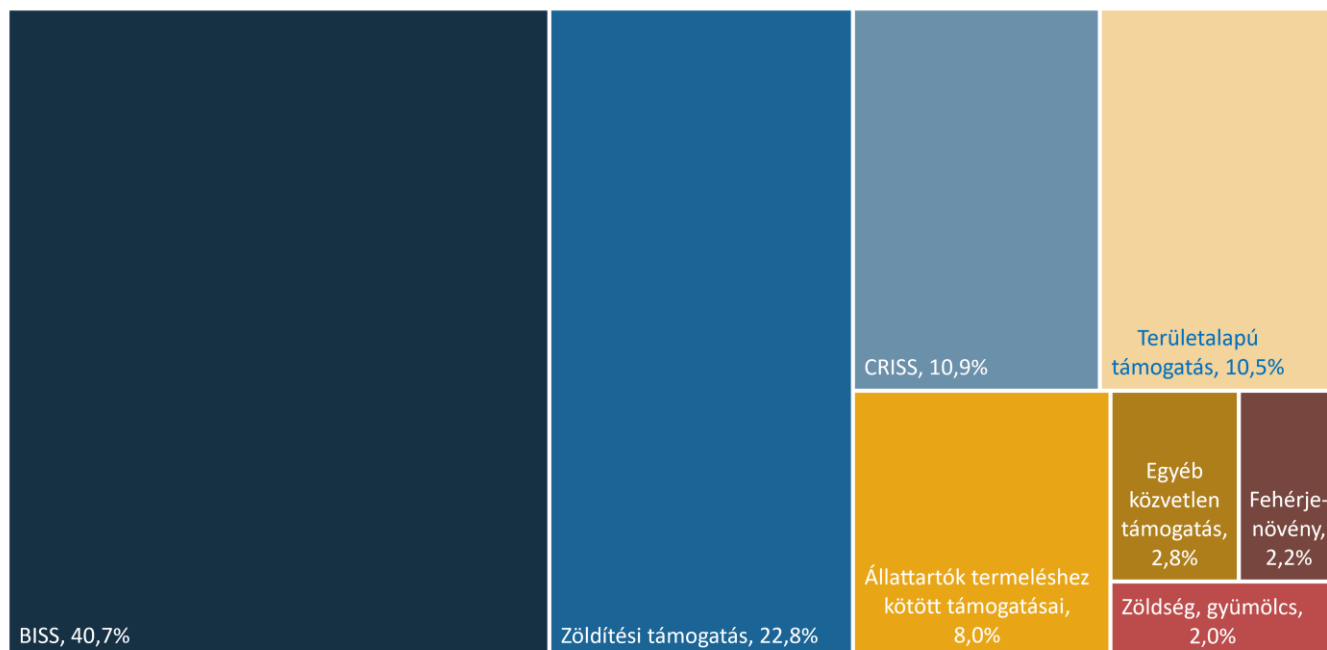
- A KAP Stratégiai terv keretében 2023-tól változások léptek életbe a közvetlen támogatások terén. A jogosultság feltétele az aktív mezőgazdasági termelői státusz. A SAPS és a zöldítés jogcímeit 2023-tól felváltó alaptámogatás lett a közvetlen támogatási rendszer alapja és kiindulópontja, amelyből a termelésre nem használt agroökológiai jelentőségű területek is részesülnek. Az új, kiegészítő jövedelemtámogatásként működő redisztributív kifizetés célja a kis és közepes méretű gazdaságok irányába történő forrásátcsoportosítás elősegítése az üzemek első hektárjainak emelt szintű támogatása révén. Az Agroökológiai Program (AÖP) egy zöldítésszerűen működő, önkéntes vállalásokon alapuló, egyéves támogatás, amely az agrár-környezetgazdálkodási támogatási formához (AKG) hasonlít. A generációváltás előmozdítása kiemelt szerepet kap, kedvezőbb feltételek mellett megemelt összegű forrás áll rendelkezésre aktív gazda státusz, illetve minimális képzettség megléte esetén. A termeléshez kötött támogatásokra a jelenlegivel nagyságrendileg megegyező forrás áll rendelkezésre 2027-ig.
- A gazdálkodóknak a 2023. évben folyósított 496,2 milliárd forint közvetlen támogatás 13,6 milliárd forinttal meghaladta az előző évben kifizetett összeget (6. ábra). A tárgyévi teljesítés azonban a közvetlen termelői támogatások kifizetési rendjéből adódóan két gazdasági évet érint, hasonlóan a korábbi évekhez. A teljes összeg egyharmadát, 165,4 milliárd forintot a területalapú támogatás és a zöldítési komponens tette ki, amely a 2022. évi jogosultságok rész- és végfizetését, valamint a korábbi évek jogorvoslati ügyeinek rendezését foglalja magában. A 2023. évi egységes kérelmekkel kapcsolatos előlegkifizetések már a KAP Stratégiai terv keretében valósultak meg. A Mezőgazdasági alapszintű jövedelemtámogatás beavatkozásra 202,1 milliárd forintot, az Átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatásra 54,1 milliárd forintot kaptak a gazdálkodók. A területalapú támogatás és a zöldítés végfizetése, valamint az alaptámogatás és kiegészítő támogatás előlegfizetése együttesen a 2023-ban folyósított közvetlen támogatások 85 százalékát képezték (7. ábra).

6. ábra: **A kifizetések több mint felét a KAP Stratégiai terv forrásaiból folyósították a gazdálkodóknak 2023-ban**

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

7. ábra: **A közvetlen támogatások 85 százalékát a területalapú és zöldítési, illetve a BISS- és CRISS-támogatások adták 2023-ban**

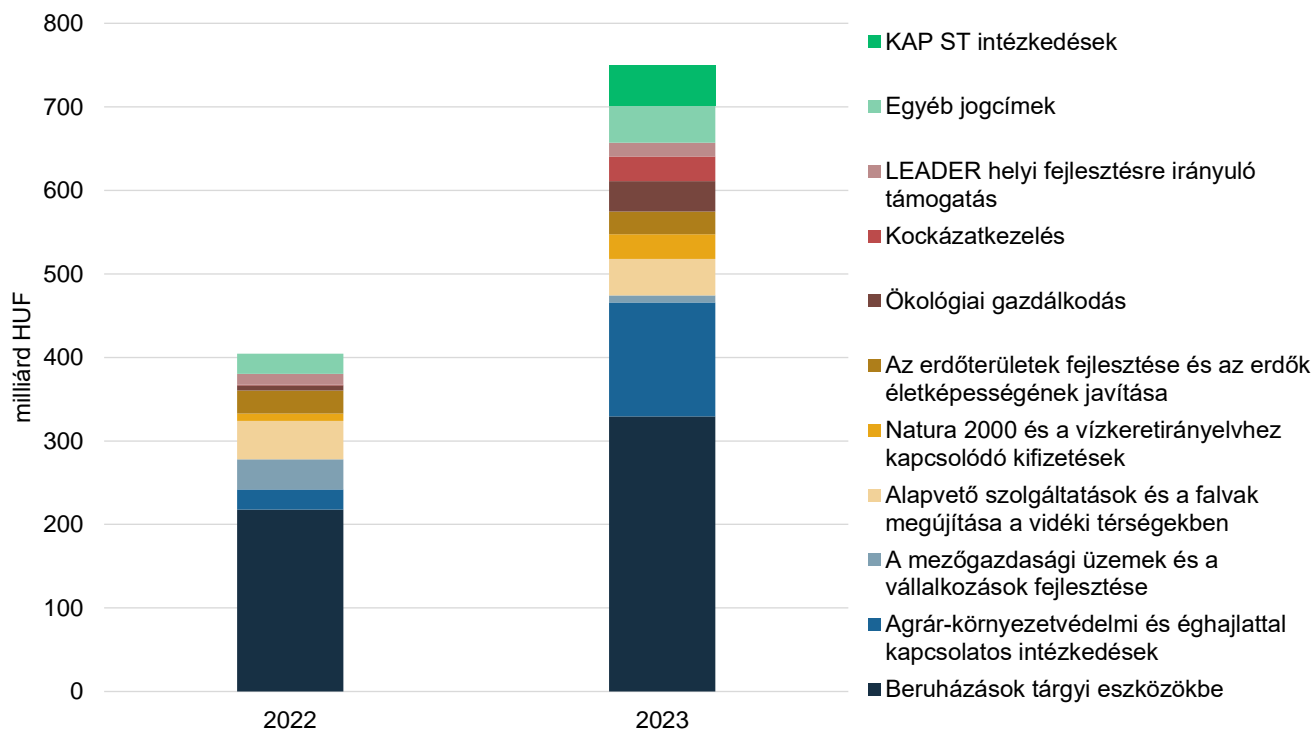
Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A két fő intézkedés mellett a termeléshez kötött állattenyésztési támogatásokra további 39,6 milliárd forintot kaptak a gazdák, amelyből 17,9 milliárd forint folyósítása a KAP Stratégiai tervhez kötődött, anyajuhtartásra 2,8 milliárd forintot, tejhasznú tehéntartásra 15,2 milliárd forintot folyósítottak 2023. december 31-ig.
- A gyümölcsstermesztők (extenzív és intenzív termesztés) 3,4 milliárd forint támogatásban részesültek, ebből 2,1 milliárd forint már az új támogatási ciklusban benyújtott kérelmekhez kapcsolódott.
- További számottevő összeg, 10,9 milliárd forint került folyósításra szálas és szemes fehérjenövények támogatására, ami közel azonos arányban oszlott meg a növénykultúrák között.
- Az ipari zöldségnövények termesztésére 4,7 milliárd forintot, a zöldségnövény-termesztés támogatására 2,0 milliárd forintot folyósítottak a kedvezményezetteknek.
- A cukorrépa-termesztők 3,3 milliárd forint támogatásban részesültek.
- A fiatal mezőgazdasági termelők 1,8 milliárd forint támogatást kaptak.

Vidékfejlesztési és halászati programok

- A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedéseire 2023-ban 701,4 milliárd forintot folyósítottak a gazdálkodóknak (8. és 9. ábra). A Magyar Halgazdálkodási Operatív Programból 4,9 milliárd forint kifizetése valósult meg. A KAP Stratégiai terv intézkedéseire 48,3 milliárd forintot fordítottak 2023 december 31-ig.
- A VP intézkedései közül tárgyi eszközök beszerzésére 329,4 milliárd forintot fordítottak, ezen belül az élelmiszeripar több intézkedés keretében 61,5 milliárd forint támogatásban részesült. Állattartó telepek fejlesztésére és megújítására csaknem 100 milliárd forintot fordítottak, további 74,0 milliárd forint a mezőgazdaság digitális átállásához kapcsolódó precíziós fejlesztésekhez járult hozzá. A terménytároló, -szárító és -tisztító üzemek több mint 40 milliárd forint kifizetésben részesültek.

8. ábra: **A Vidékfejlesztési Program kifizetései jelentős mértékben emelkedtek, és megkezdődtek a KAP Stratégiai terv kifizetései is 2023-ban**

Forrás: PM -adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

9. ábra: **A Vidékfejlesztési Program kifizetéseinek csaknem felét tárgyi eszközök beszerzésére fordították 2023-ban**

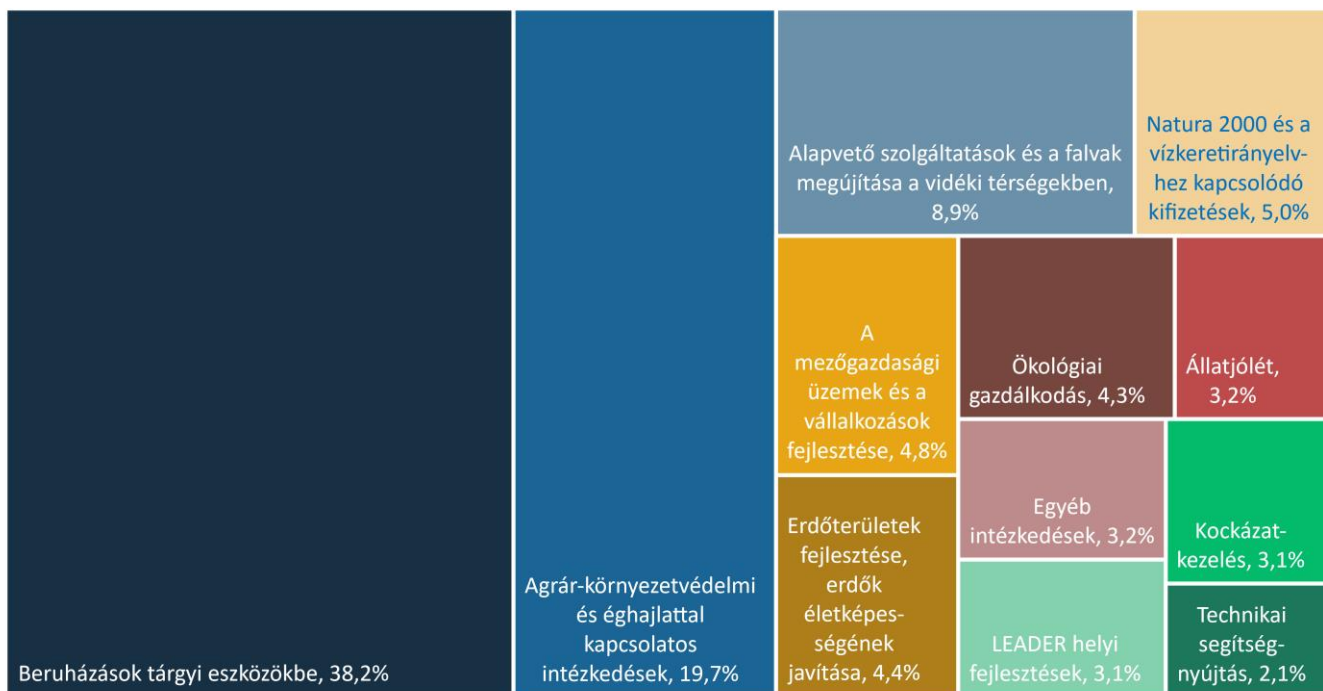

Megjegyzés: A VP kifizetéseivel párhuzamosan a 2023. év végén a KAP ST keretében megkezdődtek az új támogatási időszak kifizetései az AKG és az ökológiai gazdálkodás területén.

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- További 136,4 milliárd forint jutott az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedésekre, 43,8 milliárd forint az alapvető szolgáltatásokra és a falvak megújítására a vidéki térségekben, 36,5 milliárd forint a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztésére.
- Az ökológiai gazdálkodások támogatása meghaladta a 36 milliárd forintot. Erdőterületek fejlesztésére 27,3 milliárd forintot, a Natura 2000 és a vízkeretirányelvhez kapcsolódó kifizetésekre 29,4 milliárd forintot fordítottak.
- A LEADER helyi fejlesztésekre 16,4 milliárd forintot, a mezőgazdasági üzemek és vállalkozások fejlesztésére 8,4 milliárd forintot folyósítottak.
- A kockázatkezelési intézkedéseken belül a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásokra a 2022. év vonatkozásában 2023. év elején, a 2023. év vonatkozásában pedig decemberben kezdte meg a Magyar Államkincstár a jóváhagyott kérelmek kifizetését. Összesen 28,0 milliárd forint támogatást kaptak a biztosított gazdálkodók. A krízisbiztosítási rendszer működését 1,4 milliárd forinttal támogatta a Vidékfejlesztési Program.
- A KAP Stratégiai terv 2023-ban az ökológiai gazdálkodások részére 10,4 milliárd forintot, agrárkörnyezetgazdálkodási célokra 37,9 milliárd forintot biztosított.
- A tárgyévi kifizetéseket összevetve a 2022. év azonos időszakával elmondható, hogy csaknem megháromszorozódott a tárgyi eszközök beszerzésére, az alapvető szolgáltatások és a falvak megújítására, valamint az erdők fejlesztésére fordított összeg. Több mint másfélszeresére nőtt a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztésének támogatása is.
- Összességében a Vidékfejlesztési Program tárgyévi teljesítése 296,8 milliárd forinttal meghaladta a 2022. év azonos időszakában kifizetett összeget, és elindultak az új támogatási ciklus teljesítései is. Hatszorosára nőtt az ökológiai gazdálkodások támogatása, hasonlóképpen emelkedett az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések támogatása is a VP keretében, és ehhez kapcsolódott további 48,7 milliárd forint KAP-támogatás. Több mint háromszorosára nőtt a Natura 2000 és a vízkeretirányelvhez kapcsolódó juttatás. Mindemellett másfélszeresére emelkedett a tárgyi eszközökre fordított beruházások összege.
- A Vidékfejlesztési Program (2014–2020) indulása óta 2023 végéig 2185,8 milliárd forintot fizettek ki a pályázóknak (10. ábra).
- A kumulált adatokat vizsgálva elmondható, hogy a tárgyi eszközökbe történő beruházások tették ki a kifizetések több mint egyharmadát, összegük meghaladta a 834 milliárd forintot. A támogatások 19,7 százaléka, 431,6 milliárd forint az agrár-környezetvédelmi intézkedésekre fordítódott.
- A kifizetések 8,9 százalékát, 194,4 milliárd forintot alapvető szolgáltatásokra és a falvak megújítására folyósították a kedvezményezetteknek, a Natura 2000-hez és a vízkeretirányelvhez kapcsolódott 109,3 milliárd forint, a mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztéséhez 103,9 milliárd forint teljesítés.

10. ábra: **A Vidékfejlesztési Program több mint felét a tárgyi eszközökbe történő beruházások és az agrár-környezetvédelmi intézkedések kifizetései tették ki 2016 és 2023 között**

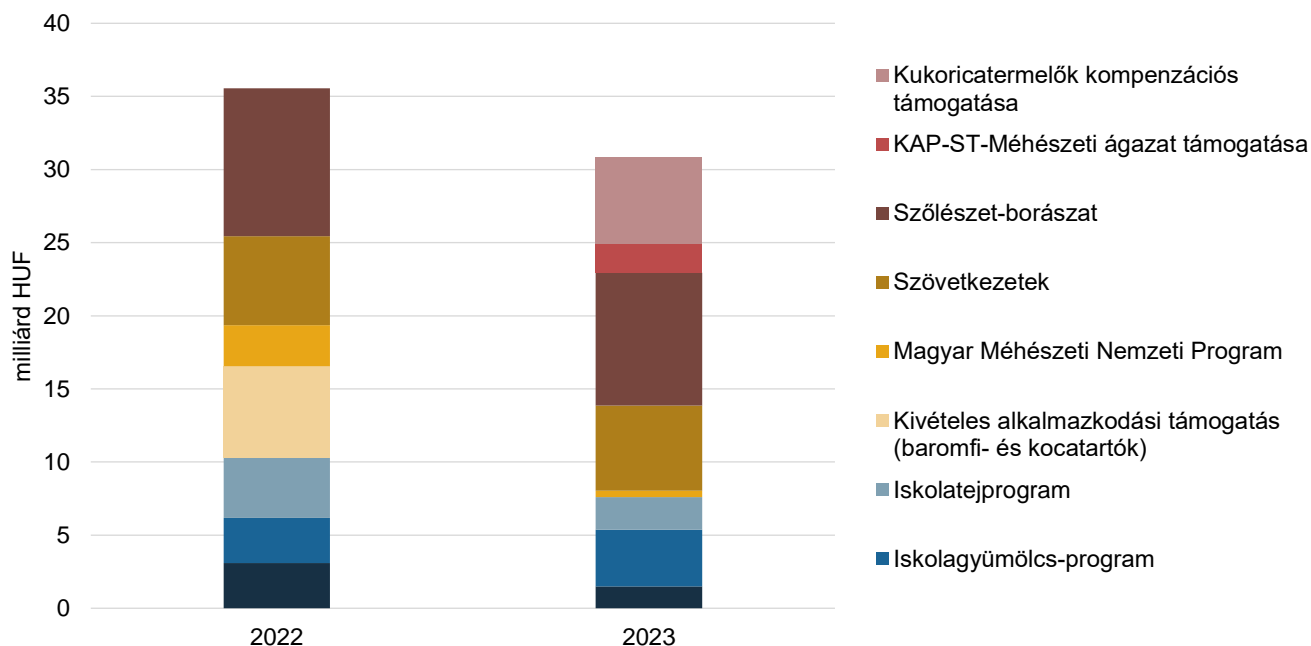
Megjegyzés: A VP kifizetéseivel párhuzamosan a 2023. év végén a KAP ST keretében megkezdődtek az új támogatási időszak kifizetései az AKG és az ökológiai gazdálkodás területén.

Forrás: PM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

- A piacsabályozó intézkedésekre uniós és nemzeti forrásból együttesen 30,8 milliárd forintot, az előző évi összegnél 4,7 milliárd forinttal kevesebbet folyósítottak 2023-ban (11. ábra). A különbség részben az iskolatejprogram, illetve az állatbetegségek és zoonózisok felszámolására folyósított támogatások csökkenéséből adódott. A 2022. évben a baromfi- és kocatartók részesültek kivételes alkalmazkodási támogatásban uniós forrásból, 2023-ban a kukoricatermelők kaptak rendkívüli kompenzációs támogatást.
- A piaci és egyéb támogatásokon belül a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra uniós forrásból 5,1 milliárd forintot fordítottak, amit nemzeti költségvetésből 10,8 milliárd forinttal egészítettek ki.
- A programok közül az iskolagyümölcs-program támogatására összesen 3,9 milliárd forintot, az iskolatejprogram támogatására 2,2 milliárd forintot költöttek. Egyes speciális szervezetek támogatására 5,8 milliárd forint, egyes állatbetegségek ellenőrzésére és felszámolására 1,5 milliárd forint folyósítása történt meg. A 2022. december 31-én lezárult Magyar Méhészeti Nemzeti Programhoz kapcsolódva még 434,2 millió forint kifizetés valósult meg a tárgyévben, a program folytatásaként a KAP Stratégiai terv részeként 2023. évtől kezdődő Méhészeti ágazat támogatása felhívás keretében 2,0 milliárd forintot kaptak a gazdálkodók.
- A borászati ágazat további 9,1 milliárd forint uniós támogatásban részesült a belpiaci intézkedések keretében, így a piaci és egyéb támogatások egészének 29,5 százalékát használhatta fel.
- A kukoricatermelők az Ukrajnából származó kukorica megnövekedett behozatala miatt fellépő veszteségek részbeni kompenzációja céljából 5,9 milliárd forint rendkívüli, vissza nem térítendő támogatást kaptak 2023-ban (12. ábra).

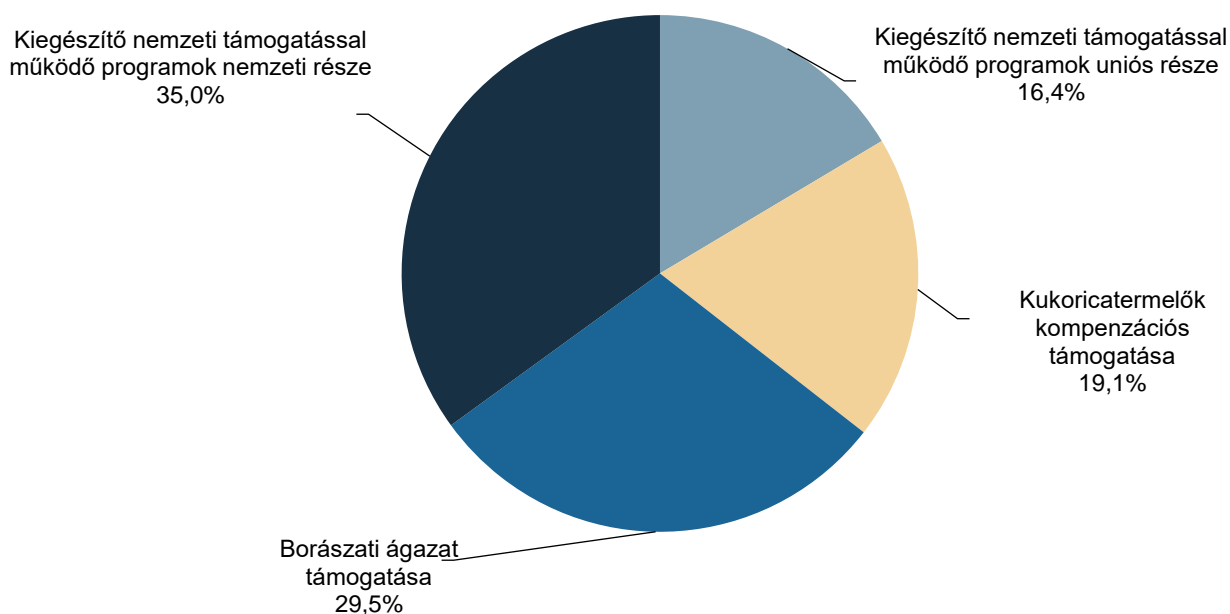
11. ábra: **A kukoricatermelők csaknem 6 milliárd forint kompenzációs támogatást kaptak 2023-ban**

Megjegyzés: A piacszabályozó intézkedésekre kifizetett támogatások összegét ezen felül 2023-ban 1,3 milliárd forint visszaszedett összeg csökkentette, melyet nem tudunk konkrét intézkedésekhez kapcsolni.

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

12. ábra: **A piaci támogatások felét a kiegészítő nemzeti támogatással működő programok képezték 2023-ban**

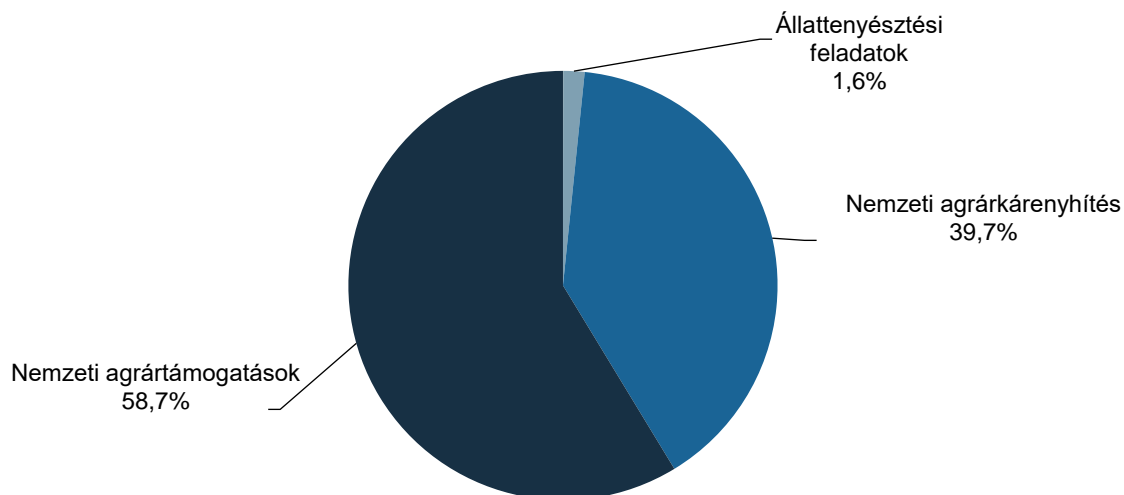

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Nemzeti támogatások

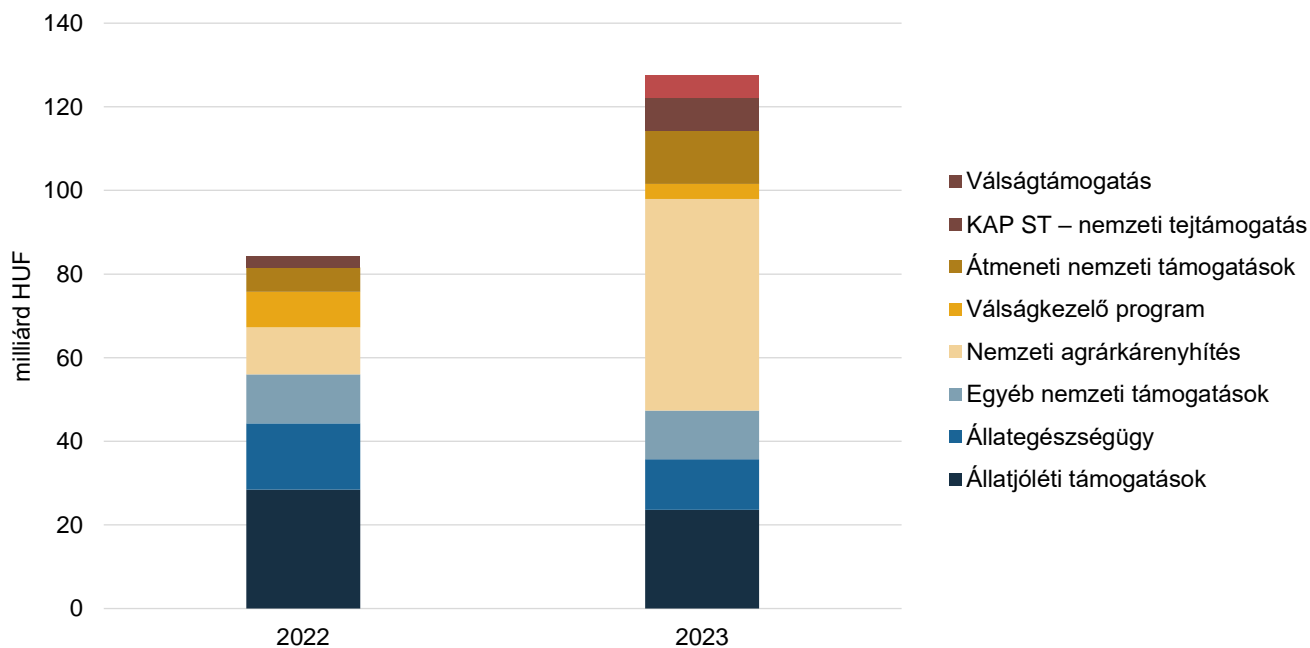
- A nemzeti támogatások jogcímeire 127,6 milliárd forint támogatási összeg került folyósításra 2023-ban, amelynek több mint fele (74,9 milliárd forint) a nemzeti agrártámogatások előirányzat jogcímein jutott el a gazdákhöz (13. és 14. ábra).

13. ábra: **A nemzeti támogatások több mint felét a nemzeti agrártámogatások jogcímein folyósították 2023-ban**

Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

14. ábra: **A nemzeti támogatások kifizetései meghaladták a 127 milliárd forintot 2023-ban**

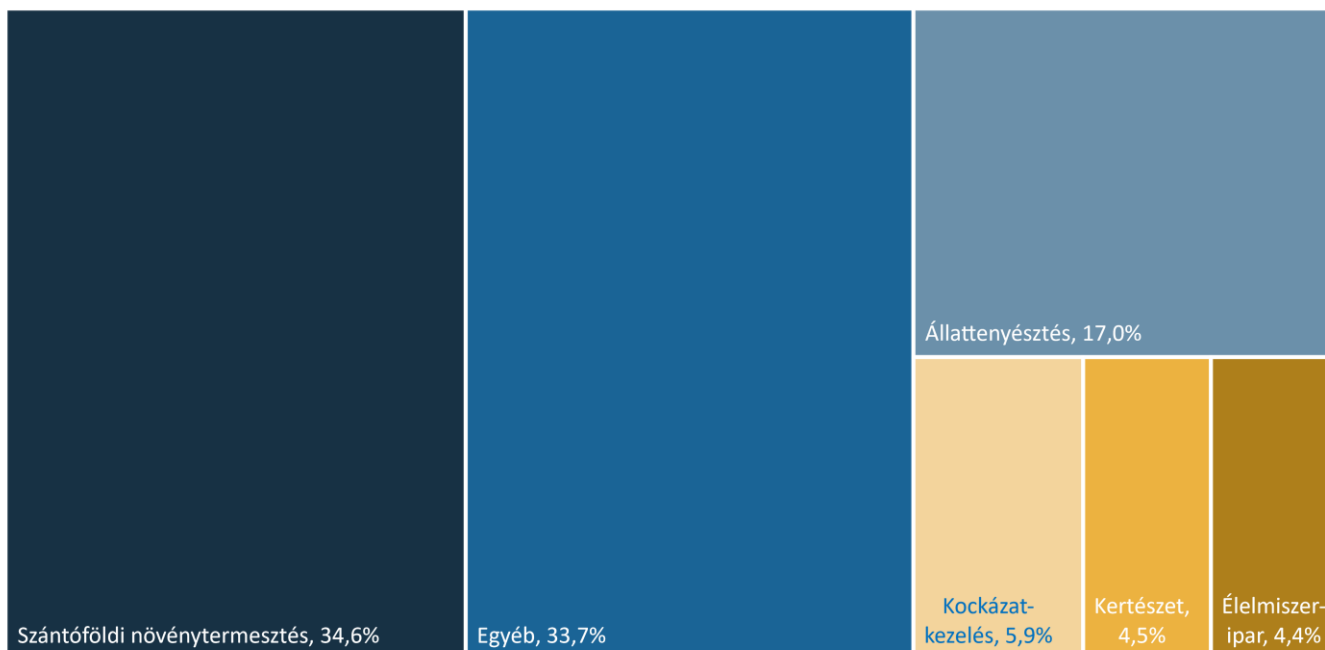
Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A termelőket ért agrárkárok enyhítése a gazdálkodók befizetéseiből és az azt kiegészítő nemzeti költségvetésből valósul meg. A tárgyévben a 2022. évi súlyos aszálykárok miatt rendkívüli állami kiegészítésre volt szükség, az így megemelt forrásból agrárkárenyhítésre folyósított összeg meghaladta az 50 milliárd forintot.
- A nemzeti agrártámogatások között kiemelt szerepe van az állatjóléti támogatásoknak, melynek keretében 23,6 milliárd forintot vettek igénybe a sertés- és baromfiágazat vállalkozásai, amihez még további 3,2 milliárd forint állatjóléti átmeneti és válságtámogatás kapcsolódott.
- Állategészségügyi intézkedésekre összességében 12,1 milliárd forintot folyósítottak az állattartóknak, amelyen belül az egyes állatbetegségek megelőzésére, leküzdésére 8,4 milliárd forintot, az állati hulla ártalmatlanítására 3,7 milliárd forintot fordítottak.
- A nemzeti forrásból megvalósult kifizetésekből 12,8 milliárd forint átmeneti nemzeti támogatás (ebből 9,0 milliárd forint a nemzeti tejtámogatás, 2,0 milliárd forint az átmeneti nemzeti anyatehéntartás, 1,8 milliárd forint a termeléstől elválasztott hízottbika-tartás támogatása) jogcímein jutott el a gazdálkodókhöz. A 2023-tól indult új támogatási ciklusban az átmeneti nemzeti támogatások megmaradnak, 2024-től fokozatosan csökkentve, de egészen 2027-ig nyújthatók a tej-, a húsmarha-, a juh- és a dohányágazatnak.
- A 2023. év decemberében 8,0 milliárd forint nemzeti tejtámogatás kifizetése valósult meg a KAP Stratégiai terv intézkedésének keretében.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

- A fejezet célja az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazatonkénti, illetve alágazatonkénti felosztása. A kifizetések besorolása a fent említett kategóriákba azonban nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást (területalapú támogatás, zöldítés), illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek (az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül, illetve az Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás).
- Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) keretében nyújtott átmeneti támogatás, illetve az ágazatok részére folyósított kamattámogatás, kezesi díjtámogatás és költségtámogatás szintén több ágazat számára biztosít támogatási összeget, ezáltal az ágazatonkénti felosztásnál ezen támogatásokat nem állt módunkban szerepeltetni.
- Az agrártámogatások több mint egyharmadát a szántóföldi növénytermesztők kapták (15. ábra).
- Az állattenyésztők a támogatások 17,0 százalékát használhatták fel.
- A kertészet részesedése mindössze 4,5 százalék volt.
- A kockázatkezelési intézkedésekre a 2022. évi rendkívüli időjárás következtében a kifizetések 5,9 százalékát fordították.
- Az élelmiszeripar a Vidékfejlesztési Program és a nemzeti agrártámogatások keretében a támogatások 4,4 százalékában részesült.

15. ábra: **A szántóföldi növénytermesztők kapták a támogatások több mint egyharmadát 2023-ban**

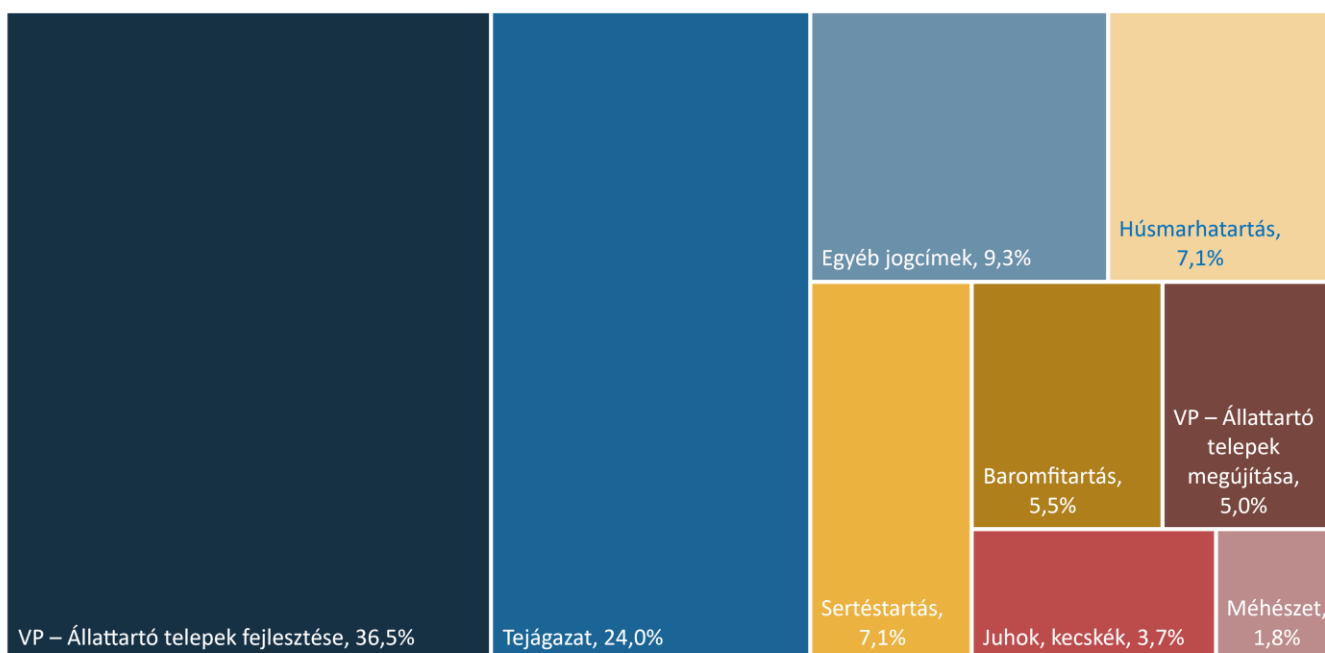

Megjegyzés: Az élelmiszeripari támogatások között csak a Vidékfejlesztési Program és a nemzeti agrártámogatások keretében folyósított támogatások szerepelnek.
 Forrás: PM- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Állattenyésztési támogatások

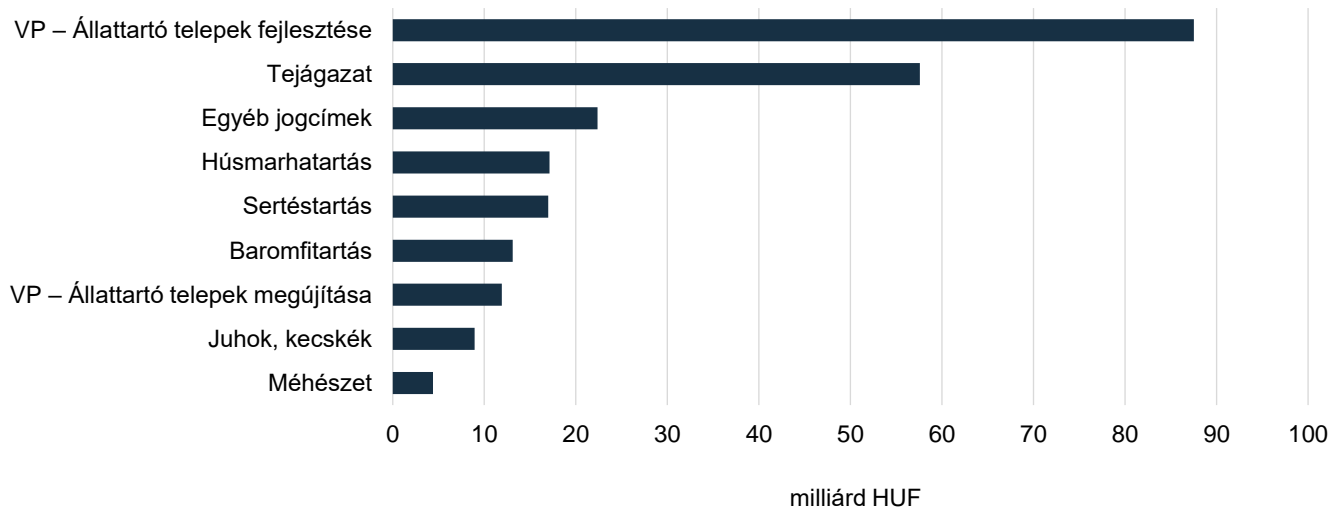
- Az állattenyésztéssel és -tartással foglalkozó termelők összességében csaknem 240 milliárd forint támogatást vettek igénybe.
- Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összeg 50,8 százaléka nemzeti költségvetésből került kifizetésre. A 122,0 milliárd forint nemzeti forrás 39,6 százalékát az állattartó telepek fejlesztése és megújítása intézkedésekre fordították.
- Az állattenyésztési támogatások 49,2 százalékát uniós forrásból folyósították. Ennek a 118,0 milliárd forintnak 18,4 százalékát (21,7 milliárd forint) a termeléshez kötött támogatások tették ki.
- Az állattenyésztési támogatások 31,1 százaléka, 74,7 milliárd forint a szarvasmarha-ágazatba érkezett, ezen belül meghatározó volt a tejágazat részesedése (16. és 17. ábra). A KAP Stratégiai terv részeként 2023 utolsó negyedében megkezdődött az előlegfizetés, év végéig 15,2 milliárd forint közvetlen támogatást kaptak az ágazati szereplők tejhasznú tehéntartásra.
- A sertéságazat 17,0 milliárd forint támogatása csaknem teljes egészében állatjóléti célokat szolgált.
- A baromfiágazat 13,1 milliárd forinthez jutott, ennek háromnegyede állatjóléti támogatás volt, 2,1 milliárd forint az állatbetegségek megelőzését szolgálta, további 1,0 milliárd forintot a Vidékfejlesztési Programból kaptak a baromfitartók az állattartó telepek korszerűsítésére.
- A juh- és kecskeágazat 8,9 milliárd forint támogatásban részesült, amelyből 5,6 milliárd forintot a termeléshez kötött anyajuh-támogatás tett ki. A KAP forrásaiból előlegfizetés keretében 2,8 milliárd forint közvetlen támogatás jutott anyajuhtartásra.
- A méhészeti ágazat szereplőinek 4,4 milliárd forintot (ebből 2,0 milliárd forintot a KAP forrásából) folyósítottak 2023-ban.

16. ábra: **A tejágazat szereplőihez érkezett a források csaknem negyede 2023-ban**

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

17. ábra: **Állattartó telepek fejlesztésére és megújítására összesen mintegy 100 milliárd forint támogatást kaptak az állattenyésztők 2023-ban**

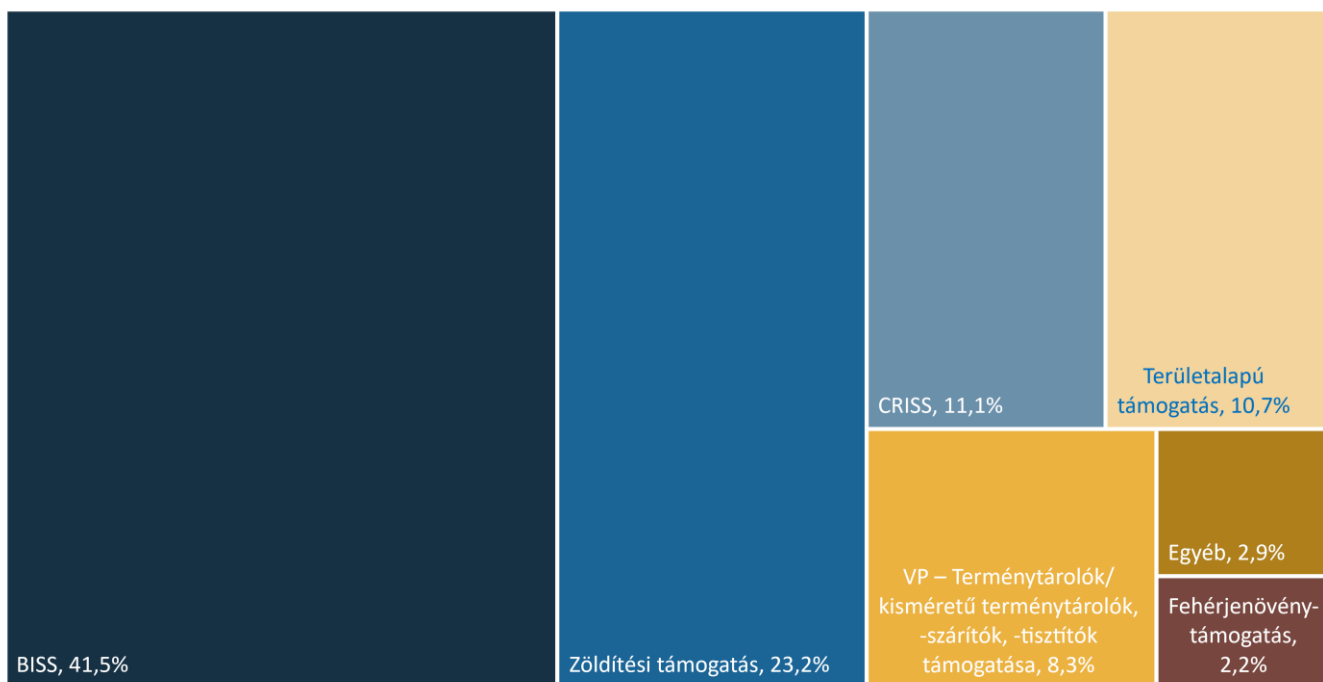
Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az állattenyésztők a fent említett támogatásokon felül jelentős összeghez jutottak olyan jogcímeken keresztül is, melyek több alágazat számára is biztosítottak forrást fejlesztési, állategészségügyi, tenyésztésszervezési, génmegőrzési célokra, azonban az alágazatok között való felosztásra nem volt módunk. Az állattartók technológiai fejlesztéseit segítette a Vidékfejlesztési Program, amely 87,5 milliárd forintot biztosított az állattartó telepek fejlesztése, további 11,9 milliárd forintot az állattartó telepek megújítása keretében. A támogatások hozzájárulnak az állattartó gazdaságok versenyképességének javításához.

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

- A szántóföldi növénytermesztő ágazat 487,3 milliárd forint támogatásban részesült 2023-ban, amely túlnyomó részben (93,0 százalék) uniós költségvetésből származott.
- Az ágazat tárgyévi agrártámogatásának egyharmadát, 165,4 milliárd forintot a területalapú támogatás és a zöldítési komponens tette ki, amely a közvetlen támogatások kifizetési rendjéből adódóan a 2022. évi jogosultságok rész- és végfizetését, valamint a korábbi évek jogorvoslati ügyeinek rendezését foglalta magában. A 2023. évi egységes kérelmekkel kapcsolatos előlegkifizetések már a KAP Stratégiai terv keretében valósultak meg. A Mezőgazdasági alapszintű jövedelemtámogatás beavatkozásra 202,1 milliárd forintot, az Átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatásra 54,1 milliárd forintot kaptak a gazdálkodók, ezek együttesen a teljes ágazati szubvenció felét jelentették (18. ábra).
- A Vidékfejlesztési Program keretében 40,5 milliárd forint beruházási támogatást folyósítottak terménytárolók és kisméretű terménytárolók, -szárítók és -tisztítók fejlesztésére, korszerűsítésére.
- A szemes és a szál as fehérjenövények termesztése együttesen mintegy 10,9 milliárd forint támogatásban részesült.
- A kukoricatermelők az Ukrajnából származó kukorica megnövekedett behozatala miatt fellépő veszteségek részbeni kompenzációja céljából 5,9 milliárd forint rendkívüli, vissza nem térítendő támogatást kaptak 2023-ban.
- További 3,5 milliárd forint a dohánytermesztés, 3,3 milliárd forint cukorrépa-termesztés, 0,8 milliárd forint a rizstermesztés támogatását szolgálta.

18. ábra: **A szántóföldi növénytermesztők támogatásának négyötödét a területalapú támogatás és a zöldítés végkifizetése, továbbá a BISS és CRISS előlege adta 2023-ban**

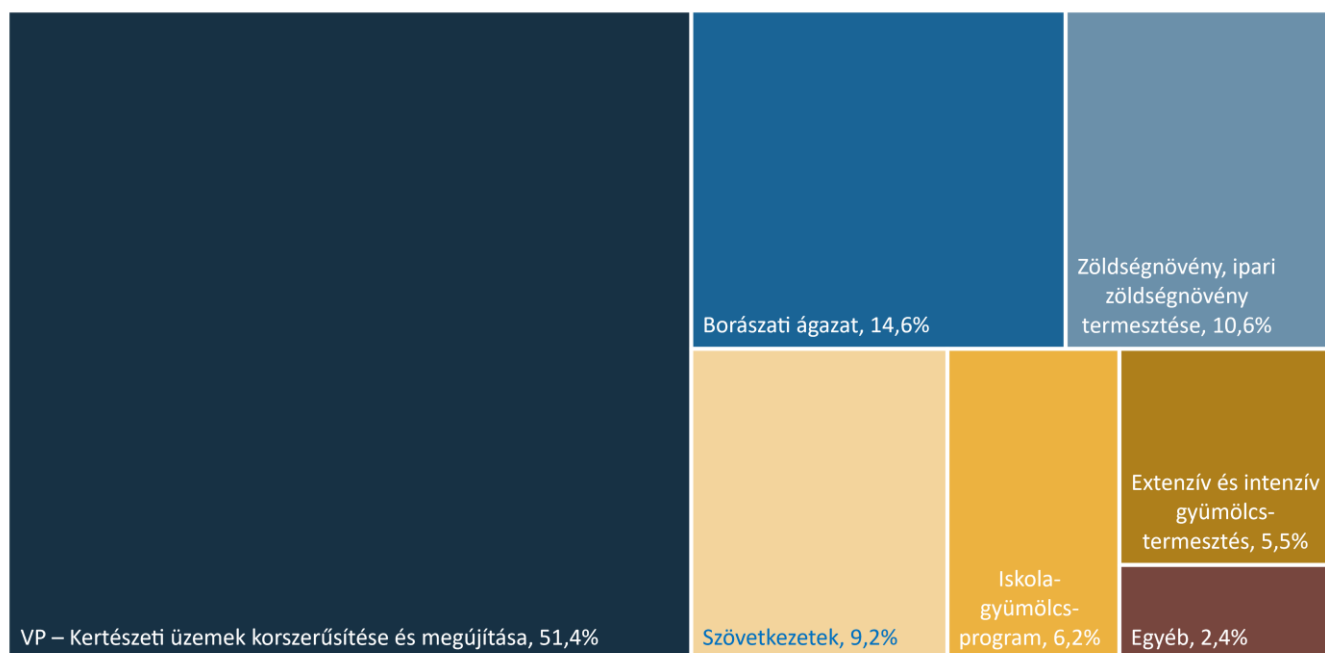
Megjegyzés: A területalapú támogatásból és a hozzá kapcsolódó zöldítésből, a BISS-ből és a CRISS-ből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesült, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges.

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Kertészeti ágazat támogatása

- A kertészeti ágazat 2023. december 31-ig 62,8 milliárd forint támogatásban részesült, amelynek 64,9 százaléka származott uniós, 35,1 százaléka pedig nemzeti forrásból (19. ábra).
- A Vidékfejlesztési Program 33,2 milliárd forinttal, a kifizetések több mint felével járult hozzá a kertészeti üzemek korszerűsítéséhez és megújításához, valamint az időjárás kockázatok megelőzéséhez a kertészeti ültetvényekben.
- Zöldségnövény és ipari zöldségnövény intézkedésekre együttesen a kertészeti ágazat támogatásának 10,6 százaléka, 6,7 milliárd forint érkezett.
- A kifizetések 9,2 százaléka a működési alapok támogatása (TÉSZ/BÉSZ), 6,2 százaléka az iskola-gyümölcs-program keretében került felhasználásra.
- A szőlészeti és borászati ágazat gazdálkodói 9,2 milliárd forint támogatásban részesültek.
- Az extenzív és az intenzív gyümölcsstermesztés az ágazat támogatási összegének 5,5 százalékát kapta. A 3,4 milliárd forintból 2,1 milliárd forint volt a KAP forráskeretéből folyósított előleg.

19. ábra: **A kertészeti támogatások több mint felét a Vidékfejlesztési Program forrásaiból fordíthatták beruházásokra a termelők 2023-ban**

Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

- A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer 2012. január 1-je óta két pilléren nyugszik, amely 2018-ban kiegészült a harmadik pillért jelentő országos jégkármelegítő rendszerrel, majd 2021-től a IV. pillérrel, a krízisbiztosítással, ami a növénytermesztők mellett már az állattenyésztők számára is támogatást nyújt az időjárás károkon túl az egyéb kockázatokból eredő jövedelemcsökkenés mérséklésére is.
- A nemzeti agrárkárenyhítési rendszer keretében (I. pillér) a 2022. évi rendkívüli időjárás okozta károk kompenzálására jelentős összegű kárenyhítést, 50,7 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban a jogosult termelők számára, amely csak állami kiegészítő forrás

bevonásával vált lehetővé (1. táblázat). A gazdálkodók a 2022-es kárenyhítési évben az aszály következtében szenvedték el a legsúlyosabb károkat. Emiatt több mint 51 ezer termelői kárbejelentés érkezett 1,5 millió hektárra, ebből a kérelmek elbírálása után több mint 22 ezer termelő kapott kárenyhítést mintegy 571 ezer hektár károsodott területre. A jogosan igényelt 63,3 milliárd forintból 20 százalékos visszaosztás után kapták meg a károsult tagok az 50,7 milliárd forintot.

1. táblázat: **Jelentős összegű agrárkárenyhítést folyósítottak a károsult termelőknek 2023-ban**

	millió HUF		
Intézkedés	Unió forrásból	Nemzeti forrásból	Összesen
Nemzeti agrárkárenyhítés	–	50 661,9	50 661,9
VP – Biztosítási díjtámogatás keretében nyújtott támogatás	11 932,7	16 041,9	27 974,6
VP – Tavaszi fagykár megelőzésére szolgáló beruházások támogatása	2 767,5	569,3	3 336,8
VP – Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzése keretében nyújtott támogatás	56,6	10,0	66,6
VP – Krízisbiztosítási rendszer működésének támogatása	1 098,8	278,4	1 377,2
VP – Időjárási kockázatok megelőzése kertészetekben	812,2	146,6	958,8
Összesen	16 667,9	67 708,1	84 375,9

Megjegyzés: A mezőgazdasági biztosítások 2022. és 2023. évi jóváhagyott díjtámogatásának kifizetése is 2023-ban valósult meg.
Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A kockázatkezelési rendszer második pillérét, a mezőgazdasági biztosítási díjtámogatást 2016-tól a Vidékfejlesztési Program keretében hirdették meg. Nemzeti forrásból 16,0 milliárd forintot, uniós forrásból 11,9 milliárd forintot folyósítottak 2023-ban a biztosítottaknak. A 2022. év vonatkozásában 2023. év elején, a 2023. év vonatkozásában pedig decemberben kezdte meg a Magyar Államkincstár a jóváhagyott kérelmek kifizetését.
- A krízisbiztosítási rendszer működésére 1,4 milliárd forintot fordítottak ugyancsak a Vidékfejlesztési Program forrásaiból.
- Szintén a Vidékfejlesztési Program terhére 3,3 milliárd forintot vettek igénybe a gazdálkodók a tavaszi fagykár megelőzését szolgáló beruházásokra, 958,8 millió forintot a kertészetek időjárási kockázatainak megelőzésére, további 66,6 millió forintot egyéb éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzését szolgáló beruházásokra.

Élelmiszeripar támogatása

- Az élelmiszeripari vállalkozások 61,5 milliárd forint támogatásban részesültek a Vidékfejlesztési Program forrásaiból, emellett a szárítmány-előállítók 123,1 millió forint költségtámogatást kaptak. A kifizetések 89,9 százaléka nemzeti, 10,1 százaléka uniós költségvetésből teljesült (2. táblázat).
- A kifizetések több mint fele, 35,3 milliárd forint az élelmiszer-feldolgozó üzemek komplex fejlesztését szolgálta nemzeti forrásból. Mezőgazdasági termékek értéknövelésére 4,8 milliárd forintot, élelmiszeripari üzemek fejlesztésére 2,6 milliárd forintot biztosítottak az ágazat szereplőinek.

2. táblázat: **Az élelmiszeripar fejlesztéseit a Vidékfejlesztési Program több mint 60 milliárd forinttal támogatta 2023-ban**

millió HUF

Intézkedés	Uniós forrásból	Nemzeti forrásból	Összesen
VP-M04.2.1 – Élelmiszeripari üzemek komplex fejlesztése 2021 – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	0,0	35 309,0	35 309,0
VP-M04.2.2 – Élelmiszeripari üzemek komplex fejlesztése 2021 – Borászati üzemek	0,0	9 601,0	9 601,0
VP-M04.2.1 – Takarmány-előállító üzemek fejlesztése 2021	0,0	5 899,4	5 899,4
VP-M04.2.1 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	2 504,4	485,0	2 989,4
VP-M04.2.1 – Élelmiszeripari üzemek fejlesztése 2021 – Élelmiszer-feldolgozó üzemek	0,0	2 553,2	2 553,2
VP-M04.2.1 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése	1 431,5	360,2	1 791,7
VP-M04.2.2 – Mezőgazdasági termékek értéknövelése – Borászati üzemek	1 299,5	243,8	1 543,3
VP-M04.2.2 – Borászat	668,2	136,6	804,8
VP-M04.2.2 – Élelmiszeripari üzemek fejlesztése 2021 – Borászati üzemek	0,0	548,6	548,6
VP-M04.2.3 – Energiahatékonyság javítása – Feldolgozó üzemek	244,9	81,6	326,5
Száritmány-előállítók által igénybe vehető költségtámogatás	0,0	123,1	123,1
VP-M04.2.3 – Innovatív csoportok beruházása – Élelmiszer-feldolgozás	73,6	13,0	86,6
Összesen	6 222,1	55 354,5	61 576,6

Megjegyzés: Az élelmiszeripari támogatások között csak a Vidékfejlesztési Program és a nemzeti agrártámogatások keretében folyósított támogatások szerepelnek.
 Forrás: PM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

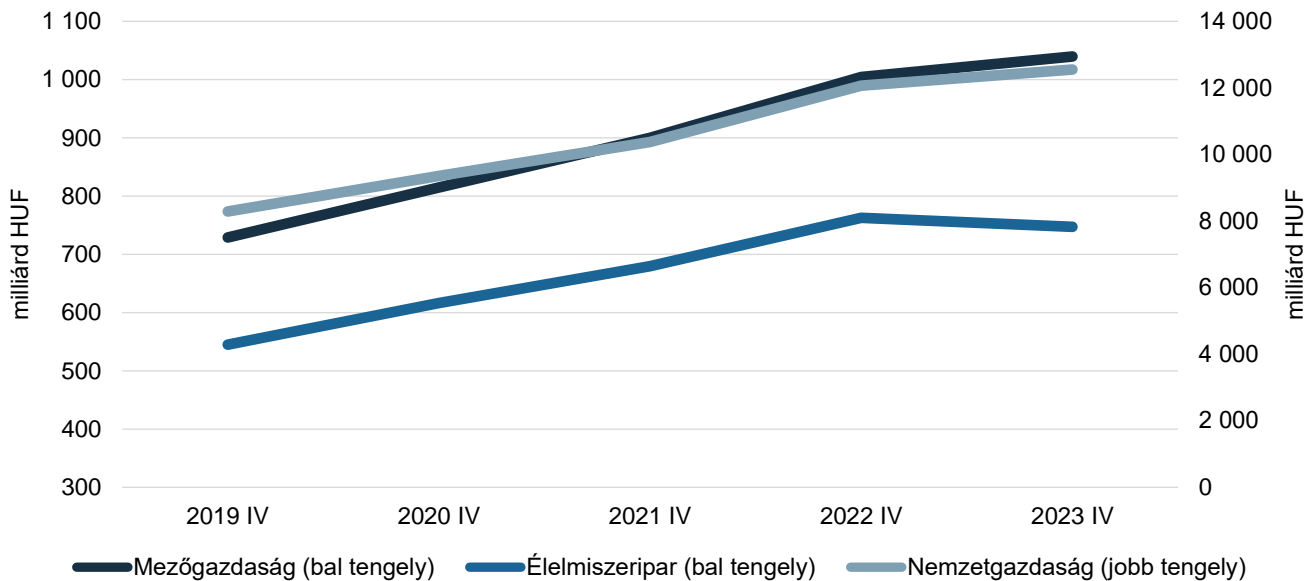
- A borászati ágazat 12,5 milliárd forintot fordíthatott az üzemek fejlesztésére, termékfejlesztésre, a hatékonyság fokozására, ebből 9,6 milliárd forint jutott a borászati tevékenységhez kapcsolódó komplex, akár stratégiai jelentőségű fejlesztések végrehajtására.
- A takarmány-előállító üzemek a fejlesztésükre irányuló beruházásokhoz 5,9 milliárd forint támogatásban részesültek.
- A feldolgozó üzemek energiahatékonyságának javítására 326,5 millió forint, innovatív élelmiszeripari csoportok beruházására 86,6 millió forint jutott.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

- A gazdasági növekedés a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) Gyorstájékoztatója alapján 2023 IV. negyedévében nem változott az előző év azonos időszakához viszonyítva. A bruttó hazai termék volumene Magyarországon a nyers adatok szerint nem változott, a szezonálisan és naptárhatással kiigazított, illetve kiegyensúlyozott adatok szerint 0,5 százalékkal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Az ipar és ezen belül a feldolgozóipar teljesítménye egyaránt 6,4 százalékkal esett vissza, a mezőgazdaságé viszont 81,1 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszaki alacsony bázist. 2023-ban az előző évhez képest az első becslés szerint a bruttó hazai termék értéke folyó áron 75 044 milliárd forint volt, volumene 0,9 százalékkal mérséklődött. A naptárhatással kiigazított adatok alapján a gazdaság teljesítménye az előző évhez képest 0,7 százalékkal csökkent. A termelési oldalon a mezőgazdaság hozzáadott értéke 68,5 százalékkal nőtt, miközben a szolgáltatásoké 1,6, az iparé 5,2, az építőiparé 5,6 százalékkal kisebb lett (KSH¹, 2023).
- A beruházások volumene 2023 IV. negyedévében az előző év azonos időszakához viszonyítva 3,0 százalékkal csökkent, az előző negyedévhez képest – szezonálisan kiigazítva – 1,5 százalékkal nőtt. A beruházások általános visszaeséséhez a legtöbb nemzetgazdasági ág hozzájárult. A nemzetgazdasági beruházások csaknem harmadát jelentő, ezzel a legnagyobb súlyt képviselő feldolgozóipar bővülésének dinamikája az elmúlt negyedévekben lassult, a negyedik negyedévben 3,1 százalékkal volt alacsonyabb a bázisidőszaki szintnél. 2023-ban a megelőző évhez képest a nemzetgazdasági beruházások volumene 8,5 százalékkal csökkent. Az év egészét tekintve öt nemzetgazdasági ág kivételével csökkentek a beruházások. A hatodik legnagyobb részarányú mezőgazdaság fejlesztései 17,0 százalékkal visszaestek (KSH², 2023).
- A nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya 4,0 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszaki értéket, ezáltal a hitelek állománya 12 550,3 milliárd forintra emelkedett 2023 negyedik negyedévének végére (20. ábra).
- A hitelállományon belül a forintalapú hitelek értéke 3,4 százalékkal 6948,8 milliárd forintra csökkent, miközben arányuk 4,2 százalékponttal 55,4 százalékra mérséklődött. A devizaalapú hitelek értéke 14,9 százalékkal 5601,5 milliárd forintra nőtt.

¹ KSH: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/gdp2312>. Letöltés: 2024. március 25.

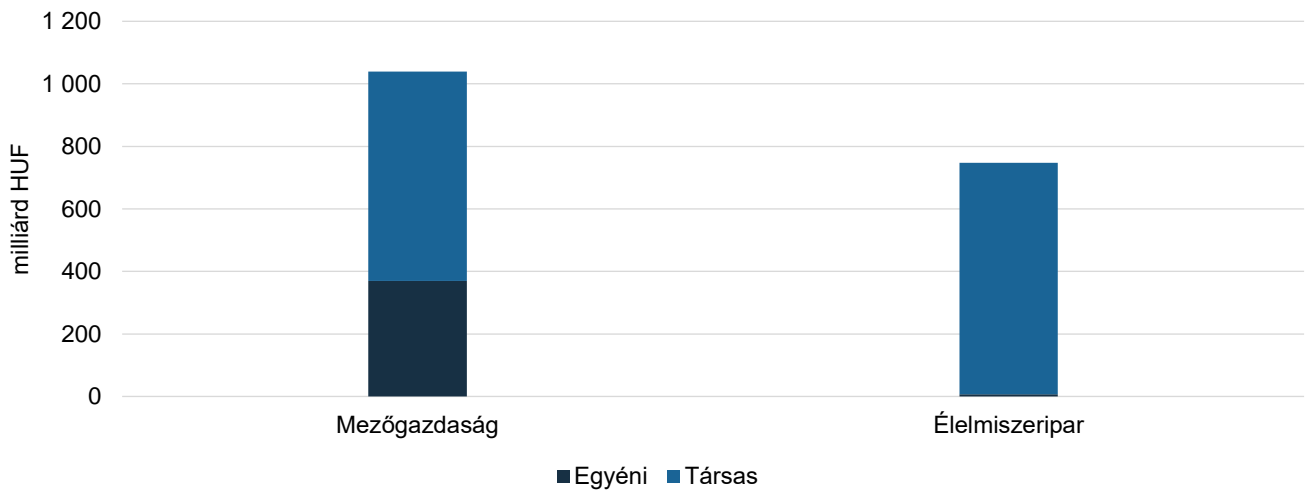
² KSH: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/ber/ber2312.html>. Letöltés: 2024. március 25.

20. ábra: **A mezőgazdaság hitelállománya növekedett, az élelmiszeriparé csökkent 2023 negyedik negyedében**

Forrás: MNB- és AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Nemzetgazdasági szinten továbbra is az éven túli hitelek képezték a hitelek több mint háromnegyedét. A teljes hitelállományon belül a rövid lejáratú hitelek értéke 0,7 százalékkal 2799,8 milliárd forintra csökkent, miközben a hosszú lejáratúaké 5,4 százalékkal 9750,5 milliárd forintra nőtt.
- Az Agrárminisztérium adatai alapján az agrárágazatok hitelállománya az előző év azonos időszakához viszonyítva a mezőgazdaság esetében 3,5 százalékkal növekedett, az élelmiszeripar esetében 2,0 százalékkal csökkent. A mezőgazdaság hitelállománya 34,9 milliárd forinttal gyarapodott, az élelmiszeriparé 15,3 milliárd forinttal csökkent. Mindezek eredményeképpen a mezőgazdaság hitelállománya 1039,6 milliárd forintot, az élelmiszeriparé pedig 747,3 milliárd forintot ért el 2023 negyedik negyedévének végére. Az agrárágazatok együttes hitelállományának aránya a nemzetgazdasági értékhez képest 14,2 százalék volt.
- A mezőgazdaság hitelállományának több mint felét a társas vállalkozások tudhatták magukénak, ami 670,6 milliárd forintot jelentett. Az egyéni gazdaságok 35,5 százalékos részesedése 369,0 milliárd forintnak felelt meg.
- Az élelmiszeripari vállalkozások hitelállományának szinte teljes egésze (740,8 milliárd forint) a társas vállalkozásokat finanszírozta. Az egyéni vállalkozások 6,5 milliárd forintos hitelállománya a társasokéhoz képest elenyésző volt (21. ábra).

21. ábra: **A mezőgazdaság hitelállományának nagyobb részét, az élelmiszeriparénak pedig a túlnyomó többségét a társas vállalkozások adták 2023 negyedik negyedévében**

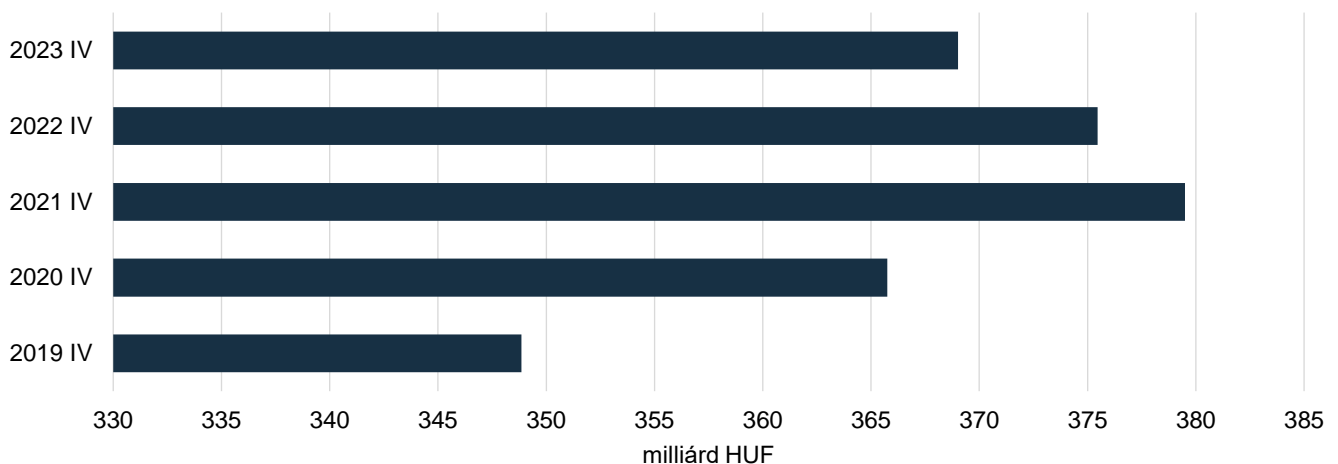

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállománya

- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállományát az előző év azonos időszakához képest 1,7 százalékos csökkenés jellemezte. Hitelállományuk 369,0 milliárd forintra mérséklődött 2023 negyedik negyedévére (22. ábra).

22. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállománya csökkent 2023 negyedik negyedévében**

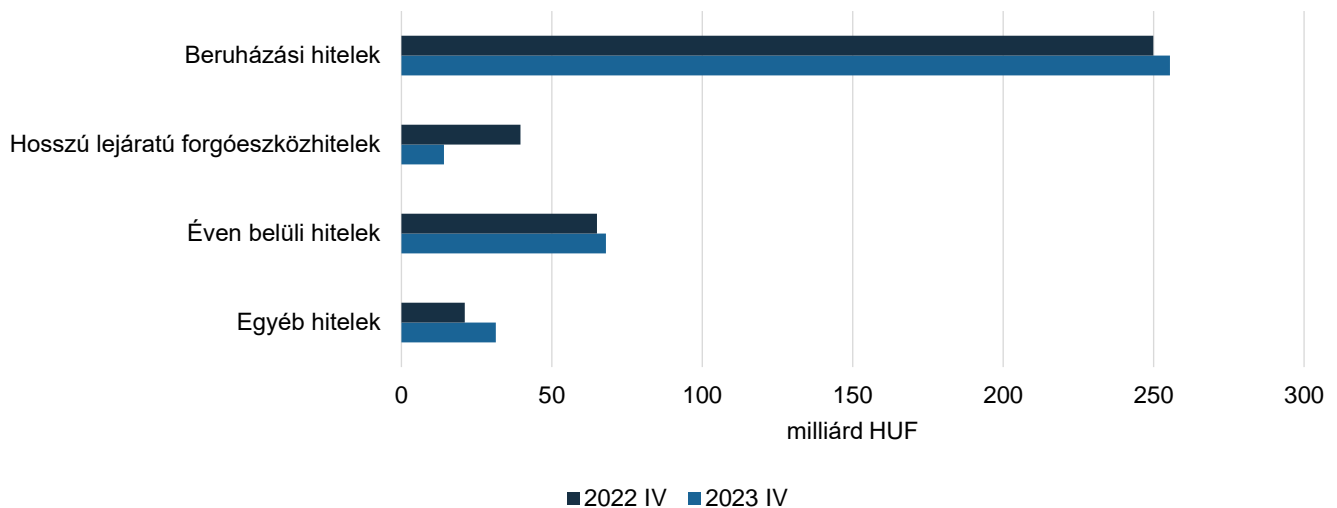
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az egyéni gazdaságok részesedése a mezőgazdaság teljes hitelállományából 1,9 százalékponttal csökkent: 37,4 százalékról 35,5 százalékra esett vissza. A csökkenő

részesedés háttérében az is áll, hogy a társas vállalkozások hitelállománya az egyéni gazdaságokéhoz képest nőtt, 6,6 százalékkal bővült.

- A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelei közül a beruházási hitelek voltak továbbra is túlsúlyban, állományuk 2,2 százalékkal 255,5 milliárd forintra bővült, ami az előző év negyedik negyedéhez viszonyítva 5,6 milliárd forinttal nagyobb összeget jelentett, és értékben a teljes hitelállomány közel 70 százalékát tette ki (23. ábra).

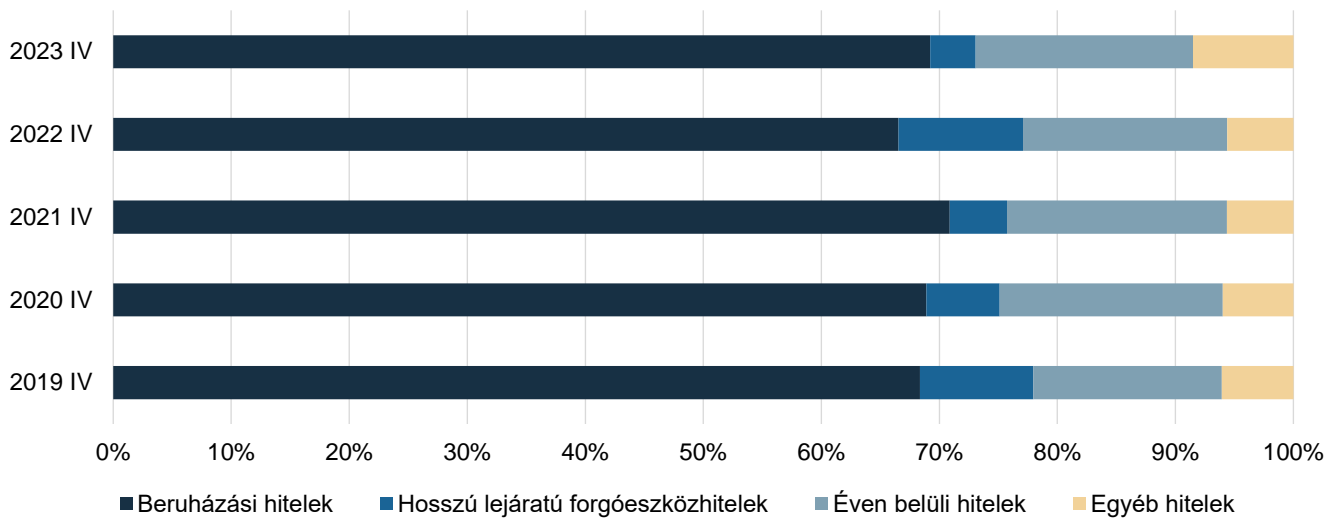
23. ábra: **A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok beruházási hitelállománya kismértékben bővült 2023 negyedik negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az éven belüli hitelállomány 4,6 százalékkal, 65,0 milliárd forintról 68,0 milliárd forintra emelkedett, ami értékben (3,0 milliárd forint) kevesebb, százalékban azonban több volt, mint a beruházási hitelek állománynövekedése.
- A hosszú lejáratú forgóeszközhitel 64,2 százalékkal csökkentek, 39,6 milliárd forintról 14,2 milliárd forintra. Az egyéb hitelek állománya azonban 49,2 százalékkal emelkedett, 21,0 milliárd forintról 31,4 milliárd forintra bővült.
- A korábbi tendenciának megfelelően a devizahitelek aránya továbbra is elenyésző volt a mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállományában.
- A hosszú lejáratú hitelek (beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel) aránya 77,1 százalékról 73,1 százalékra módosult a mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok hitelállományában az előző év azonos időszakához képest. A beruházási hitelek részesedése 2,7 százalékponttal nőtt, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel aránya 6,7 százalékponttal mérséklődött. Az éven túli hitelek legnagyobb részét (94,8 százalékát) továbbra is a beruházási hitelek képezték 2023 negyedik negyedében.
- A vizsgált éveket tekintve megállapítható, hogy a beruházási hitelek súlya 2019-től kis ingadozással a 70 százalékos szint közelében mozgott. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel terén az arány évről-évre váltakozó volt, 2023 negyedik negyedének végére 3,8 százalékot ért el, melyet a jelentős állománycsökkenés (–25,4 milliárd forint) okozott. Az éven belüli hitelállomány részesedése a 18 százalékos szint közelében ingadozott, 2023 utolsó negyedének végére 18,4 százalékot ért el. Az egyéb hitelek aránya 8,5 százalékra nőtt, elsősorban az állomány 10,4 milliárd forintos emelkedése miatt (24. ábra).

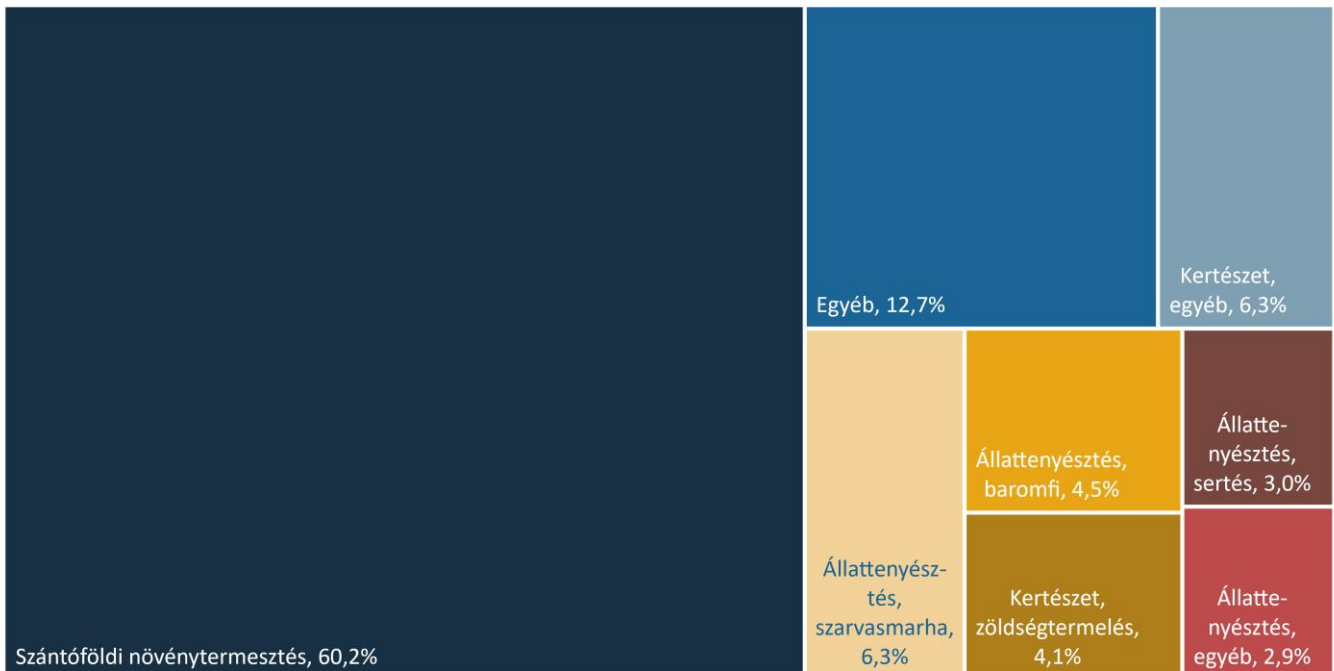
24. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállományában a beruházási hitelek részesedése kismértékben nőtt 2023 negyedik negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságokon belül a szántóföldi növénytermesztőkhöz köthető a hitelállomány legnagyobb része, 60,2 százaléka. Az állattartással és -tenyésztéssel foglalkozók a hitelállomány további 16,7 százalékát, a kertészeti ágazat pedig 10,4 százalékát adta 2023. december 31-én (25. ábra).

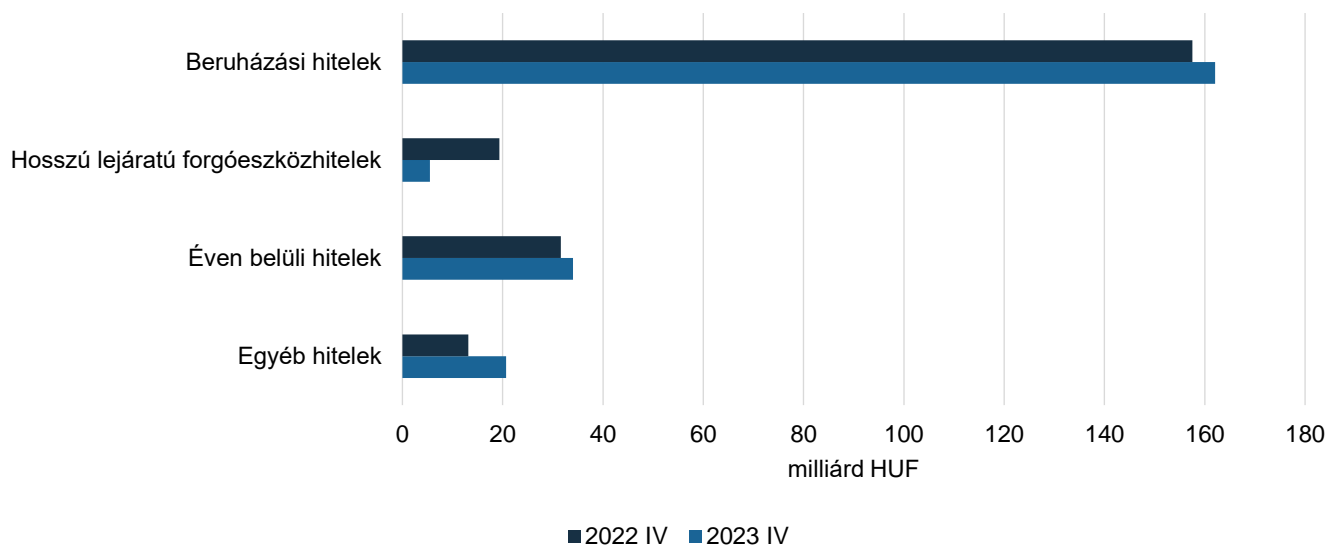
25. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hiteleinek közel 60 százaléka a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta 2023. december 31-én**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó egyéni gazdaságok hitelállománya 222,2 milliárd forint volt 2023 negyedik negyedévében, ami 0,5 milliárd forinttal volt több az egy évvel korábbi azonos időszak értékénél. A beruházási hitelek (+4,5 milliárd forint), az éven belüli hitelek (+2,4 milliárd forint) és az egyéb hitelek (+7,5 milliárd forint) emelkedtek, a hosszú lejáratú forgóeszközhitelk azonban jelentősen (–13,9 milliárd forinttal) csökkentek (26. ábra).

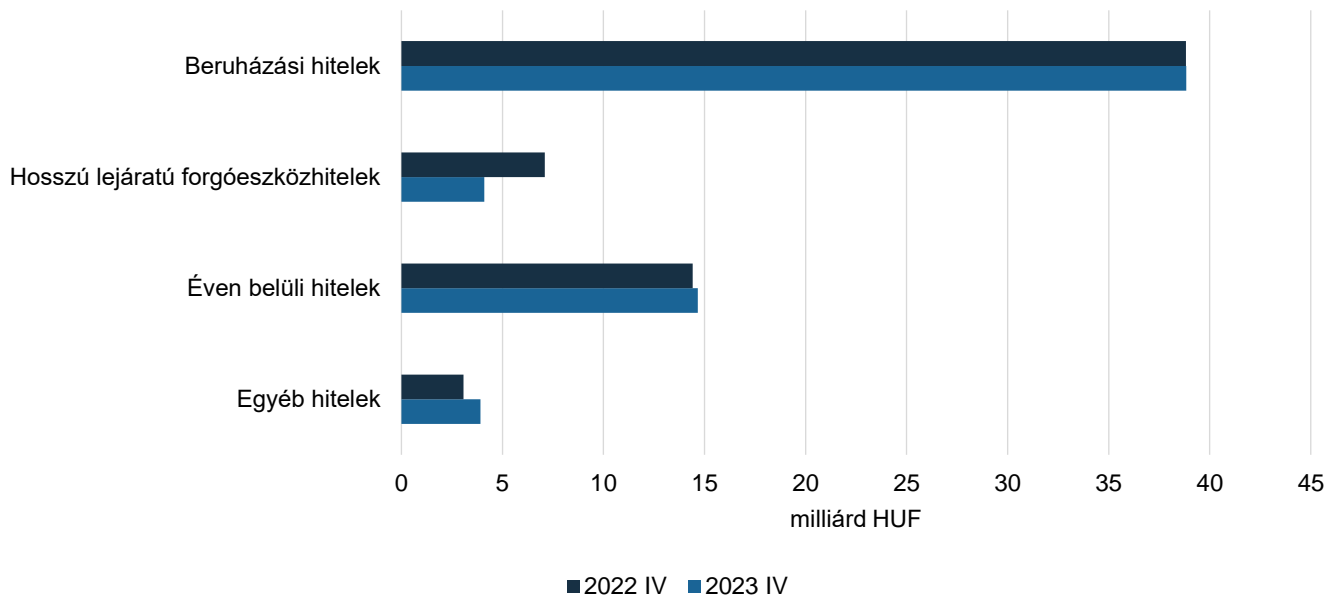
26. ábra: **A szántóföldi növénytermesztő egyéni gazdaságok hosszú lejáratú forgóeszközhitelk csökkentek 2023 negyedik negyedévében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztés rövid lejáratú hiteleinek belső összetételét tekintve a forint folyószámlahitelek értéke 3,0 milliárd forinttal nőtt, az egyéb éven belüli hitelek értéke 0,6 milliárd forinttal csökkent.
- Az állattenyésztés hitelállománya (61,5 milliárd forint) 3,0 százalékkal (1,9 milliárd forinttal) maradt el az elmúlt év azonos időszakának szintjétől. Az ágazaton belül a legnagyobb visszaesés a baromfi-szakágazatban volt, 1,6 milliárd forintos értékben. Ezt követte a sertésszakágazat, amelynek hitelállománya 0,4 milliárd forinttal volt kevesebb, mint az előző év azonos időszakában. A szarvasmarha-szakágazatban a hitelállomány 0,3 milliárd forinttal emelkedett.
- Az állattenyésztési hitelállomány csökkenésének legnagyobb részét a hosszú lejáratú forgóeszközhitelk 3,0 milliárd forintos visszaesése okozta. A beruházási hitelek nem változtak, az éven belüli hitelek 0,3 milliárd forinttal, az egyéb hitelek 0,8 milliárd forinttal nőttek. Az éven belüli hitelek közül a forint folyószámlahitelek 0,7 milliárd forinttal bővültek, az egyéb éven belüli forinthitelek 0,4 milliárd forinttal mérséklődtek (27. ábra).

27. ábra: **Az állattartó egyéni gazdaságok hitelei közül a hosszú lejáratú forgóeszközhitel csökkentek 2023 negyedik negyedében**

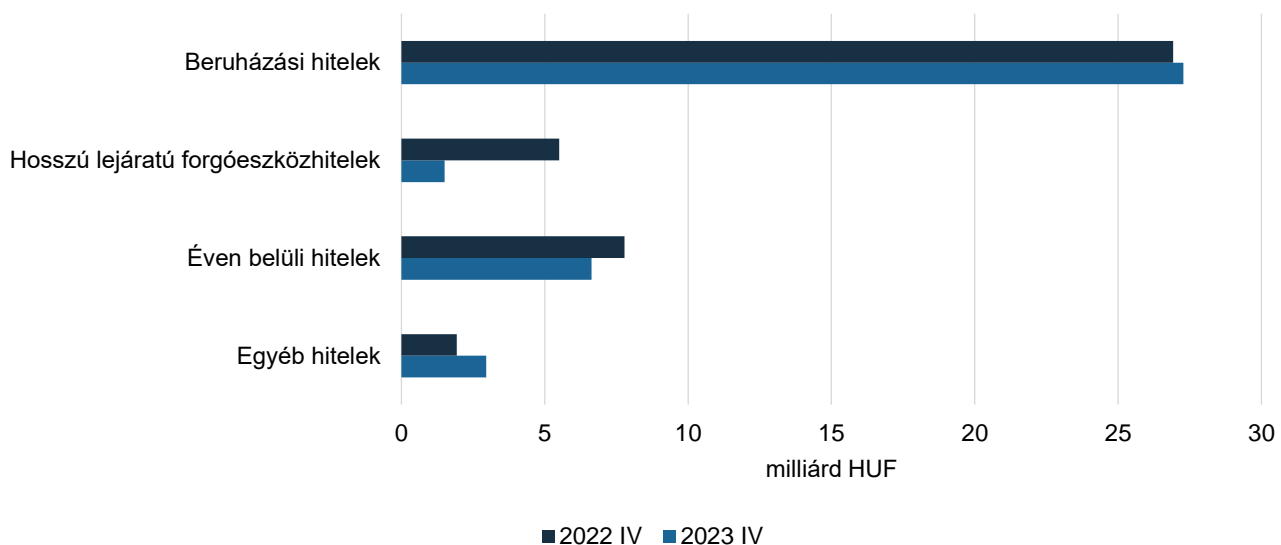

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A kertészet hitelállománya 8,9 százalékkal, 3,8 milliárd forinttal csökkent az előző év azonos időszakához képest. Azon belül is a hosszú lejáratú forgóeszközhitel és az éven belüli hitelek estek vissza (4,0 és 1,1 milliárd forinttal). Az állomány értéke a hosszú lejáratú forgóeszközhitel esetében 5,5 milliárd forintról 1,5 milliárd forintra módosult, az éven belüli hiteleknél 7,8 milliárd forintról 6,6 milliárd forintra csökkent. A beruházási és egyéb hitelek kismértékben emelkedtek (28. ábra).

28. ábra: **A kertészetben tevékenykedő egyéni gazdaságoknál a hitelek közül a hosszú lejáratú forgóeszközhitel csökkent leginkább 2023 negyedik negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Továbbra is a beruházási hitelek képezték a szegmens hitelállományának meghatározó részét, bár értékük alig változott, arányuk 63,9 százalékról 71,1 százalékra nőtt.
- A zöldségtermeléssel foglalkozók az ágazat hitelállományából 15,0 milliárd forintot tudhattak magukénak, és ez az érték 0,1 milliárd forintos visszaesést mutatott az előző év azonos időszakához képest.
- Az egyéb szakágazatok vállalkozásai által felvett hitelállomány 2,7 százalékkal csökkent, és 46,9 milliárd forintot ért el az egy évvel korábbi azonos negyedévhez képest.
- Az egyéni gazdaságok hitelállományának legnagyobb része (több mint 70 százaléka) 2021 végéig az egyéni vállalkozókhoz tartozott. Ez az arány azonban 2022 első negyedévében megváltozott. 2023 negyedik negyedévében továbbra is az egyéni gazdaságok hitelállományának csupán 44,6 százalékát képviselték az egyéni vállalkozók, a fennmaradó kissé nagyobb, 55,4 százalékos részt immár az őstermelők hitelállománya képezte. A változás egyik legfőbb oka a családi gazdaságokról szóló 2020. évi CXXIII. törvény hatályba lépése volt.
- Az egyéni gazdaságok hitelállományának 1,7 százalékos csökkenésével ellentétben a 2023. évben újonnan felvett hitelek értéke nőtt. A szegmens összesen 45,9 milliárd forint új hitelt vett fel 2023 IV. negyedévében, 19,0 milliárd forinttal többet, mint egy évvel korábban (3. táblázat).

3. táblázat: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok új hiteleinek közel 60 százaléka a szántóföldi növénytermesztő ágazatba érkezett 2023 negyedik negyedévében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	27,3	9,8	0,6	15,3	0,5	1,2
Állattenyésztés	7,6	0,9	0,5	5,5	0,6	0,1
ebből						
baromfi	2,6	0,2	0,2	2,1	0,2	0,0
sertés	0,8	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0
szarvasmarha	2,7	0,6	0,2	1,7	0,1	0,1
Kertészet	4,0	1,1	0,1	2,7	0,0	0,0
ebből						
zöldségtermelés	2,1	0,8	0,1	1,3	0,0	0,0
Egyéb	7,0	1,1	0,1	5,6	0,1	0,1
Összesen	45,9	12,8	1,3	29,1	1,3	1,4

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az új hitelek legnagyobb része (59,5 százalék) a szántóföldi növénytermesztők tevékenységét finanszírozta. Az állattenyésztők részesedése 16,5 százalék volt. Az új hitelek 5,9 százaléka a szarvasmarha-, 5,7 százaléka a baromfi-szakágazatba került, további 1,7 százalékát pedig a sertésenyésztők tudhatták magukénak.
- Hitelcél tekintve a folyószámlahitelek összegében történt a legnagyobb változás: az új hitelkihelyezések értéke 19,2 milliárd forinttal volt több 2023 negyedik negyedévében, mint egy évvel korábban. A folyószámlahitelek növekedésének döntő többsége a szántóföldi növénytermesztőkhöz és az állattenyésztéshez tartozott (+10,2 és +3,6 milliárd forinttal), de az egyéb szakágazat új hitelállománya is emelkedett 3,7 milliárd forinttal.

Ezt követte a beruházási hitelek növekedése 3,0 milliárd forinttal, ahol szintén a növénytermesztők álltak az élen (+4,2 milliárd forinttal). A folyószámla- és a beruházási hitelekkel ellentétben, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel csökkentek (–5,1 milliárd forinttal), melynek legnagyobb része a növénytermesztőkhöz tartozott (–3,4 milliárd forint). Az egyéb éven belüli hitelek esetében a szántóföldi növénytermesztés 0,3 milliárd forinttal, míg az állattenyésztés 0,5 milliárd forinttal bővítette az új hitelállományt. Az egyéb hitelek kismértékű növekményének döntő többsége a szántóföldi növénytermesztőkhöz tartozott (+1,0 milliárd forinttal).

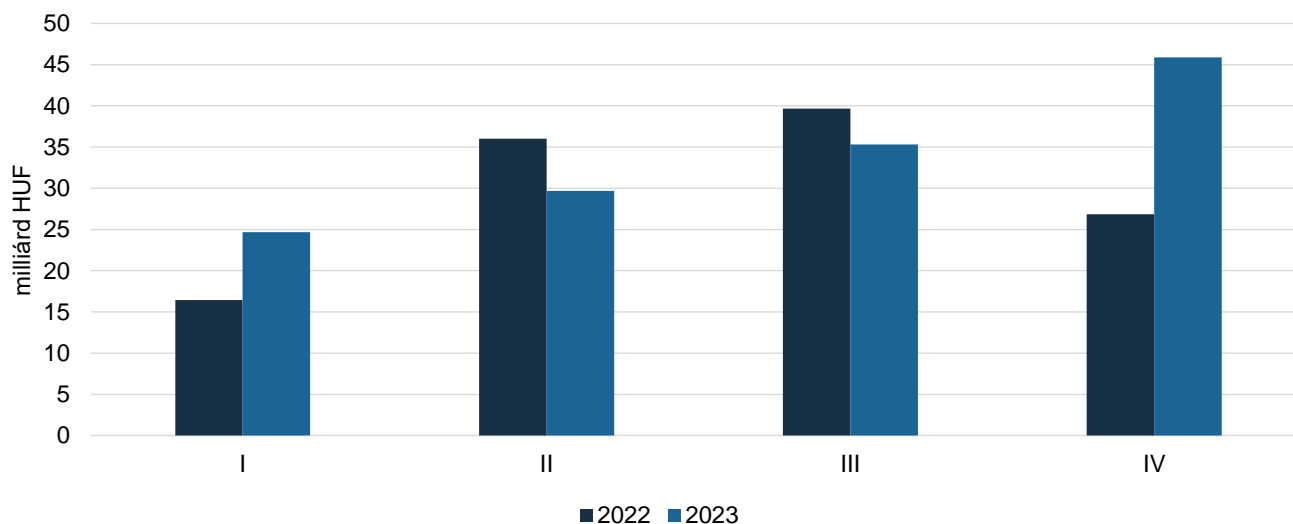
- A szántóföldi növénytermesztők újonnan felvett hitelei 12,4 milliárd forinttal nőttek az előző év azonos időszaki értékéhez képest. A folyószámlahitelek 10,2 milliárd forinttal, a beruházási hitelek 4,2 milliárd forinttal emelkedtek. Az egyéb éven belüli hitelek és az egyéb hitelek kismértékben nőttek (sorrendben: +0,3, és +1,0 milliárd forinttal), azonban a hosszú lejáratú forgóeszközhitel csökkentek (–3,4 milliárd forinttal).
- Az újonnan felvett hitelek összege az állattenyésztésen belül 3,1 milliárd forinttal 7,6 milliárd forintra emelkedett. A folyószámlahitelek 3,6 milliárd forinttal nőttek, és az egyéb éven belüli, valamint az egyéb hitelek értéke is emelkedett (+0,5 és +0,1 milliárd forinttal). A beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel azonban csökkentek (–0,7 és –0,4 milliárd forinttal). A baromfi- és szarvasmarha-szakágazat új hitelei is emelkedtek (egyenként +1,2 milliárd forinttal), mindkét esetben a folyószámlahitelek növekedése következtében. A sertésszakágazat új hitelállománya nem változott az előző év azonos időszakához képest.
- A kertészetben tevékenykedők által újonnan felvett hitelek értéke 0,4 milliárd forinttal volt több (4,0 milliárd forint) 2023 IV. negyedévében, mint egy évvel korábban. Az emelkedés szintén a folyószámlahiteleknek (+1,7 milliárd forint) volt tulajdonítható, míg a hosszú lejáratú forgóeszközhitel és a beruházási hitelek csökkentek (–0,8 és –0,5 milliárd forinttal).
- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok összességében 135,6 milliárd forint értékben vettek fel új hitelt 2023-ban, ami 16,6 milliárd forinttal (14,0 százalékkal) volt nagyobb a megelőző évinél (4. táblázat).

4. táblázat: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok új hiteleinek zömét a szántóföldi növénytermesztők vették igénybe folyószámlahitel és beruházási hitel formájában 2023-ban**

	milliárd HUF					
Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	76,4	24,3	3,2	40,1	2,5	6,3
Állattenyésztés	23,4	3,5	1,8	15,7	1,8	0,7
ebből						
baromfi	7,9	0,5	0,7	5,8	0,8	0,1
sertés	3,0	0,6	0,2	2,1	0,0	0,0
szarvasmarha	8,4	1,7	0,7	5,1	0,5	0,4
Kertészet	12,5	2,3	0,6	8,1	0,7	0,8
ebből						
zöldségtermelés	5,7	1,3	0,2	3,8	0,3	0,1
Egyéb	23,2	5,3	1,2	15,4	0,6	0,7
Összesen	135,6	35,3	6,8	79,4	5,6	8,5

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az alágazatok közül a szántóföldi növénytermesztés területén volt számottevő változás: az új hitelek értéke 8,3 milliárd forinttal (12,1 százalékkal) haladta meg a 2022. évit. A kiemelt szakágazatokon kívül eső, egyéb kategória új hitelei szintén jelentősen, 6,5 milliárd forinttal bővültek, az állattenyésztésé 2,9 milliárd forinttal nőtt, a kertészet új hitelei minimális mértékben (–1,0 milliárd forinttal) változtak.
- A hitelcélok közül a folyószámlahitelek értékének változása volt kiemelkedő: értékük 25,1 milliárd forinttal (46,3 százalékkal) nőtt. A hosszú lejáratú hitelek jelentősen csökkentek: a beruházási hitelek 9,9 milliárd forinttal (–21,9 százalékkal), a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 7,3 milliárd forinttal (–51,8 százalékkal) estek vissza. Az egyéb éven belüli hitelek és az egyéb hitelek kismértékben emelkedtek, előbbi 2,4 milliárd forinttal, utóbbi 6,2 milliárd forinttal volt nagyobb, mint egy évvel korábban.
- Az egyéni gazdaságok új hiteleinek értékén belül, az alágazatok közül – az előző évekhez hasonlóan 2023-ban is – a szántóföldi növénytermesztés volt meghatározó, ami az új hitelek 56,4 százalékát képviselte. Az állattenyésztés új hiteleinek aránya 17,3 százalék, a kertészeté 9,3 százalék volt a vizsgált évben. A 2023-ban újonnan felvett hitelek értékén belül a folyószámlahitelek domináltak, arányuk 58,5 százalék volt (amely 12,9 százalékponttal haladta meg az előző évi arányt), ezt követte a beruházási hitelek részesedése, 26,0 százalékkal (amely azonban 12,0 százalékponttal visszaesett az előző évi arányhoz képest). A folyószámlahitelek és a beruházási hitelek alágazatokon belüli aránya jelentősen megváltozott: a folyószámlahitelek részesedése jelentősen nőtt.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok újonnan felvett hiteleinek értéke 2023 második és harmadik negyedében elmaradt az előző év azonos periódusától, a fennmaradó időszakban meghaladta azt. Az eltérés a negyedik negyedében volt a legnagyobb, ekkor az újonnan felvett hitelek értéke 70,8 százalékkal, 19,0 milliárd forinttal volt nagyobb a 2022. negyedik negyedévinél (29. ábra).

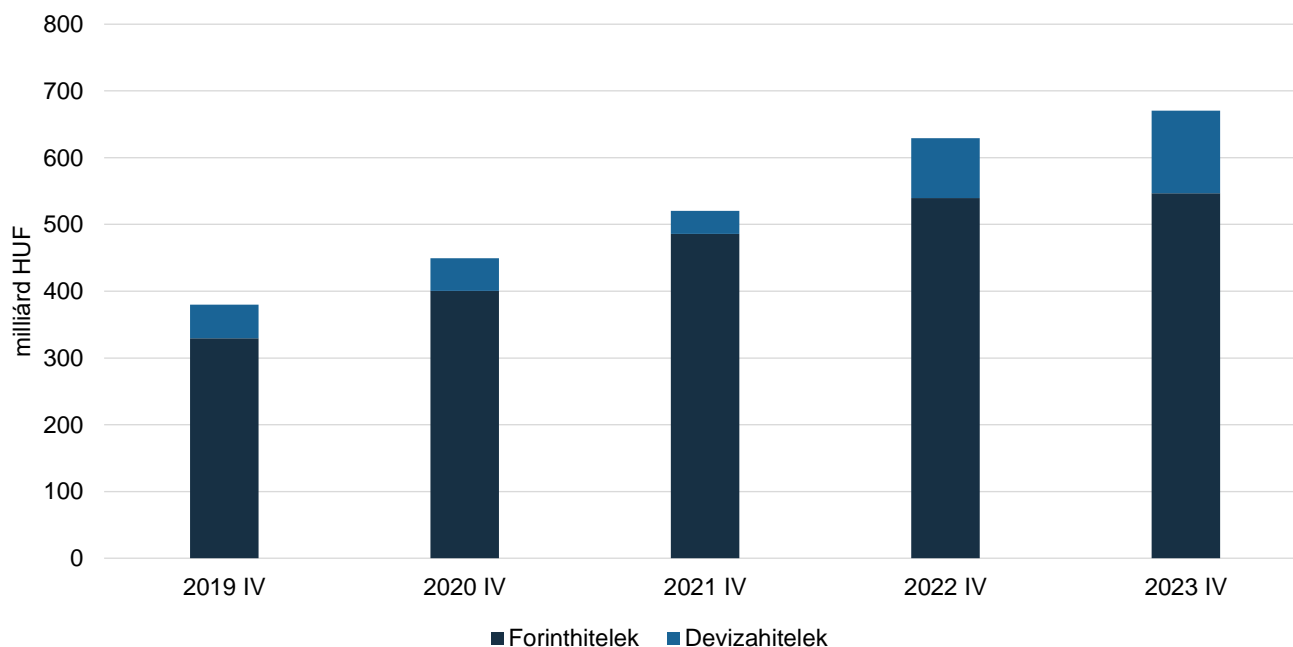
29. ábra: **A hitelfelvételi aktivitás 2023 első és negyedik negyedében dinamikusán javult**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya

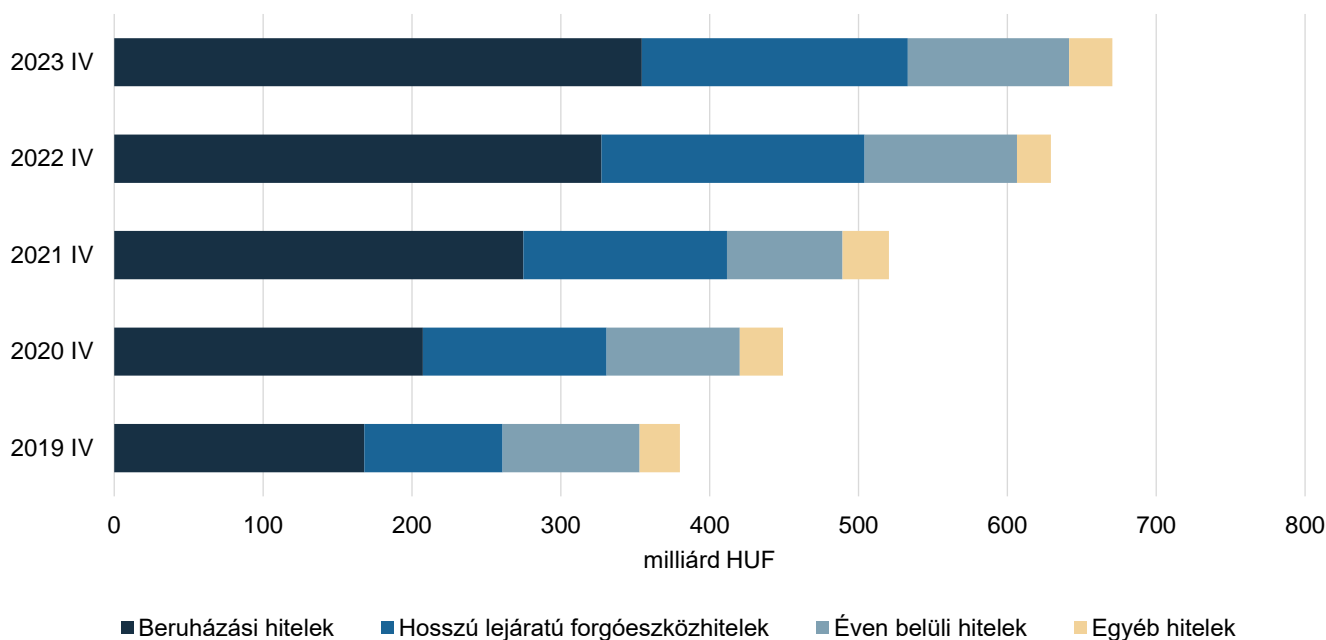
- Folytatódott a mezőgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományának 2019-től megfigyelhető dinamikus növekedése. Az állomány értéke 2023 negyedik negyedévének végére 670,6 milliárd forintra gyarapodott, az előző év azonos időszaki értékét 6,6 százalékkal haladta meg (30. ábra).
- Hitelállományukban továbbra is a forinthitelek domináltak, bár részesedésük kismértékben (4,2 százalékponttal) csökkent, így 2023 negyedik negyedévében az arányuk 81,6 százalékot ért el.

30. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelei 6,6 százalékkal növekedtek 2023 negyedik negyedévében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

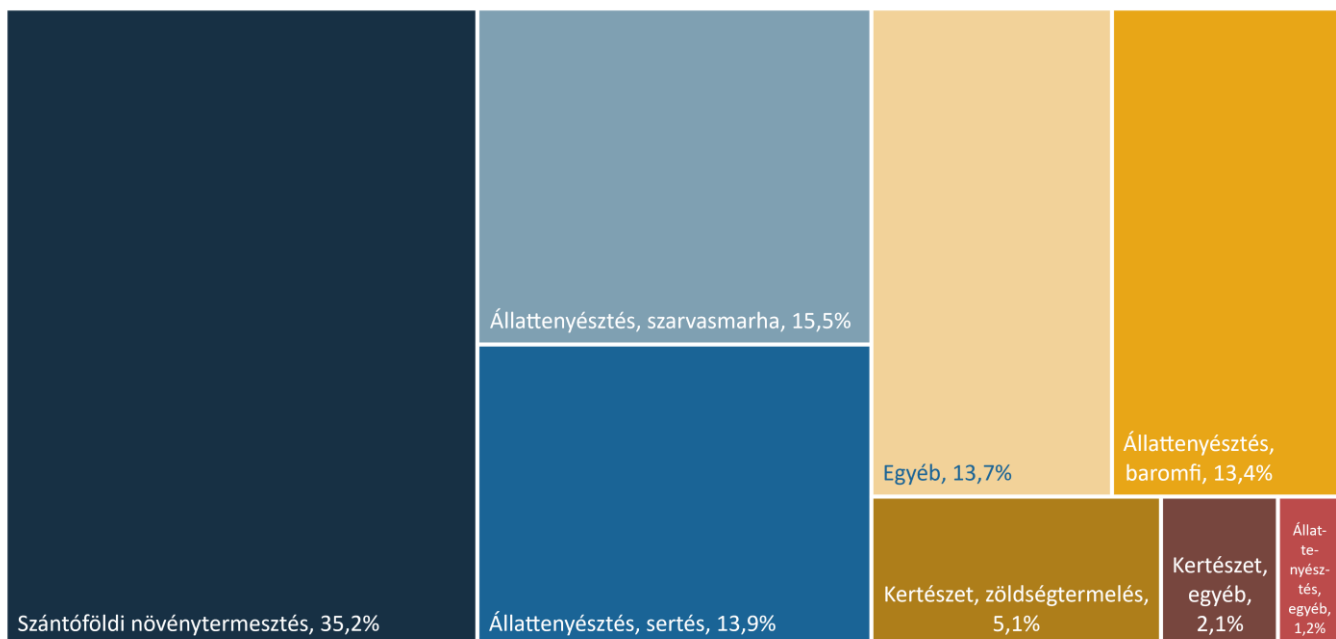
- A hitelállományon belül az éven túli hitelállomány bővülése volt kiemelkedő, a hitelösszeg 5,7 százalékkal 533,1 milliárd forintra gyarapodott 2023 negyedik negyedévében. Az éven túli hitelek közül a beruházási hitelek 8,3 százalékkal 354,5 milliárd forintra, a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek 0,9 százalékkal 178,6 milliárd forintra emelkedtek (31. ábra).

31. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások éven túli hitelei növekedtek 2023 negyedik negyedévében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az éven túli hitelek aránya a teljes hitelállományon belül 79,5 százalék volt, a beruházási hitelek részesedése 52,9 százalékot tett ki.
- Az éven belüli hitelállomány 2019-től 2022-ig változóan alakult, majd 2023 negyedik negyedévének végére 108,4 milliárd forintot ért el, ami 6,1 százalékos növekedésnek felel meg az előző év azonos időszakához képest. A rövid lejáratú hitelek részesedése a mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományából nem változott, 2023 negyedik negyedévének végére arányuk 16,2 százalék volt.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományának jelentős része, 44,0 százaléka az állattenyésztéssel foglalkozó társas vállalkozásokhoz, 35,2 százaléka pedig a szántóföldi növénytermesztőkhöz került. Az állattartók körében a szarvasmarhatartók részesedése volt a legmagasabb, 15,5 százalék. Ezt követte a sertéstartók, majd a baromfitartók részesedése, előbbi 13,9, utóbbi 13,4 százalékot ért el. A kertészeti ágazat kisebb, 7,1 százalékos részesedéssel bírt, azon belül a zöldségtermelés 5,1 százalékos arányt képviselt a teljes hitelállományhoz képest. Az egyéb ágazatokban tevékenykedők részesedése 13,7 százalékot tett ki (32. ábra).

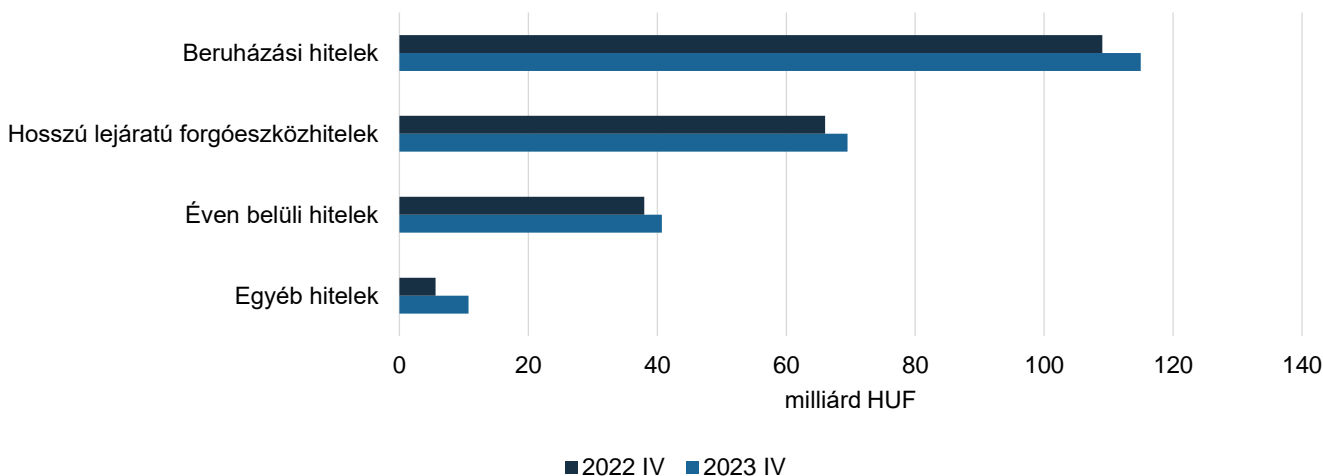
32. ábra: **Az állattenyésztők részesedtek legnagyobb mértékben a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományából 2023. december 31-én**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó társas gazdaságok hitelállománya 235,9 milliárd forintra bővült, ami 17,3 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos negyedévi értékét. Az éven túli hitelcélok tekintetében továbbra is növekedés volt megfigyelhető az ágazatban. A beruházási hitelek 5,9 milliárd forinttal, a hosszú lejáratú forgóeszközhitelk azonban ennél kisebb mértékben, 3,5 milliárd forinttal gyarapodtak. A rövid lejáratú hitelek és az egyéb hitelek is emelkedtek, előbbi 2,8 milliárd forinttal, utóbbi 5,1 milliárd forinttal (33. ábra).

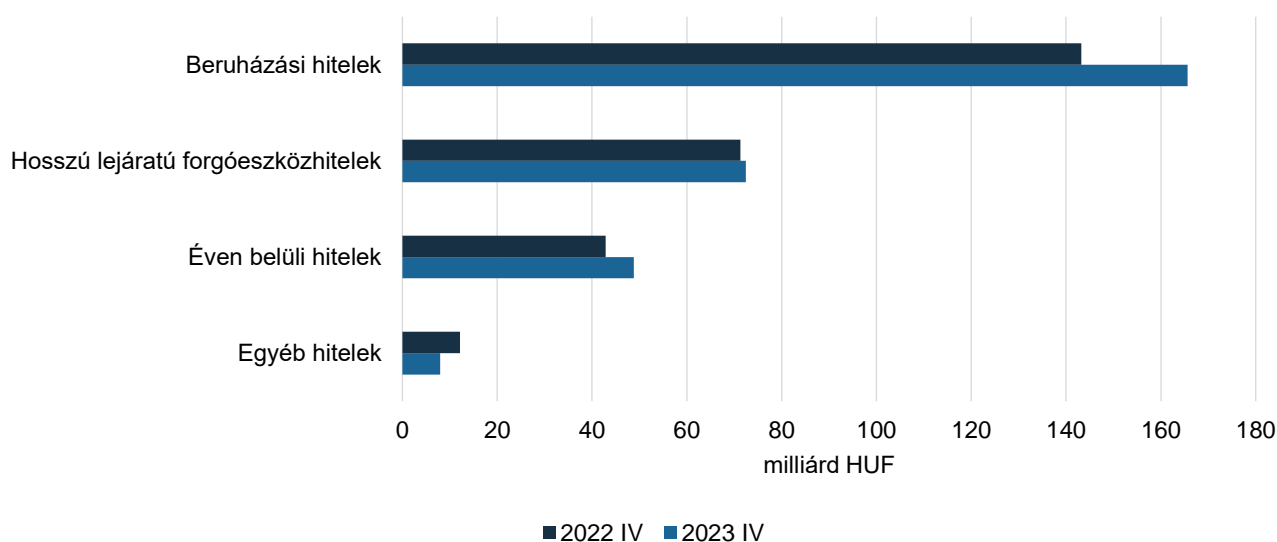
33. ábra: **A szántóföldi növénytermesztő társas vállalkozások éven túli hitelei növekedtek leginkább 2023 negyedik negyedévében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az előző év azonos időszakához képest az állattenyésztésben tevékenykedő társas vállalkozások hitelállománya 9,4 százalékkal 294,8 milliárd forintra bővült.
- Az állattenyésztésen belül a szarvasmarha-szakágazatban volt a legnagyobb hitelállomány-növekedés 16,6 milliárd forinttal, ezt követte a baromfi-szakágazat 5,0 milliárd forinttal, majd a sertésszakágazat 2,6 milliárd forinttal.
- Az állattenyésztés hitelállományában továbbra is az éven túli hitelállomány gyarapodása volt számottevő. Azon belül is a beruházási hitelek növekedtek kiemelkedően, 15,7 százalékkal (22,4 milliárd forinttal) 165,6 milliárd forintra emelkedett az állomány értéke. A hosszú lejáratú forgóeszközhiteltek 1,6 százalékkal (1,1 milliárd forinttal), 72,4 milliárd forintra bővültek. Az éven belüli hitelek állománya felülmúlta az előző év negyedik negyedét, 13,7 százalékkal (5,9 milliárd forinttal). Az egyéb hitelek viszont 34,4 százalékkal (–4,2 milliárd forinttal) mérséklődtek (34. ábra).

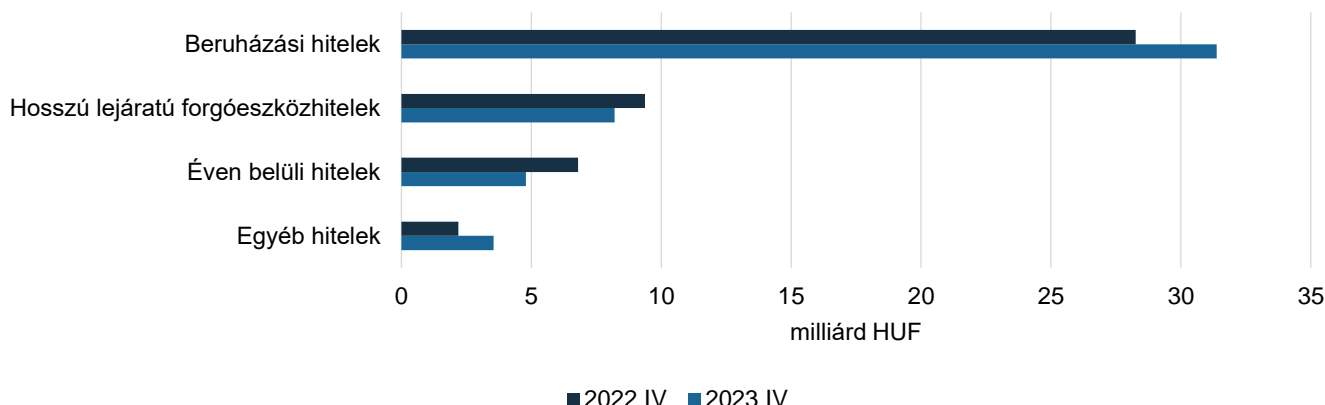
34. ábra: **Az állattenyésztő társas vállalkozások beruházási hitelei több mint 15 százalékkal bővültek 2023 negyedik negyedében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A kertészetben tevékenykedő társas vállalkozások hitelállománya 2,8 százalékkal bővült az előző év azonos időszakához viszonyítva, ezáltal az állomány értéke 47,9 milliárd forintra módosult. A növekedést a beruházási hitelek 3,1 milliárd forintos és az egyéb hitelek 1,4 milliárd forintos emelkedése okozta. A hosszú lejáratú forgóeszközhiteltek és a rövid lejáratú hitelek csökkentek, előbbi 1,2 milliárd forinttal, utóbbi 2,0 milliárd forinttal. Az ágazat társas vállalkozásaihoz rendelt hitelállomány 47,9 milliárd forintos értékével továbbra is a legkisebbnek számított az ágazatok között (35. ábra).

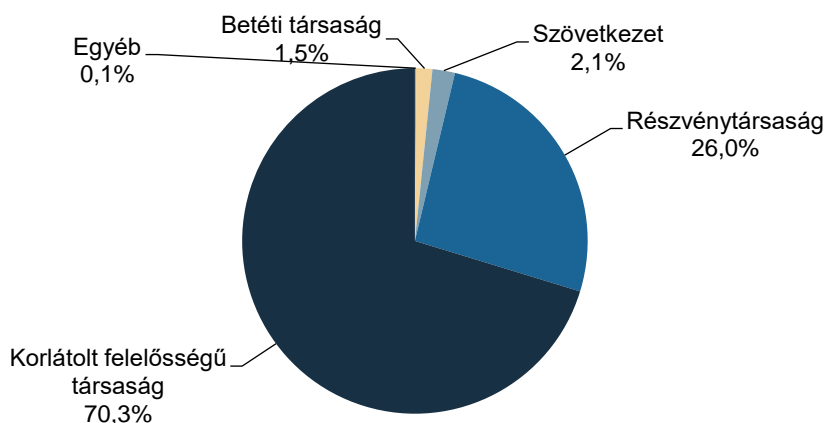
35. ábra: **A kertészetben tevékenykedő társas vállalkozások beruházási hitelei nőttek 2023 negyedik negyedévében**

Megjegyzés: A forint folyószámlahitelek az éven belüli hitelek között vannak feltüntetve.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

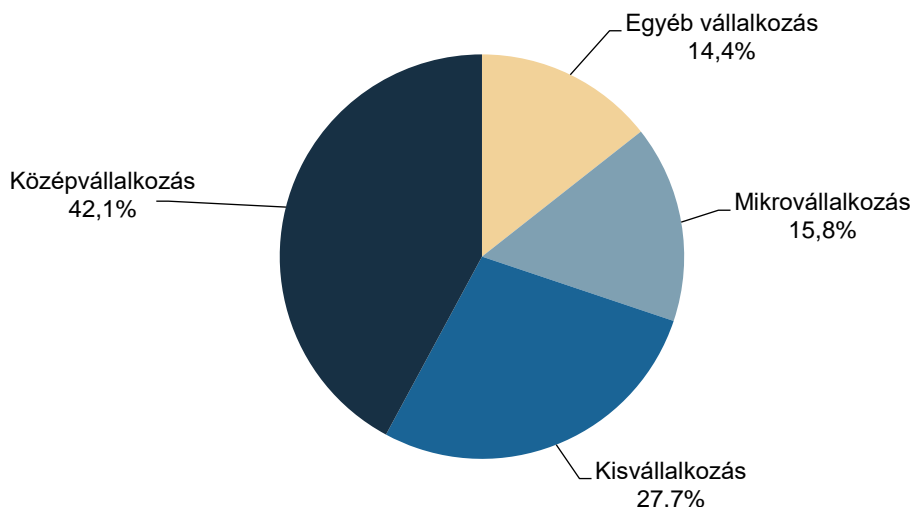
- A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve elmondható, hogy a fennálló hitelállomány túlnyomó többsége, 70,3 százaléka továbbra is korlátolt felelősségű társaságokhoz, valamint 26,0 százaléka részvénytársaságokhoz került 2023 negyedik negyedévében. A szövetkezetek részesedése csökkent, 2,1 százalékot ért el a vizsgált időszakban. Ugyanekkor 2,0 százalék alá süllyedt a betéti társaságok és a közkereseti társaságok által felvett hitelek együttes aránya (36. ábra).

36. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hiteleinek több mint 70 százaléka a korlátolt felelősségű társaságokat finanszírozta 2023 negyedik negyedévében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának 85,6 százaléka (574,0 milliárd forint) mikro-, kis- és középvállalkozásokhoz tartozott 2023 negyedik negyedévének végén, ami 1,9 százalékponttal maradt el az előző évi szinttől. A középvállalkozások hitelállományból való részesedése 42,1 százalékot tett ki, miközben a kisvállalkozásoké 27,7 százalékos, a mikrovállalkozásoké pedig 15,8 százalékos arányt képviselt. Az egyéb vállalkozások (beleértve a nagyvállalkozásokat) hiteleinek összege a társas vállalkozások hitelállományának 14,4 százalékát adta 2023 negyedik negyedévében (37. ábra).

37. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hiteleinek több mint 40 százalékát a középvállalkozások tudhatták magukénak 2023 negyedik negyedében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdaságban a társas vállalkozások által felvett új hitelek összege csökkent az előző év azonos időszakához képest, összesen 21,9 milliárd forinttal kevesebb, 61,8 milliárd forint hitelt vettek fel 2023 negyedik negyedében (5. táblázat).

5. táblázat: **A mezőgazdasági társas vállalkozások új hiteleinek legnagyobb része az állattenyésztési és a szántóföldi növénytermesztési ágazatba érkezett 2023 negyedik negyedében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	22,9	4,2	5,5	11,6	1,6	0,0
Állattenyésztés	25,7	5,4	3,5	6,7	9,8	0,2
ebből						
baromfi	9,4	3,0	1,5	1,7	3,2	0,0
sertés	3,6	0,1	0,4	2,5	0,5	0,0
szarvasmarha	12,3	2,4	1,5	2,2	6,2	0,1
Kertészet	3,2	1,4	0,4	1,0	0,4	0,1
ebből						
zöldségtermelés	1,7	0,9	0,3	0,2	0,3	0,1
Egyéb	10,0	3,0	2,8	3,1	0,1	1,0
Összesen	61,8	14,0	12,2	22,4	12,0	1,4

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A hitelösszezből a szántóföldi növénytermesztők részesedése 37,0 százalék volt szemben az egy évvel ezelőtti 33,1 százalékos aránnyal, az állattenyésztők részesedése pedig 41,5 százalékot ért el, szemben az egy évvel ezelőtti 49,2 százalékos aránnyal. Az állattenyésztésen belül a mezőgazdasági új hitelek 19,9 százaléka a szarvasmarha-szakágazatba került, további 15,1 százalékát a baromfi- és 5,8 százalékát a sertésszakágazat tudhatta magáénak.

- A szántóföldi növénytermesztés új hitelfelvétele 4,8 milliárd forinttal esett vissza az egy évvel korábbi értékhez viszonyítva. A rövid lejáratú hitelek 5,3 milliárd forinttal, a beruházási hitelek 4,7 milliárd forinttal, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 2,2 milliárd forinttal, az egyéb hitelek 1,1 milliárd forinttal csökkentek. A folyószámlahitelek 8,5 milliárd forinttal emelkedtek.
- Az állattenyésztési ágazatban jóval nagyobb, 15,5 milliárd forintos csökkenés volt tapasztalható, melyet a sertés és a baromfi-szakágazat hiteleinek visszaesése okozott, előbbi új hitelfelvétele 14,0 milliárd forinttal, utóbbi 6,4 milliárd forinttal maradt el az előző év azonos időszakától. A szarvasmarha-szakágazat 5,2 milliárd forinttal növelte új hitelfelvételét. Az állattenyésztési ágazat új hiteleinek belső szerkezetét tekintve a beruházási hitelek visszaesése (–13,9 milliárd forint) volt meghatározó, de az egyéb hitelek és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel is csökkentek (–4,2 és –1,9 milliárd forinttal). A folyószámlahitelek 4,4 milliárd forinttal bővültek.
- A kertészetben tevékenykedők által újonnan felvett hitelállomány kismértékben (–1,0 milliárd forinttal) változott az egy évvel korábbi negyedévhez viszonyítva.
- A mezőgazdasági társas vállalkozások összességében 249,8 milliárd forint hitelösszeget vettek fel 2023-ban, ami 11,3 milliárd forinttal (4,7 százalékkal) volt nagyobb, mint egy évvel korábban (6. táblázat).

6. táblázat: **A mezőgazdasági társas vállalkozások új hiteleinek legnagyobb része az állattenyésztési ágazatba érkezett hosszú lejáratú hitel formájában 2023-ban**

milliárd HUF

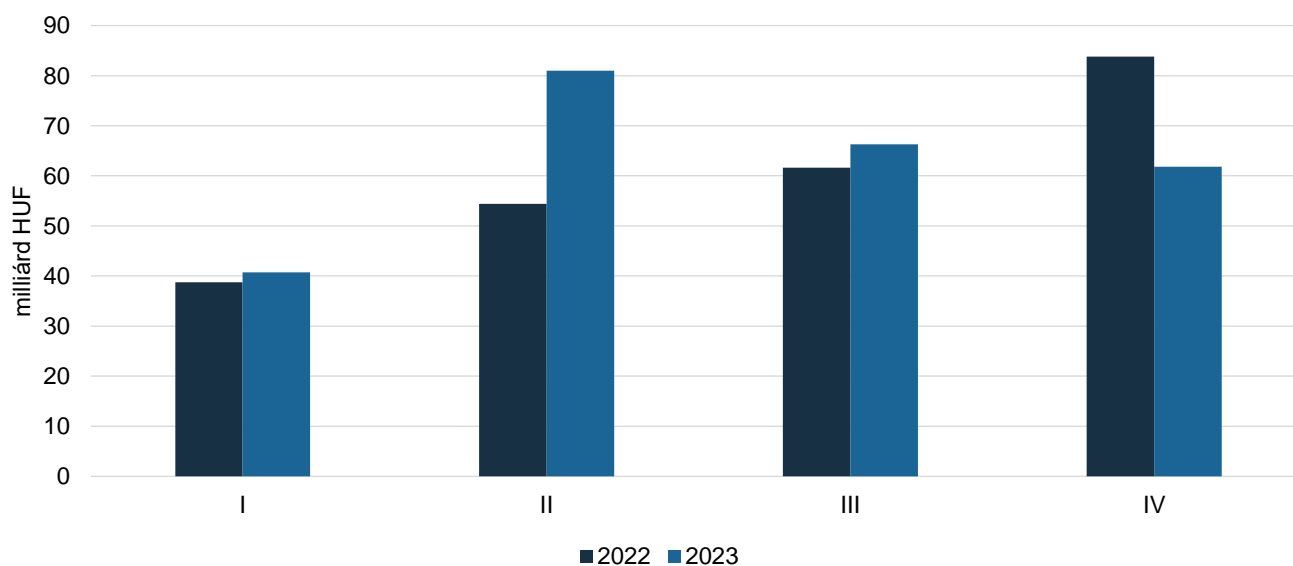
Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	96,7	20,8	32,4	31,7	7,5	4,2
Állattenyésztés	103,4	22,0	27,2	19,4	32,0	2,9
ebből						
baromfi	48,7	9,7	13,8	5,0	18,3	1,8
sertés	16,3	4,0	4,9	5,2	1,9	0,2
szarvasmarha	35,8	7,5	7,5	8,3	11,6	0,8
Kertészet	12,8	4,5	2,1	3,5	1,9	0,8
ebből						
zöldségtermelés	6,0	2,2	1,9	1,0	0,7	0,3
Egyéb	36,9	11,2	11,0	9,0	4,0	1,7
Összesen	249,8	58,5	72,7	63,6	45,4	9,6

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az alágazatok közül a szántóföldi növénytermesztők területén volt a legnagyobb a változás: a szegmens új hiteleinek értéke 14,4 milliárd forinttal (17,5 százalékkal) volt nagyobb, mint egy évvel korábban. A kiemelt alágazatokon kívül eső, egyéb kategórián belül 2,9 milliárd forintos volt a bővülés mértéke. Az állattenyésztés új hitelei csökkentek 3,2 milliárd forinttal. A szegmensben belül a sertésszakágazat új hiteleinek visszaesése volt meghatározó (–18,2 milliárd forint, –52,8 százalék). A baromfi- és szarvasmarha-szakágazat azonban növelte új hiteleit, előbbi 8,7 milliárd forinttal, utóbbi 5,9 milliárd forinttal. A kertészet alágazat új hitelállománya 2,9 milliárd forinttal csökkent.

- A hitelcélok közül a hosszú lejáratú forgóeszközhitel és a folyószámlahitelek értékének növekedése volt meghatározó. Előbbi kategória 26,0 milliárd forinttal (55,6 százalékkal), utóbbi 23,5 milliárd forinttal (58,7 százalékkal) emelkedett. Ezen belül is a szántóföldi növénytermesztők és az állattenyésztők új hitelei voltak kiemelkedőek. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel esetében a szántóföldi növénytermesztők 12,8 milliárd forinttal, az állattenyésztők 9,2 milliárd forinttal növelték új hiteleiket (ezen belül is a baromfi-szakágazat volt jelentős 9,8 milliárd forintos állománynövekedéssel). A folyószámlahitelek esetében hasonló volt a helyzet: a szántóföldi növénytermesztők 14,4 milliárd forinttal, az állattenyésztők 8,1 milliárd forinttal növelték új hiteleiket (ezen belül a szarvasmarha-szakágazat volt jelentős 4,9 milliárd forintos állománynövekedéssel). A beruházási hitelek nagymértékben csökkentek (–23,9 milliárd forinttal, –29,0 százalékkal). Az egyéb hitelek is visszaesetek (–14,6 milliárd forinttal, –60,2 százalékkal). Az egyéb éven belüli új hitelek csak minimális mértékben változtak az előző évhez képest.
- A társas vállalkozások új hiteleinek értékén belül, az alágazatok közül az állattenyésztés szerepe volt kiemelkedő, ami az új hitelek 41,4 százalékát képviselte. Ezen belül is a baromfi-szakágazat az új hitelek 19,5 százalékát, a szarvasmarha-szakágazat az új hitelek 14,3 százalékát tette ki. A szántóföldi növénytermesztés új hiteleinek aránya 38,7 százalék, a kiemelt alágazatokon kívül esőké 14,8 százalék, a kertészeté 5,1 százalék volt a vizsgált évben. Az éves új hitelállományon belül a hosszú lejáratú hitelek (beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel) részesedése volt a legnagyobb, összesen 52,5 százalék (beruházási hitelek esetében 23,4, hosszú lejáratú forgóeszközhitelknél 29,1 százalék). Ezt követte a folyószámlahitelek aránya 25,5 százalékkal. Az egyéb éven belüli hitelek részesedése 18,2 százalék volt.
- A mezőgazdasági társas vállalkozások körében 2023 második negyedévében mutatkozott a legnagyobb érdeklődés az új hitelek iránt, az újonnan folyósított hitelek értéke 26,6 milliárd forinttal, 48,9 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszakit. Jelentősnek volt még tekinthető a negyedik negyedévi visszaesés (–21,9 milliárd forint, –26,2 százalék) is (38. ábra).

38. ábra: **Az újonnan folyósított hitelek állománya 2023 második negyedévében haladta meg leginkább az előző évit**

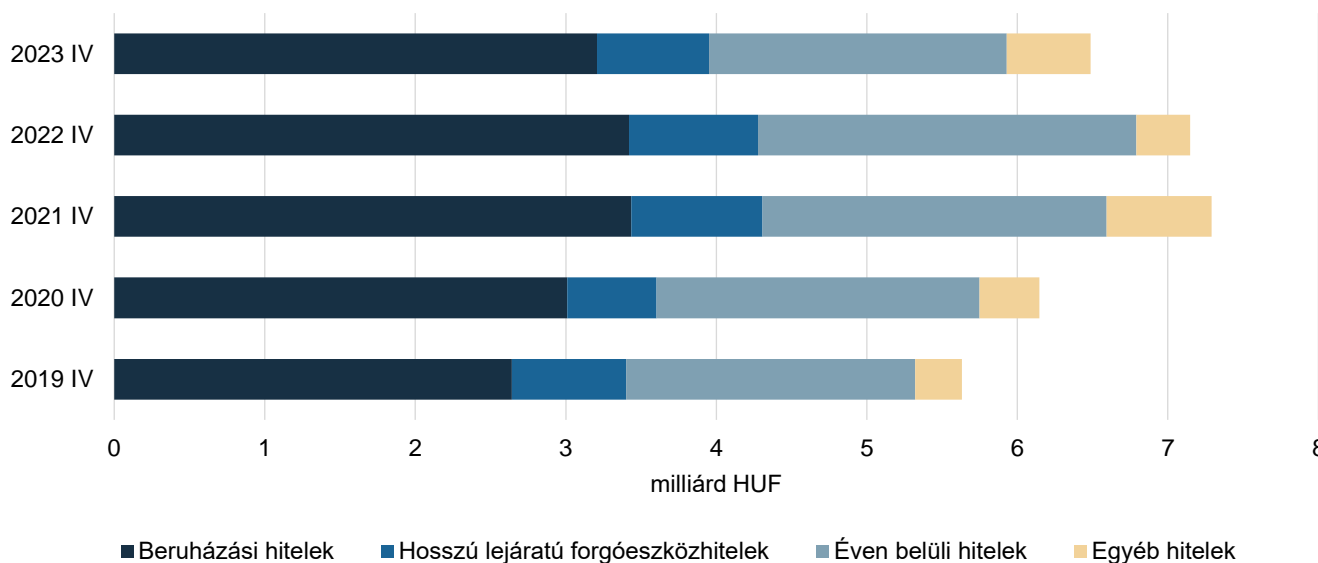

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállománya

- Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak 6,5 milliárd forintos hitelállománya 9,2 százalékkal, 0,7 milliárd forinttal volt kevesebb az előző év azonos időszaki értékénél. A csökkenés a beruházási hiteleknél és az éven belüli hiteleknél jelentkezett.
- A piaci hitelek részesedése 40,6 százalékról 32,3 százalékra mérséklődött, ezáltal a kedvezményes hitelek nagyobb arányt képviseltek az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelállományában az egy évvel korábbi azonos negyedév értékéhez képest.
- A beruházási hitelek részesedése (az állomány csökkenése ellenére) emelkedett 1,6 százalékponttal, így 49,4 százalékra nőtt. Az egyéb hitelek aránya 3,6 százalékponttal 8,6 százalékra nőtt az ágazatban. A hosszú lejáratú forgóeszközhitelek aránya 0,5 százalékponttal 11,5 százalékra mérséklődött, és a rövid lejáratú hitelek arányánál is csökkenés jelentkezett, 4,7 százalékponttal 30,5 százalékra módosult a részesedés (39. ábra).

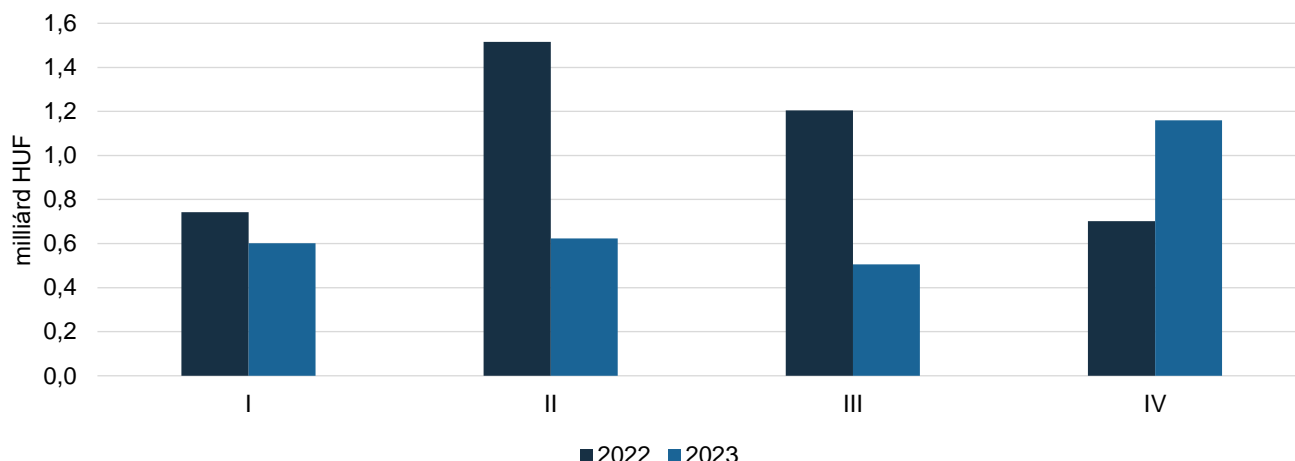
39. ábra: **Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások hitelei a beruházási és az éven belüli hitelek mérséklődése miatt csökkentek 2023 negyedik negyedévében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások újonnan felvett hiteleinek értéke 1,2 milliárd forintot tett ki 2023 negyedik negyedévének végén. Ez az összeg 0,5 milliárd forinttal volt több, mint egy évvel korábban. A hitelek 49,0 százalékát folyószámlahitel, további 42,7 százalékát beruházási hitel formájában folyósították.
- Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások újonnan folyósított hiteleinek értéke 2,9 milliárd forintot tett ki 2023-ban, ami az előző évhez képest 30,6 százalékkal kevesebb összeget jelentett. A szegmens által újonnan felvett hitelek értéke kizárólag a negyedik negyedévben volt nagyobb az előző év azonos időszakánál (40. ábra).

40. ábra: **Az élelmiszeripari egyéni vállalkozások újonnan folyósított hiteleinek értéke 2023-ban elmaradt az előző évitől**

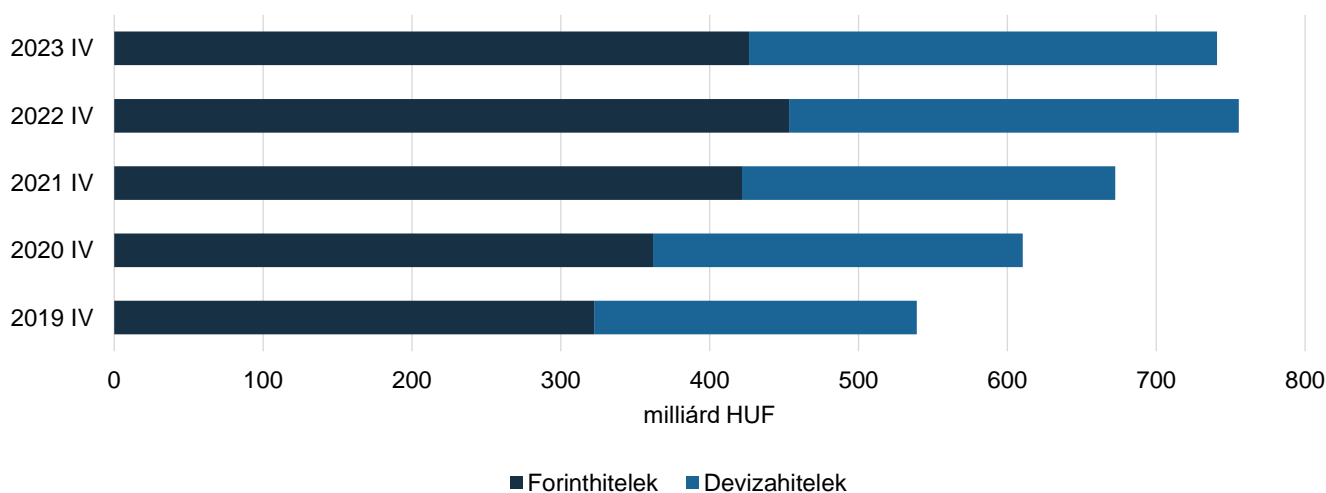
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az új hitelek túlnyomó többségét, 91,7 százalékát beruházási és folyószámlahitel hitel formájában folyósították.

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya a vizsgált időszak első négy évében fokozatosan növekedett, 2023 negyedik negyedévének végére azonban 740,8 milliárd forintot ért el, ami az előző év azonos időszakához képest 1,9 százalékos csökkenésnek felelt meg (41. ábra).

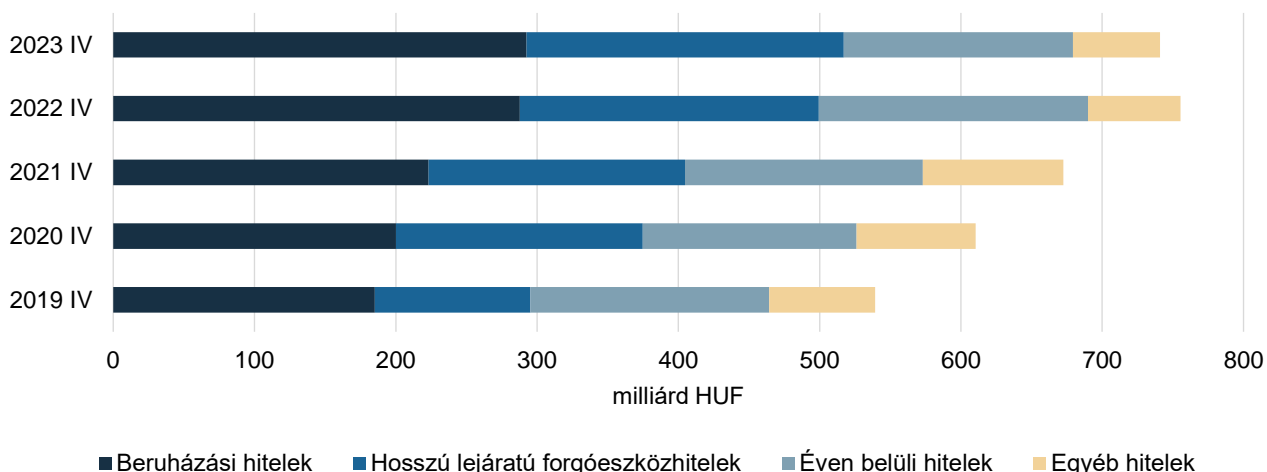
41. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelei kismértékben csökkentek 2023 negyedik negyedévében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeriparban tevékenykedő társas vállalkozások hitelállományán belül ebben a negyedévben a forinthitelek csökkenését és a devizahitelek növekedését figyelhettük meg, előbbi 5,9 százalékkal mérséklődött, míg utóbbi 4,1 százalékkal emelkedett. A forinthitelek állománya 26,9 milliárd forinttal maradt el a vizsgált időszakban az egy évvel korábbi értéktől, míg a devizahiteleknél 12,3 milliárd forintos bővülés következett be. Mindezek eredményeképpen a devizahitelek hitelállományból való részesedése 2,4 százalékponttal emelkedett.
- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának csökkenése az éven belüli és az egyéb hiteleknél jelentkezett, előbbi 14,9 százalékos (–28,4 milliárd forint) visszaesést mutatott, utóbbi 6,1 százalékkal (–4,0 milliárd forint) mérséklődött. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel 6,1 százalékkal (+12,9 milliárd forint) nőtt, a beruházási hitelek 1,7 százalékkal (+4,9 milliárd forint) emelkedtek (42. ábra).
- Mindezek eredményeképpen a hosszú lejáratú hitelek részesedése 2023 negyedik negyedévében a teljes hitelállományból 3,7 százalékponttal 69,8 százalékra emelkedett.

42. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományában az éven belüli hitelek csökkentek leginkább 2023 negyedik negyedévében**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának legnagyobb részét, 25,2 százalékát az egyéb élelmiszeripar gyártása alágazatban tevékenykedők tudhatták magukénak. Ezt követte 16,9 százalékos részaránnyal az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás, majd 8,3 százalékkal az olaj gyártása és 8,8 százalékkal a baromfihús-feldolgozás, -tartósítás szakágazat. Kiemelhető még a malomipari termék gyártása terület jelentősége 7,5 százalékos részesedéssel, valamint a húsfeldolgozás, -tartósítás 6,5 százalékos részaránnyal.
- Az Agrárminisztérium adatgyűjtésében a 2020. évtől külön soron szereplő szőlőbor termelése szakágazat az élelmiszeripar társas vállalkozásainak hitelállományában 5,2 százalékos részesedéssel bírt a negyedik negyedév végén, ez az előző év ugyanazon időszakában 5,3 százalékos arányt ért el.
- Az élelmiszeripar társas vállalkozásainak hitelállománya 14,7 milliárd forinttal csökkent. Ezen belül a legnagyobb mértékben a malomipari termék gyártása alágazat hitelállománya esett vissza (–20,7 milliárd forinttal), ezt követte a tésztafélék gyártása (–8,6 milliárd forinttal) és a hobbiállat eledel gyártása (–5,0 milliárd forinttal). Ugyanakkor, az egyéb

gyümölcs-, zöldség feldolgozás, -tartósítás szakágazat hitelállománya 13,4 milliárd forinttal növekedett.

- A malomipari termék gyártása alágazat hitelállományának jelentős visszaesését elsősorban az egyéb éven belüli hitelek csökkenése (–8,8 milliárd forint), valamint a folyószámlahitelek mérséklődése (–7,5 milliárd forint) okozta. A tésztafélék gyártása területén az egyéb éven belüli hitelek visszaesése volt jelentős (–7,4 milliárd forint).
- Az egyéb gyümölcs-, zöldség feldolgozás, -tartósítás szakágazat hitelállományának növekedésében az egyéb hitelek (+13,8 milliárd forint), a beruházási hitelek (+9,0 milliárd forint) és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel (5,4 milliárd forint) növekedése játszott a főszerepet, mindemellett azonban az egyéb éven belüli hitelek (–15,2 milliárd forinttal) csökkentek (7. táblázat).

7. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek közel 40 százalékát a beruházási hitelek adták 2023 negyedik negyedében**

milliárd HUF

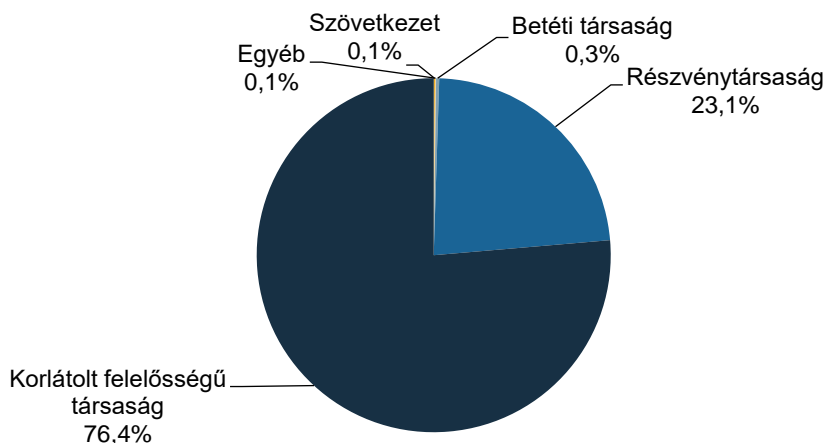
Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Húsfeldolgozás, -tartósítás	48,0	24,0	12,5	4,3	6,1	1,1
Baromfi-húsfeldolgozás, -tartósítás	59,1	19,5	24,9	10,5	1,2	3,0
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	12,2	2,2	6,3	0,3	3,1	0,2
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	4,2	1,1	2,3	0,5	0,2	0,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	125,2	29,4	44,9	3,1	32,2	15,6
Olaj gyártása	61,2	28,2	6,2	21,8	3,4	1,6
Tejtermék gyártása	37,7	11,7	16,1	2,1	2,8	5,1
Malomipari termék gyártása	55,7	16,0	29,3	2,7	6,1	1,5
Kenyér, friss pékáru gyártása	36,8	25,1	5,0	3,3	3,2	0,2
Tésztafélék gyártása	19,0	6,8	4,9	0,5	0,9	5,9
Tartósított lisztésáru gyártása	8,3	4,2	2,0	1,8	0,3	0,0
Haszonállat-eledel gyártása	44,1	23,2	15,6	2,0	2,3	1,0
Hobbiállat-eledel gyártása	4,0	1,4	0,5	0,1	1,1	0,9
Szőlőbor termelése	38,6	16,3	13,4	5,1	3,0	0,8
Egyéb élelmiszeripar	186,8	83,3	40,8	8,9	28,9	24,8
Összesen	740,8	292,5	224,6	67,2	94,8	61,7

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutatói Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a korlátolt felelősségű társaságok és a részvénytársaságok fennálló hitelállománya a legjelentősebb, részesedésük együttesen 99,5 százalék volt 2023. december 31-én. Legkisebb hitelállománnyal a közkereseti társaságok, a szövetkezetek, valamint a betéti társaságok rendelkeztek (43. ábra).

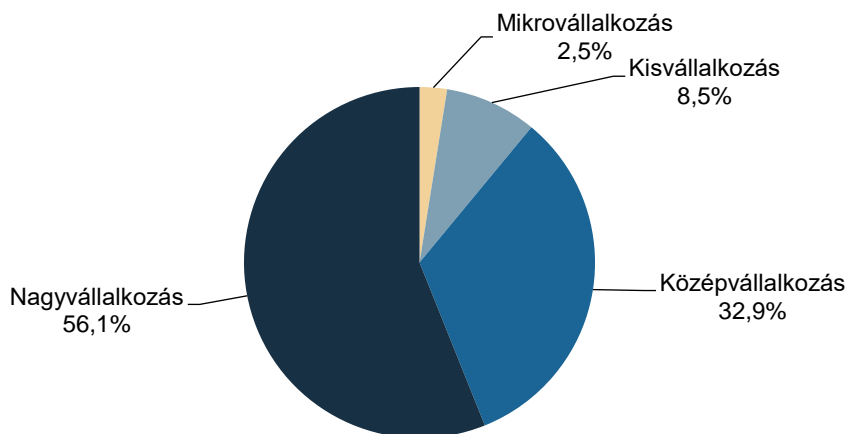
43. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek több mint háromnegyedét a korlátolt felelősségű társaságok tudhatták magukénak 2023 negyedik negyedében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának több mint felét a nagyvállalatok adták, a mikro-, kis- és középvállalkozások hiteleinek aránya a teljes állományból 43,9 százalékot képviselt, ami 325,4 milliárd forintnak felelt meg.
- A teljes hitelállomány 32,9 százalékát adták a középvállalkozások, emellett a kisvállalkozások részesedése 8,5 százalékot, a mikrovállalkozásoké pedig 2,5 százalékot tett ki 2023 negyedik negyedében (44. ábra).

44. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek több mint fele a nagyvállalatokat finanszírozta 2023 negyedik negyedében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások 2023 negyedik negyedében 93,2 milliárd forintnyi új hitelt vettek fel, ami 38,3 milliárd forinttal volt kevesebb az egy évvel korábbi értéknél. A legnagyobb mértékű csökkenés a beruházási hitelekénél történt (–19,1 milliárd forinttal), ezt követte az egyéb éven belüli hitelek változása (–16,8 milliárd forinttal), valamint az egyéb hitelek mérséklődése (–13,0 milliárd forinttal). A hosszú lejáratú forgóeszközhitel szintén csökkentek (–7,8 milliárd forinttal). A folyószámlahitelek azonban jelentősen emelkedtek (+18,3 milliárd forinttal). Az új hitelösszeg legnagyobb

része (40,2 százalék) 2023 negyedik negyedében az egyéb éven belüli hitelek értéke volt, emellett a folyószámlahitelek (27,7 százalék) és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel-
lek (16,5 százalék) képviseltek még nagyobb hányadot. A hosszú lejáratú hitelek együt-
tesen 30,9 százalékát tették ki az új hitelállománynak (8. táblázat).

8. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások új hiteleinek zöme egyéb éven belüli hitel volt 2023 negyedik negyedében**

milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel- lek	Folyószámla- hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Húsfeldolgozás, -tartósítás	8,1	0,3	0,4	0,9	6,5	0,0
Baromfihús-feldolgozás, -tartósítás	4,9	0,2	0,0	2,9	0,9	0,8
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	3,1	0,0	0,2	0,1	2,8	0,0
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	1,8	0,0	1,4	0,2	0,2	0,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	12,5	0,3	3,2	0,5	8,5	0,0
Olaj gyártása	19,7	3,5	0,0	15,1	1,1	0,0
Tejtermék gyártása	1,0	0,1	0,2	0,1	0,6	0,0
Malomipari termék gyártása	7,0	0,0	2,8	0,3	3,9	0,0
Kenyér, friss pékáru gyártása	2,7	1,0	0,7	0,9	0,1	0,1
Tésztafélék gyártása	0,5	0,0	0,0	0,2	0,0	0,3
Tartósított lisztesáru gyártása	0,7	0,4	0,1	0,0	0,2	0,0
Haszonállat-eledel gyártása	7,9	4,1	3,4	0,2	0,3	0,0
Hobbiállat-eledel gyártása	1,0	0,1	0,0	0,1	0,8	0,0
Szőlőbor termelése	5,2	0,9	1,7	2,0	0,6	0,0
Egyéb élelmiszeripar	17,1	2,3	1,5	2,3	11,0	0,0
Összesen	93,2	13,4	15,4	25,8	37,5	1,2

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az új hitelek legnagyobb része, 21,1 százaléka az olaj gyártása szakágazatba került, döntően folyószámlahitelek formájában. Jelentős volt még az egyéb élelmiszer szakágazat részesedése 18,4 százalékkal, valamint az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás terület 13,4 százalékkal.
- A legkiemelkedőbb visszaesés az egyéb élelmiszer gyártása területen volt megfigyelhető: az új hitelek értéke 20,8 milliárd forinttal volt kevesebb az előző év azonos negyedévi értékénél. Ezen belül a beruházási hitelek (–15,1 milliárd forint) változtak a legnagyobb mértékben, de mérséklődött a hosszú lejáratú forgóeszközhitel-
lek, az egyéb éven belüli hitelek és az egyéb hitelek értéke is. Az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás terület új hitelei 4,1 milliárd forinttal csökkentek, elsősorban az egyéb éven belüli hitelek (–2,6 milliárd forint), a beruházási hitelek (–0,6 milliárd forint) és az egyéb hitelek (–0,5 milliárd forint) változásának köszönhetően.
- A szakágazatok közül leginkább a szőlőbor termelése és az olaj gyártása szakágazatokban tevékenykedő vállalkozások hitelei növekedtek, előbbi esetben 2,6 milliárd forinttal, utóbbi esetben 2,3 milliárd forinttal. A többi szakágazatnál nem történt jelentős változás, az új hitelek az előző év azonos időszakához képest alig módosultak (–2,5 milliárd forint és 1,7 milliárd forint közé esett a különbség kilenc szakágazat 2022. és a 2023. negyedik negyedévi értékei esetében).

- Az élelmiszeripari társas vállalkozások összességében 377,9 milliárd forint hitelösszeget vettek fel 2023-ban, ami 31,7 milliárd forinttal (7,7 százalékkal) volt kevesebb, mint egy évvel korábban (9. táblázat).

9. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások új hiteleinek zöme egyéb éven belüli hitel volt 2023-ban**

milliárd HUF

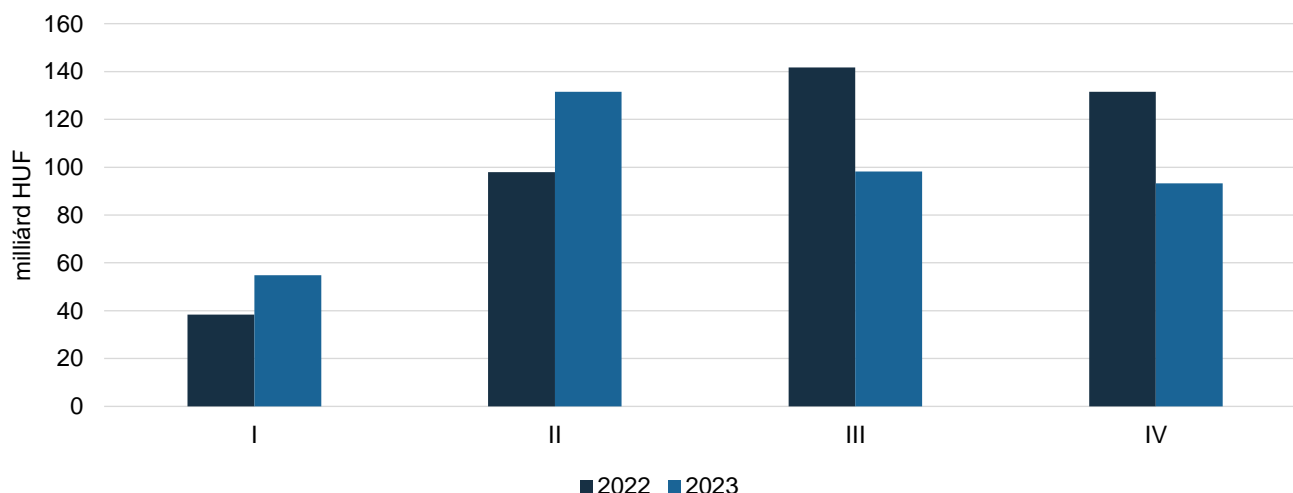
Szakágazat	Összesen	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámla-hitelek	Egyéb éven belüli hitelek	Egyéb hitelek
Húsfeldolgozás, -tartósítás	35,8	1,9	4,6	3,3	26,0	0,0
Baromfihús-feldolgozás, -tartósítás	26,7	1,8	10,8	6,9	3,0	4,2
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	9,2	0,8	4,2	0,5	3,6	0,1
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	2,7	0,1	2,0	0,5	0,2	0,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	76,1	12,6	17,8	4,8	40,8	0,1
Olaj gyártása	38,9	4,1	2,4	20,5	2,6	9,2
Tejtermék gyártása	10,9	0,9	5,7	1,1	3,2	0,1
Malomipari termék gyártása	35,7	7,8	17,4	4,0	6,5	0,0
Kenyér, friss pékáru gyártása	11,2	6,0	2,3	2,3	0,5	0,1
Tésztafélék gyártása	10,4	0,3	4,7	0,6	2,2	2,7
Tartósított lisztésáru gyártása	3,0	0,5	0,8	0,5	1,3	0,0
Haszonállat-eledelel gyártása	22,0	10,4	6,2	1,7	3,7	0,0
Hobbiállat-eledelel gyártása	7,5	0,2	0,0	0,2	7,1	0,0
Szőlőbor termelése	14,7	2,8	5,3	4,4	2,1	0,2
Egyéb élelmiszeripar	73,2	16,7	12,8	7,9	28,1	7,7
Összesen	377,9	66,7	97,1	59,0	130,7	24,3

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az alágazatok közül az egyéb élelmiszeripar területén volt a legnagyobb a változás: az új hitelek értéke 38,4 milliárd forinttal (34,4 százalékkal) volt kisebb az előző évinél. Ezt követte a tejtermék gyártása alágazat, amely új hiteleinek értéke 19,6 milliárd forinttal (64,3 százalékkal) esett vissza. A tésztafélék gyártása területén 13,0 milliárd forintos (55,6 százalékos) volt a csökkenés mértéke. Ugyanakkor növekedés következett be az olaj gyártása alágazatban és a baromfihús-feldolgozás szakágazatban, előbbi esetében +14,5 milliárd forint, ami +59,7 százaléknak felelt meg, utóbbi esetében +9,0 milliárd forint, ami +50,7 százaléknak felelt meg. Kisebbségi mértékű bővülés történt még a hús-, baromfihús-készítmény gyártása, a kenyér, friss pékáru gyártása, valamint a húsfeldolgozás, -tartósítás területeken.
- A hitelcélok közül az egyéb éven belüli hitelek és az egyéb hitelek visszaesése volt jelentős. Előbbi 60,9 milliárd forinttal (–31,8 százalékkal), utóbbi 27,3 milliárd forinttal (–52,8 százalékkal) csökkent. A beruházási hitelek 19,6 milliárd forinttal (–22,7 százalékkal) mérséklődtek. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel és a folyószámlahitelek azonban bővültek, előbbi 44,9 milliárd forinttal (+86,0 százalékkal), utóbbi 31,2 milliárd forinttal, több mint a duplájára nőtt.

- Az egyéb éven belüli hitelek visszaesésének több mint a felét az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás (–19,6 milliárd forint) és a tejtermék gyártása (–19,2 milliárd forint) új hiteleinek csökkenése okozta. Az egyéb hitelek mérséklődése leginkább a tésztafélek gyártása, az egyéb élelmiszeripar, és a malomipari termék gyártása területeken következett be (sorrendben: –7,9, –6,5 és –5,9 milliárd forinttal). A beruházási hitelek jelentősen csökkentek az egyéb élelmiszeriparban (–36,3 milliárd forinttal), azonban nőttek az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás alágazatban (+10,0 milliárd forinttal). A hosszú lejáratú forgóeszközhitelök bővülése az egyéb gyümölcs, zöldségfeldolgozás, a baromfi-hús feldolgozás, az egyéb élelmiszeripar és a malomipari termék gyártása területeken jelentkezett (sorrendben: +9,7, +7,9, +6,8, +6,2 milliárd forinttal). A folyószámlahitelek növekedésének több mint felét az olaj gyártása alágazat 20,5 milliárd forintos új hitel felvétele okozta.
- Az élelmiszeripari társas vállalkozások új hiteleinek 20,1 százaléka az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, 19,4 százaléka az egyéb élelmiszeripar, 10,3 százaléka az olaj gyártása, 9,5 százaléka a húsfeldolgozás, -tartósítás, 9,4 százaléka a malomipari termék gyártása, 7,1 százaléka pedig a baromfi-hús-feldolgozás, -tartósítás területekre érkezett. A többi alágazat részesedése az új hitelek értékéből nem érte el a 7,0 százalékot.
- Az élelmiszeripari társas vállalkozások által újonnan felvett hitelek értékének fele (50,2 százaléka) rövid lejáratú hitel volt. Ezen belül az egyéb éven belüli hitelek aránya 34,6 százalék, a folyószámlahitelek részesedése 15,6 százalék volt. A hosszú lejáratú hitelek aránya 43,4 százalékot tett ki 2023-ban. Ezen belül a hosszú lejáratú forgóeszközhitelök 25,7 százalékot, a beruházási hitelek 17,7 százalékot képviseltek. Az egyéb hitelek állományon belüli aránya 6,4 százalék volt a tárgyévben.
- Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelfelvételi aktivitása 2023-ban az első és a második negyedévben meghaladta az előző év azonos időszakit. Ebben az évben a szegmens által újonnan felvett hitelek értéke összesen 31,7 milliárd forinttal volt kevesebb, mint egy évvel korábban. A tárgyév első felében összesen 50,1 milliárd forinttal több, második felében pedig 81,8 milliárd forinttal kevesebb hitelösszeget vettek fel a szóban forgó ágazat szereplői 2022 azonos időszakához képest (45. ábra).

45. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelfelvételi aktivitása csak az év első felében haladta meg az előző év azonos időszakit 2023-ban**

Forrás: AM-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Kedvezményes finanszírozás az agrárgazdaságban 2023-ban

A 2023. évi kedvezményes hitelezést az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel (ASZK) mellett alapvetően két hitelprogram, az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel MAX+ (ASZB MAX+), valamint a Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram alakította. Előbbi már 2022-ben is elérhető volt az agrárvállalkozások számára, utóbbi 2023-ban újonnan került a repertoárba. A szóban forgó hitelprogramokon túl 2023-ban az agrárvállalkozások kedvezményes finanszírozását szolgálta továbbá a Gyármentő Beruházási Hitelprogram, valamint a Jövő Exportőrei Beruházási és Forgóeszközhitel, emellett továbbra is igénybe vehették az MFB Forgóeszköz Hitelprogramjait, amelyek 2023 végéig meghosszabbításra kerültek (10. táblázat). A felsorolt programok többségéhez az állam jellemzően kamat-, illetve kezesség-támogatást nyújtott, továbbá állami kezesség vagy viszontgarancia vállalásával is segítette a forráshoz jutást.

10. táblázat: Főbb állami szerepvállalással egybekötött, agrár érintettségű finanszírozási programok és intézkedések

MFB Zrt. hitelprogramjai
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020
MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020
MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020
MFB Széchenyi Mikrohitel Refinanszírozási Program 2.0
Eximbank Zrt. hitelprogramjai
Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram
Beruházási hitel
Forgóeszközhitel
Zöld hitel
Gyármentő Beruházási Hitelprogram
Jövő Exportőrei Beruházási Hitel
Jövő Exportőrei Forgóeszközhitel
KAVOSZ Zrt. hitelprogramjai
Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel
Aszálykáros Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel
Agrár Széchenyi Beruházási Hitel MAX+
Kezességvállalás a meglévő hitelkonstrukciók mellé

Forrás: Az AKI Pénzügykutató Osztályán készült saját szerkesztés

Magyar Nemzeti Bank

- Az MNB által 2020. április 20-án elindított mikro-, kis- és középvállalkozások megsegítését célzó Növekedési Hitelprogram Hajrá! (NHP Hajrá!) konstrukció 2021. szeptember 30-án lezárult, ezáltal 2023-ban a vállalkozásoknak már nem volt lehetőségük hitelfelvételre a szóban forgó kedvezményes konstrukció keretében, viszont az éves hitelállomány mértékében továbbra is nagy szerepe van az említett hitelprogramnak, így az nem hagyható figyelmen kívül³.

³ <https://www.mnb.hu/nhphajra#tuti>

Magyar Fejlesztési Bank

- Az MFB Zrt. és az Agrárminisztérium (AM) által indított hitelprogramok keretében – MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020 – 2023-ban is igényelhettek forrást a gazdálkodók. A hitelprogramokhoz kapcsolódóan a termelők legfeljebb évi 4,0 százalékpontos mértékű kamattámogatásban részesülhettek. A hitelszerződés megkötésére 2023. december 31-ig volt lehetőségük az agrárvállalkozásoknak. A határidő hosszabbítása mellett további módosításokra is sor került. A hitelek elszámolásánál a befogadható számlák köre kibővült a 180 napon belüli, már kiegyenlített számlákkal, illetve az energia- és üzemanyag számlák befogadása is lehetővé vált. Az MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020 esetében az igényelhető hitelösszeget is megemelték 150 millió forintról 500 millió forintra. A hitelprogramokhoz kapcsolódóan 2023. május 12-től nyílt lehetőség a hitelkérelmek beadására⁴.
- Az MFB Zrt. az ágazat közvetlen hitelezésén túl pénzügyi vállalkozások részére refinanszírozási forrást biztosít a KAVOSZ Zrt. által koordinált Széchenyi Kártya Program részét képező Széchenyi Mikrohitel MAX és MAX+ konstrukciók keretében történő hitelkihelyezésekhez. A Széchenyi Mikrohitel Refinanszírozási Program 2.0-t 80 milliárd forintos keretösszeggel hirdették meg.

KAVOSZ

- A KAVOSZ Zrt. által az agrárvállalkozások számára beruházási hitelcélok megvalósításához, illetve hozzá kapcsolódó forgóeszköz-beszerzéshez nyújtott Agrár Széchenyi Beruházási Hitel (ASZB) GO! hitelkonstrukciót az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel MAX+ váltotta fel, ami széles körben felhasználható agrárberuházási hitelcélokra, illetve hozzá kapcsolódó forgóeszköz-beszerzésre. A hitel elősegíti az agrárvállalkozások fejlesztési elképzeléseinek megvalósítását, így különösen a meglévő kapacitások bővítését, új kapacitások kiépítésének, valamint energiahatékonyság javítását és technológiaváltást segítő „zöld” fejlesztések finanszírozását. A konstrukció keretében akár 500 millió forint hitelösszeg is igényelhető, legfeljebb 10 éves futamidőre, fix 5 százalékos éves kamattal. A hitelfelvételhez a vállalkozásnak a beruházási költség legalább 10 százalékanak megfelelő saját erővel kell rendelkeznie. A hitel fő biztosítéka az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) készfizető kezességvállalása⁵.

Eximbank

- Az ipari tevékenységet végző közép- és nagyvállalatok 2023 január elsejétől a Kormány által meghirdetett kedvezményes hitelkonstrukció, a Gyármentő Beruházási Hitelprogram keretében 100 milliárd forint keretösszegig vehetnek igénybe a piaci hiteleknél jóval kedvezőbb feltételeket kínáló finanszírozási forrást. Az új támogatott hitelprogram célja a szankciók miatt kialakult energiaválság hatásainak kitett magyar termelő közép- és nagyvállalatok energiahatékonysági és megújuló energiát termelő beruházásainak rendkívül kedvezményes fix kamatozású hitellel történő finanszírozása. Az állami támogatásnak köszönhetően az iparban tevékenykedő vállalatok forinthitel esetén legfeljebb évi 5 százalékos, euróhitelnél maximum 3,5 százalékos kamattal juthatnak hozzá a hitelhez. Kiemelésre méltó, hogy a kedvezményes gyármentő hitel céljai között megjelennek a zöld alapelvek, hiszen a hitelkonstrukcióval olyan hazai fejlesztések finanszírozását

⁴ <https://www.mfb.hu/kozlemenyek/ujra-elerheto-agrarhitelek-az-mfb-nel-n1387>

⁵ <https://www.kavosz.hu/hitelek/agrar-szechenyi-beruhazasi-hitel-max-plusz/>

célozzák, ahol a hitelösszeg legalább 50 százalékban megújulóenergia-termelés, és/vagy energiahatékonyságot megvalósító beruházások finanszírozását szolgálja⁶.

- Az Eximbank Zrt. által támogatott hitelkonstrukciók köre a Jövő Exportőrei Beruházási Hitellel, valamint a Jövő Exportőrei Forgóeszközhitellel bővült 2023-ban.
- A szóban forgó kedvezményes hitelprogramok mellett 2023 február elsején elindult a Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram is, melyet 700 milliárd forintos keretösszeggel hirdettek meg. A forgóeszközhitelre szánt keret néhány héttel a program elindulását követően túligénylés miatt kimerült. A hitelprogram nem kifejezetten az agráriumot célozza, ugyanakkor az agrárvállalkozások részesedése így is jelentősnek bizonyult.

Kezességvállalás

- Az orosz–ukrán háború által a gabona-, olajosnövény-, takarmány-, energia- és műtrágyapiacra világszerte előidézett extrém áremelkedés hatásainak és negatív következményeinek tompítása érdekében a vállalkozások likviditásának fenntartása, versenyképességük erősítése, ennél fogva a beruházások megvalósításában való segítségnyújtás fontos feladattá vált. A hitelfelvétel lehetőségének fenntartását kiemelten segíti a kezességvállalás biztosítása, valamint a kamat és kezességi díjtámogatás. Mindezek következtében tovább erősödött a kezességvállalás szerepe 2023-ban. Az AVHGA és a Garantiqa Zrt. 2023-ban is készfizető kezességet vállalt a főbb kedvezményes hitelprogramok, úgymint az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel MAX+, valamint az Eximbank Baross Gábor Beruházási és Zöld Beruházási hitelei mellé. A Garantiqa Zrt. 2024-től az eddigi állami viszontgarancia mellett nagyságrendileg 600 milliárd forint összegű új hitelfortfolióhoz tud kezességet vállalni közvetlen uniós viszontgaranciával biztosított kezességvállalással, ezzel elősegítve a kkv-k hitelfelvételén keresztül a működőtőke beáramlást és a beruházások volumenének emelkedését, ezáltal is támogatva a gazdaság növekedését⁷.

Egyéb intézkedések

- Miközben az új hitelek iránti keresletre a támogatott hitelprogramok alacsony kamatlába „élénkítő” hatással volt, a hitelállomány törlesztését a pandémia kezdetén az első intézkedések között bevezetett fizetési moratórium⁸ 2023-ban is lassította. A moratórium időszakának fenntartását a legtöbb vállalkozás esetében 2022. december 31-ig tartották indokoltnak⁹, ugyanakkor a Magyar Közlönyben 2022. augusztus 8-án megjelent hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről szóló 292/2022. (VIII. 8.) Kormányrendelet¹⁰, valamint a hiteltörlesztési moratórium igénybevételéhez alkalmazandó kérelemről szóló 23/2022. (VIII. 8.) AM rendelet¹¹ az aszálykárosult termelők számára 2023. december 31-ig lehetővé tette a fizetési moratórium igénybevételét a 2022. augusztus 31. napján fennálló hitel- vagy kölcsönszerződés alapján folyósított kölcsönökre, ezáltal érdemben befolyásolva a hitelállomány alakulását.

⁶ <https://exim.hu/cikklista/145-sajtokozloemenyek/1487-100-milliard-forintos-gyarmento-beruhazasi-hitelprogram-indul>

⁷ <https://garantiqa.hu/tovabbra-is-megkerulhetetlen-a-garantiqa-a-kkv-szektor-finanszirozasaban/>

⁸ A fizetési moratórium mind a lakosság, mind a vállalatok körében a 2020. március 18. napján huszonnégy órákor fennálló szerződések alapján már folyósított kölcsönökre terjedt ki, azaz a veszélyhelyzet fennállása alatt az adós a hitelező által üzletszerűen nyújtott hitel- és kölcsönszerződésből, illetve pénzügyi lízingszerződésből eredő tőke-, kamat-, illetve díjfizetési kötelezettsége teljesítésére fizetési haladékokat kapott.

⁹ <https://kormany.hu/hirek/2023-ban-megszunik-a-fizetesi-moratorium>

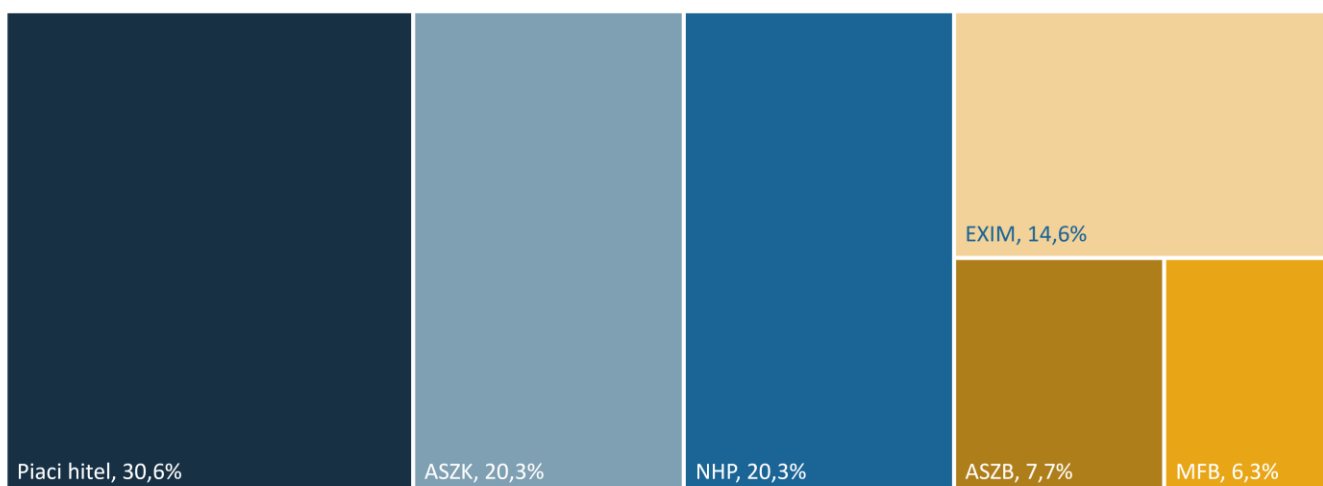
¹⁰ 292/2022. (VIII. 8.) Korm. rendelet a hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről

¹¹ 23/2022. (VIII. 8.) AM rendelet a hiteltörlesztési moratórium igénybevételéhez alkalmazandó kérelemről

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban

- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok és társas vállalkozások hitelállományában a kedvezményes hitelek voltak túlsúlyban: a piaci hitelek aránya 30,6 százalékot tett ki 2023 negyedik negyedévében¹² (46. ábra).

46. ábra: **A mezőgazdasági ágazatban tevékenykedők hitelállományának közel 70 százalékát a kedvezményes hitelek adták 2023 negyedik negyedévében**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.

Forrás: MNB-, AM-, MFB-, KAVOSZ- és Eximbank-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

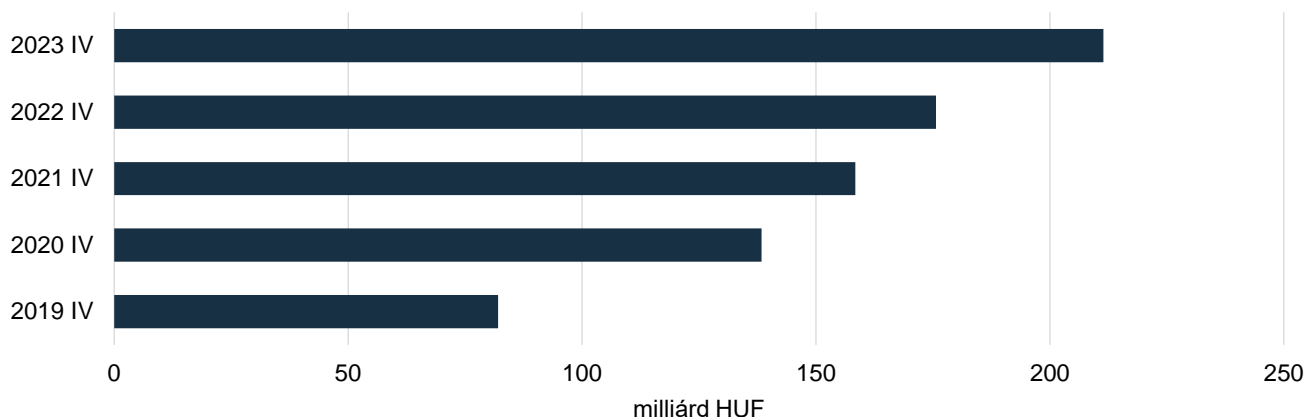
- Kiemelkedő volt a támogatott hitelkonstrukciók közül az NHP és az ASZK folyószámla-hitelkeret összege, mindkettő a mezőgazdaság hitelállományának 20,3 százalékát (összesen 40,6 százalékát) adta 2023. december 31-én. Az Eximbank által finanszírozott hitelek részesedése a mezőgazdaságban 14,6 százalékos arányt képviselt, az MFB-hitelprogramokhoz köthető hitelállomány részesedése a mezőgazdaságban pedig 6,3 százalékot jelentett. Ezen kívül az ASZB hitelállománya 7,7 százalékos részesedéssel bírt.

Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel

- Az előző évek tendenciájának megfelelően 2023 negyedik negyedévében tovább nőtt a mezőgazdasági vállalkozások ASZK folyószámla-hitelkeret összege és a növekedés üteme hasonló volt, mint az előző év azonos időszakában. A szerződések száma 5,1 százalékkal 38 758 darabra, a leszerződött összeg 8,7 százalékkal 595,6 milliárd forintra emelkedett az előző év azonos időszakához képest.
- Az ASZK folyószámla-hitelkeret összege 20,3 százalékkal növekedett, és 2023 negyedik negyedévének végére elérte a 211,4 milliárd forintot (47. ábra).

¹² A piaci hitelek aránya módszertani változások miatt nem összehasonlítható az előző év azonos időszaki adataival.

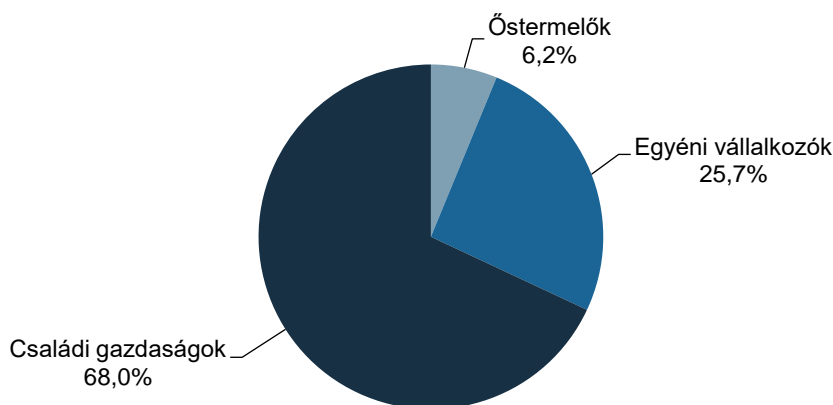
47. ábra: **A mezőgazdaság ASZK folyószámla-hitelkeret összege több mint 20 százalékkal növekedett 2023 negyedik negyedében**

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az egyéni gazdaságokhoz volt köthető a mezőgazdasági ASZK folyószámla-hitelkeret összegéből 136,4 milliárd forint, a társas vállalkozások a fennálló hitelkeretből 75,0 milliárd forintot tudhattak magukénak 2023. december 31-én.
- A mezőgazdasági tevékenységet végző egyéni gazdaságok hitelkeret összegének kétharmada a családi gazdaságokhoz, 25,7 százaléka az egyéni vállalkozókhöz, 6,2 százaléka pedig az őstermelőkhöz került (48. ábra).

48. ábra: **A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok ASZK fennálló folyószámla-hitelkeretének több mint kétharmada a családi gazdaságokhoz tartozott 2023 negyedik negyedében**

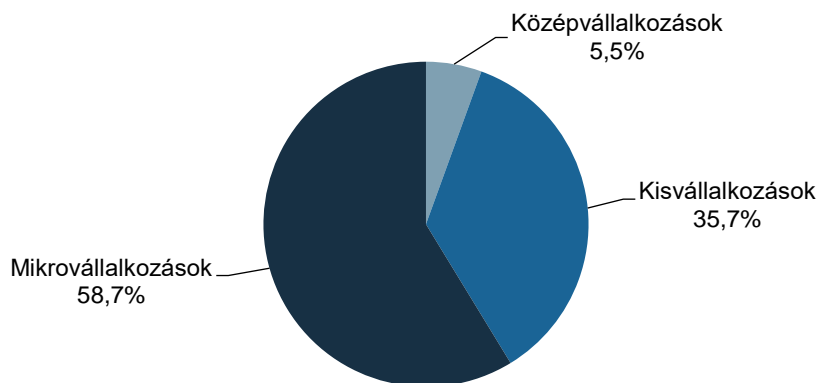

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A társas vállalkozások közül a legnagyobb fennálló hitelkerettel továbbra is a mikrovállalkozások rendelkeztek, részesedésük 58,7 százalékot tett ki, miközben a kisvállalkozások az ASZK fennálló hitelkeret egyharmadát tudhatták magukénak. A középvállalkozások részesedése mindössze 5,5 százalék volt 2023 negyedik negyedében (49. ábra).

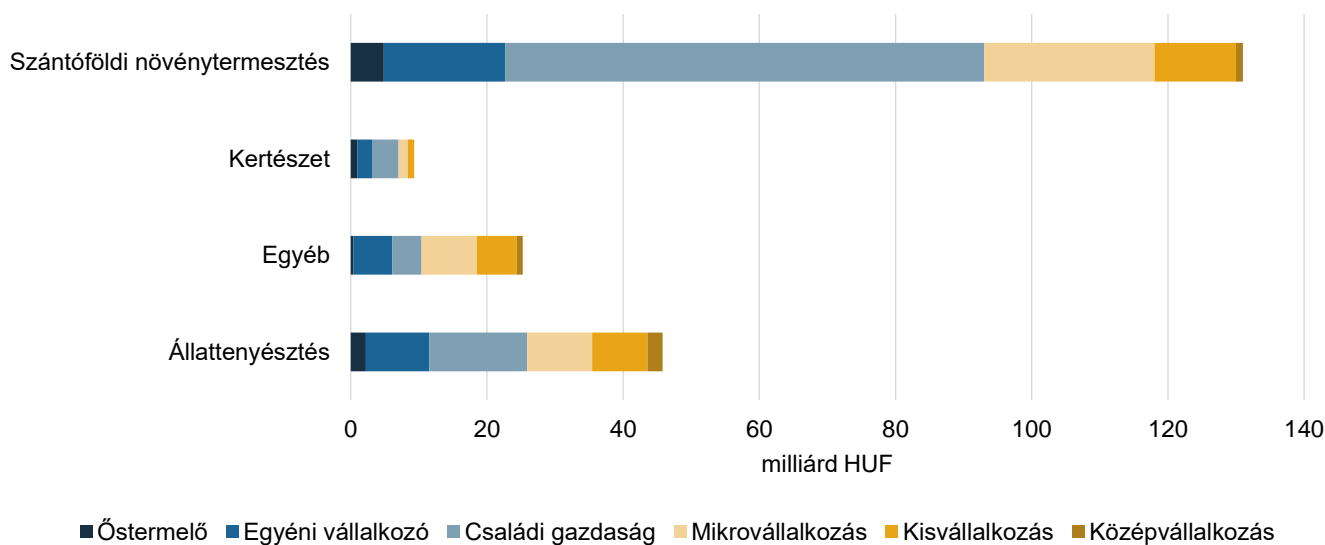
49. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások ASZK folyószámla-hitelkeretének közel 60 százalékát a mikrovállalkozások tudhatták magukénak 2023. december 31-én**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások ASZK fennálló folyószámla-hitelkeret összege nagymértékben csökkent, 185,2 milliárd forintról 131,0 milliárd forintra, melynek fő oka a családi gazdaságok hiteleinek 42,0 milliárdos, valamint az egyéni vállalkozók hiteleinek 10,0 milliárd forintos visszaesése (50. ábra).

50. ábra: **Az ASZK folyószámla-hitelkeret összegének több mint 50 százaléka a szántóföldi növénytermesztő családi gazdaságokhoz tartozott 2023. december 31-én**

Megjegyzés: Az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: növényi szaporítóanyag termesztése; vegyes gazdálkodás; növénytermesztési szolgáltatás; állattenyésztési szolgáltatás; betakarítást követő szolgáltatás; vetési célú magfeldolgozás; vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; erdészeti, egyéb erdő-gazdálkodási tevékenység; fakitermelés; vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; erdészeti szolgáltatás.
 Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

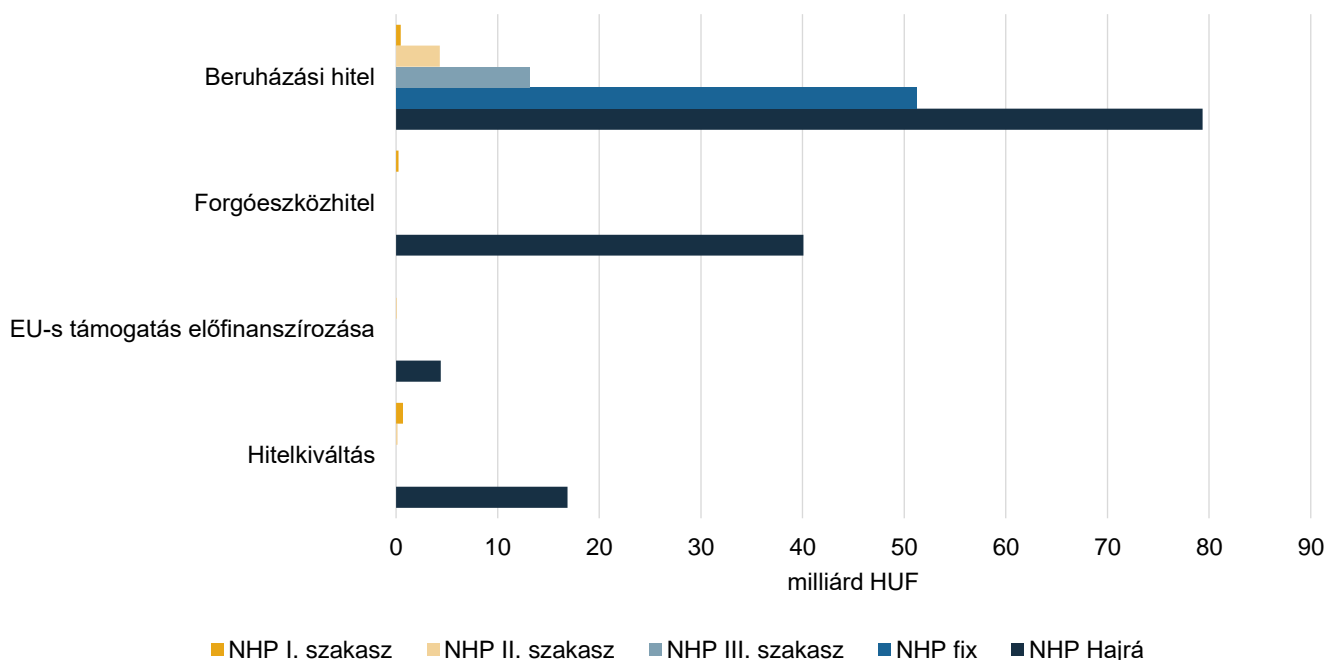
- A szántóföldi növénytermesztők közül a fenti csökkenés ellenére is kiemelkedő a családi gazdaságok fennálló hitelállománya, 70,3 milliárd forint, amely 37,4 százalékkal kevesebb az egy évvel korábbi értékénél.

- Az Agrár Széchenyi Beruházási hitelkonstrukció keretében a mezőgazdaságban tevékenykedők fennálló hitelállománya 80,5 milliárd forint volt 2023. december 31-én.

Növekedési Hitelprogram

- A Növekedési Hitelprogram I–III. szakaszához kapcsolódóan a mezőgazdaság fennálló hitelállománya 19,1 milliárd forintot tett ki 2023. negyedik negyedévének végén, amelynek zöme, 94,0 százaléka beruházási hitelnek minősült (51. ábra).
- Az NHP fix konstrukció esetében a hitelállományt teljes egészében beruházási céllal folyósították. A hitelprogram fennálló állománya 51,2 milliárd forintot tett ki 2023. december 31-én.
- A mezőgazdasági vállalkozások NHP Hajrá! konstrukció keretében fennálló hitelállománya 140,7 milliárd forint volt 2023. negyedik negyedévének végén. Az NHP Hajrá! hitelprogram keretében elsősorban éven túli hiteleket folyósítottak, a szóban forgó hitelállomány 84,9 százaléka hosszú lejáratú hitelnek minősült. A beruházási hitelek aránya 56,4 százalék volt 2023. negyedik negyedévében.

51. ábra: **Az NHP Hajrá! konstrukció fennálló állománya mintegy 140 milliárd forint volt 2023. negyedik negyedévében**

Megjegyzés: Az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat. Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az NHP keretében a garanciaszervezetek által biztosított, a mezőgazdaságba kihelyezett hitelállomány 32,0 milliárd forint volt 2023. december 31-én, ami 82,4 százalékát tette ki az egy évvel korábbi értéknek. Az NHP Hajrá! konstrukcióhoz kapcsolódóan 28,4 milliárd forintot folyósítottak (11. táblázat).

11. táblázat: **A Növekedési Hitelprogram garantált hitelállományának alakulása a mezőgazdaságban 2019 és 2023 negyedik negyedéve között**

milliárd HUF

Időszak		Mezőgazdaság			
		I. pillér	II. pillér	NHP fix	NHP Hajrá!
2019	I	11,2	0,7		–
	II	10,3	0,7	0,8	–
	III	9,8	0,6	1,7	–
	IV	8,8	0,5	8,2	–
2020	I	8,4	0,5	11,0	–
	II	8,1	0,5	13,8	1,0
	III	7,9	0,5	–	8,0
	IV	6,6	0,5	–	19,5
2021	I	6,7	0,4	–	28,8
	II	6,6	0,4	–	38,5
	III	6,4	0,4	–	43,0
	IV	5,8	0,4	–	42,0
2022	I	5,2	0,3	–	40,6
	II	4,9	0,3	–	38,3
	III	4,6	0,3	–	36,3
	IV	4,3	0,2	–	34,4
2023	I	4,0	0,2	–	33,0
	II	3,7	0,1	–	31,9
	III	3,8	0,1	–	30,1
	IV	3,5	0,1	–	28,4

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

MFB-hitelprogramok

- A mezőgazdasági ágazatba kihelyezett kedvezményes MFB-hitelek fennálló állománya 65,9 milliárd forintot tett ki 2023. december 31-én, ami 5,4 százalékkal volt kevesebb, mint egy évvel korábban (12. táblázat).

12. táblázat: **Az MFB-hitelek több mint 60 százaléka a szántóföldi növénytermesztőket finanszírozta 2023. december 31-ig**

milliárd HUF

Megnevezés	Szántóföldi növénytermesztés	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok					
Társas vállalkozások	41,7	6,7	9,9	6,9	65,2
ebből					
mikrovállalkozás	36,6	6,5	6,3	2,9	52,3
kisvállalkozás	0,7	0,0	1,8	0,5	3,0
középvállalkozás	0,3		0,0	3,4	3,7
nagyvállalkozás	4,2	0,2	1,7	0,2	6,3
Nem besorolható	0,2	0,2	0,1	0,1	0,6
Összesen	41,9	6,9	10,0	7,0	65,9

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.

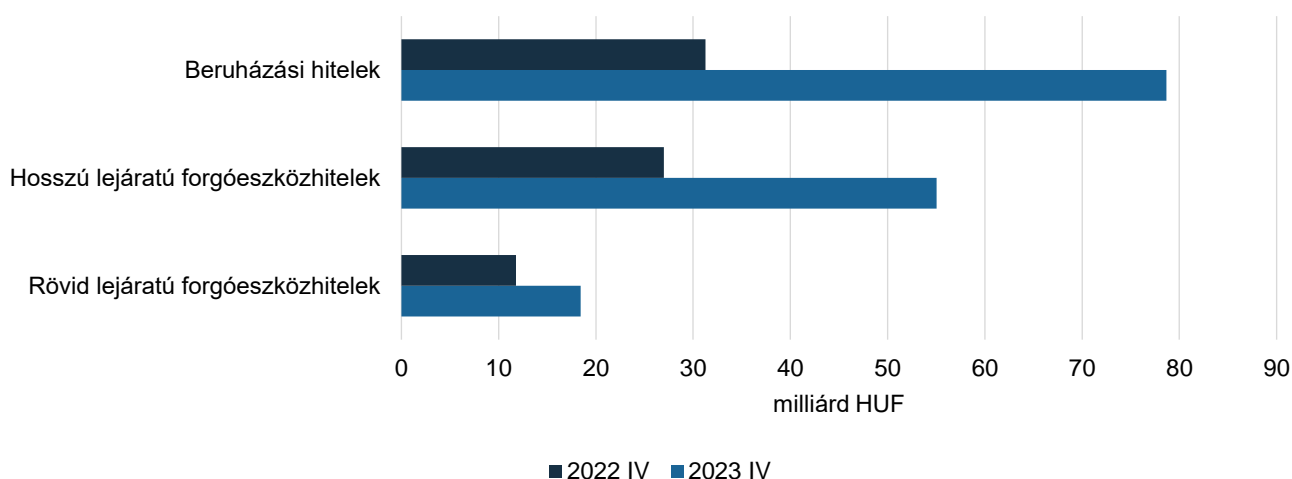
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdaság kedvezményes MFB-hitelállományából továbbra is a szántóföldi növénytermesztők részesedése volt kiemelkedő, 63,6 százalék, azon belül is a mikro-vállalkozások tudhatták magukénak a hitelösszeg zömét, 87,2 százalékát. A kedvezményes hitelállományból az állattenyésztési ágazat 15,2 százalékkal, a kertészeti ágazat 10,5 százalékkal részesedett.

EXIM-konstrukciók

- Az Eximbank által a mezőgazdasági ágazat részére nyújtott exportösztönző hitelek összege több mint a duplájára, 117,2 százalékkal nőtt, ezáltal az állomány 70,1 milliárd forintról 152,1 milliárd forintra emelkedett egy év alatt (52. ábra).
- A növekedés a beruházási hiteleknél volt a legnagyobb mértékű, az állomány 31,3 milliárd forintról 78,7 milliárd forintra bővült 2023 negyedik negyedévére.
- A hosszú lejáratú forgóeszközhitel állománya is dinamikus emelkedett, összege 27,0 milliárd forintról 55,0 milliárd forintra nőtt az előző év azonos időszakához képest. A rövid lejáratú forgóeszközhitel 6,6 milliárd forinttal bővültek.

52. ábra: **Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya több mint kétszeresére nőtt a mezőgazdaságban 2023 negyedik negyedévében**

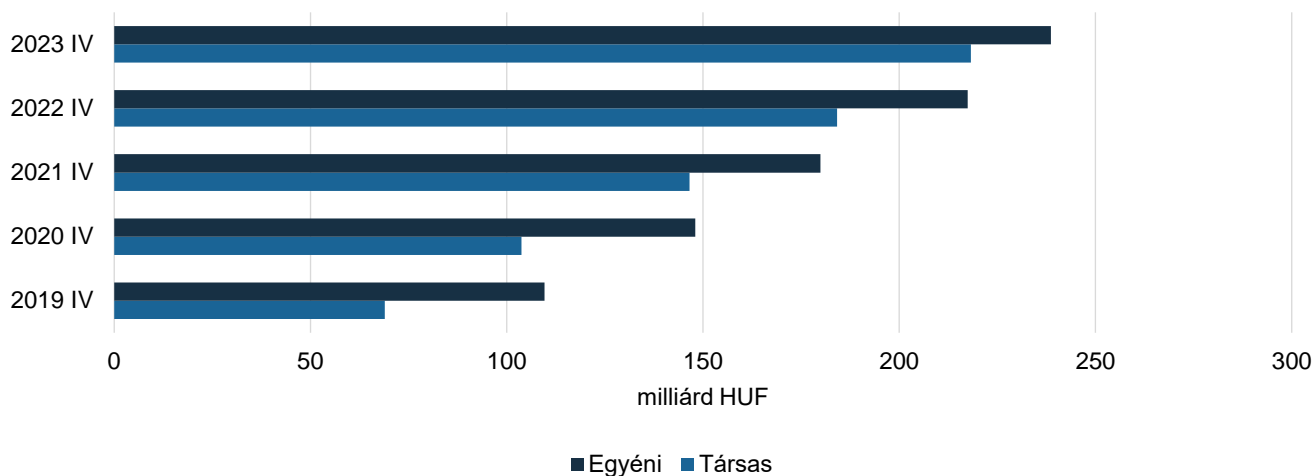

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban

- A mezőgazdaság garantált hitelállományában az elmúlt öt évben dinamikus emelkedés volt megfigyelhető, ami 2023 negyedik negyedévében tovább folytatódott: a garantált hitelek összege 13,8 százalékkal, 55,3 milliárd forinttal haladta meg az előző évit, ezáltal 456,9 milliárd forintra nőtt.
- A mezőgazdaságban tevékenykedő egyéni gazdaságok részesedése tovább csökkent, az egy évvel ezelőtti 54,1 százalékról 52,2 százalékra mérséklődött. Ennek hátterében az áll, hogy a társas vállalkozások garantált hitelállományának növekedési üteme az egyéni gazdaságokét meghaladta, előbbi 18,5, utóbbi 9,8 százalék volt. A növekedés értékben is különbözött, a társas gazdaságok 34,1 milliárd forinttal, az egyéniek 21,2 milliárd forinttal gyarapították garantált hitelállományukat 2023 negyedik negyedévében (53. ábra).

53. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások garantált hiteleinek növekedési üteme meghaladta az egyéni gazdaságokét 2023 negyedik negyedében**

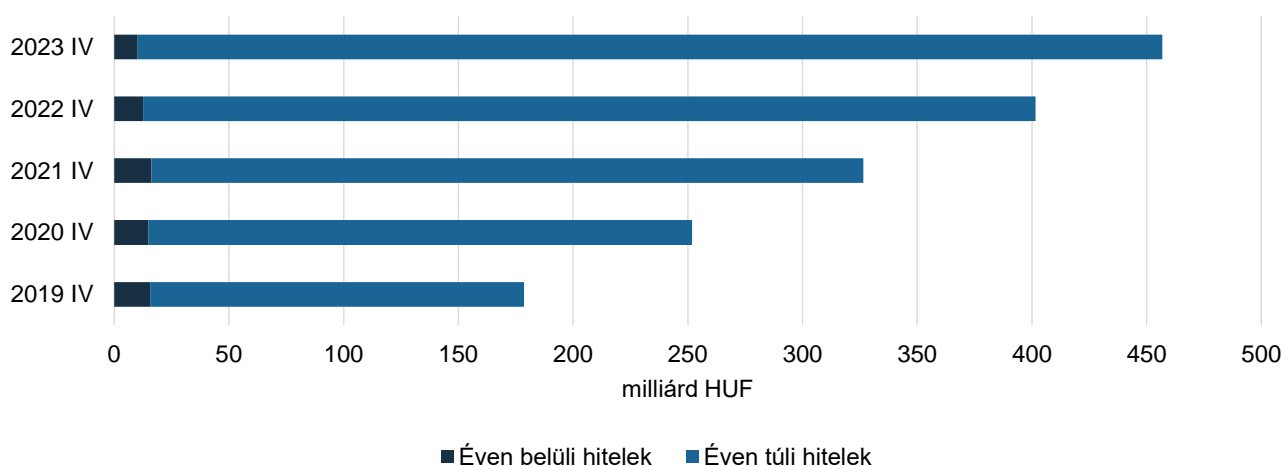

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 74,1–76,5 százalék volt 2023 negyedik negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A mezőgazdasági vállalkozások hosszú távú finanszírozási igénye tovább erősödött: az éven túli hitelek állománya 14,8 százalékkal 446,7 milliárd forintra nőtt. Azon belül is a hosszú lejáratú forgóeszközhitelök összege bővült, 26,2 százalékkal (59,2 milliárd forinttal) 285,1 milliárd forintra, miközben a beruházási hitelek 0,9 százalékkal (–1,5 milliárd forinttal) 161,6 milliárd forintra csökkentek.
- Az éven belüli garantált hitelek értéke az előző évi értékhez képest 18,6 százalékkal (–2,3 milliárd forinttal) visszaesett (54. ábra).

54. ábra: **A mezőgazdaságban az éven túli garantált hitelek aránya tovább nőtt 2023 negyedik negyedében**

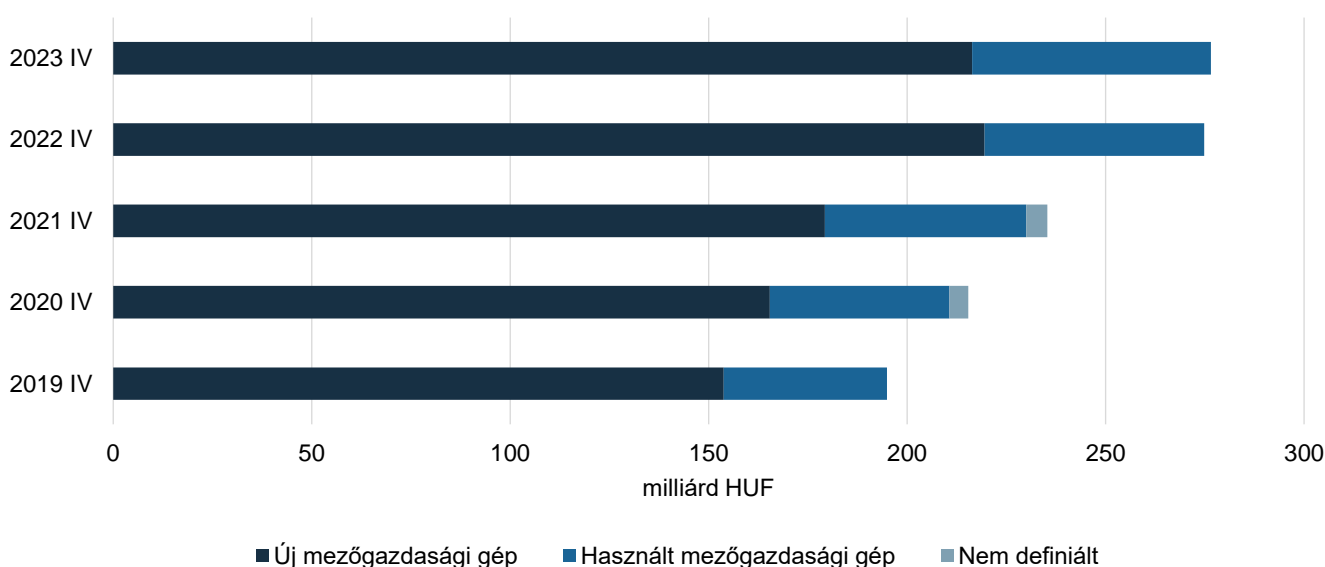
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 74,1–76,5 százalék volt 2023 negyedik negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

- A lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévősége az elmúlt öt évben fokozatosan bővült, 2023. negyedik negyedévének végére elérte a 276,5 milliárd forintot. Ez az összeg 1,7 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának értékét.
- Növekedés a használt mezőgazdasági gépek lízingelt állományában volt megfigyelhető, amely 8,7 százalékkal nőtt egy év alatt, ez értékben 4,8 milliárd forintot jelentett. Az új gépeknél 3,1 milliárd forintos állománycsökkenés következett be.
- A mezőgazdasági gépek körében továbbra is az új gépek részesedése volt kiemelkedő – a teljes vizsgált időszakban 70,0 százalék feletti –, és arányuk egy év alatt kismértékben (1,6 százalékponttal), 78,2 százalékra csökkent (55. ábra).

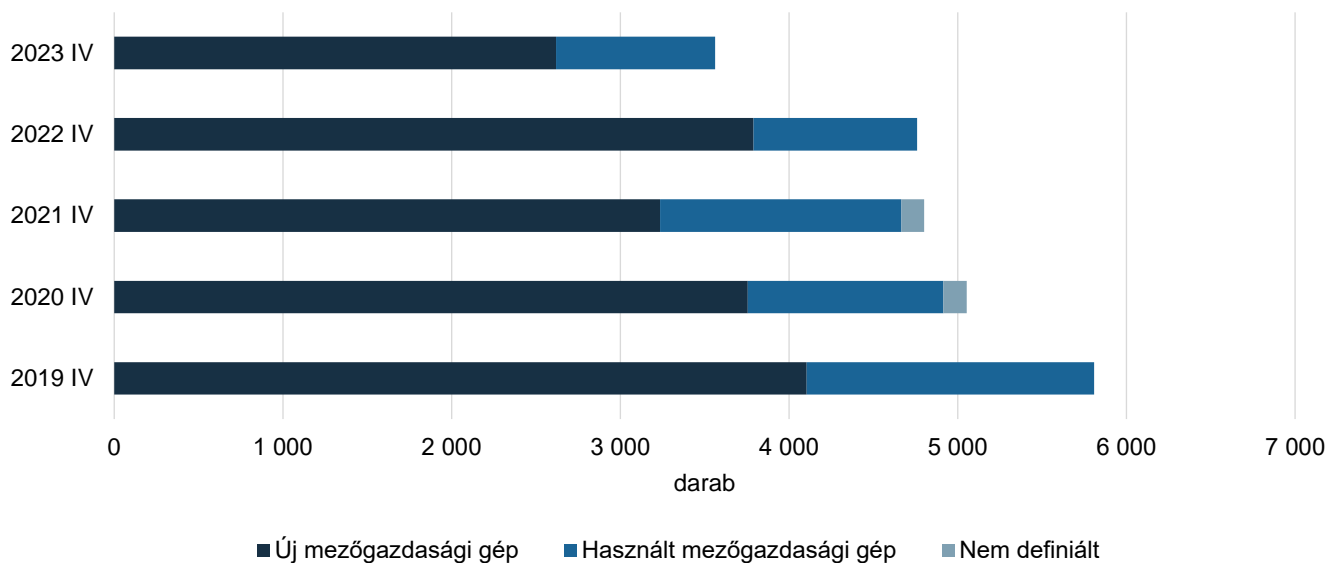
55. ábra: **Az új mezőgazdasági gépek állománya csökkent, a használt gépek állománya növekedett 2023. negyedik negyedévében**

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- A tőkekintlévőségekkel ellentétben a lízingszerződések száma 25,1 százalékkal csökkent az előző év azonos időszaki értékéhez képest, ezáltal 3563 darabra mérséklődött 2023. negyedik negyedévének végére. Az új mezőgazdasági gépre vonatkozó szerződések számában is csökkenés volt tapasztalható, 30,9 százalékkal esett vissza az állomány, összesen 2619 szerződést kötöttek a vizsgált időszak végére. A használt mezőgazdasági gépeknél is visszaesés jelentkezett, mert ezekre 2,8 százalékkal kevesebb, összesen 944 szerződést kötöttek.
- Az új gépekre kötött lízingszerződések aránya a korábbi évi 79,6 százalékról 73,5 százalékra csökkent, a használt gépeké 20,4 százalékról 26,5 százalékra nőtt (56. ábra).

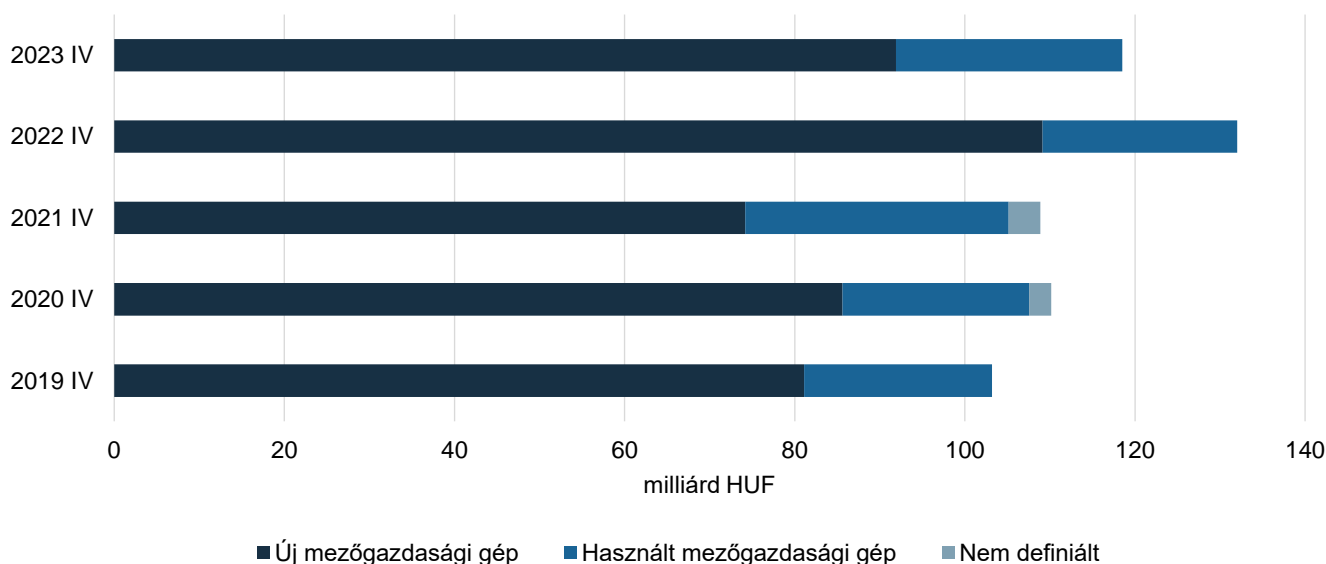
56. ábra: **A lízingcégek új gépekre kötött mezőgazdasági szerződéseinek aránya csökkent 2023 negyedik negyedében**

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az előző év azonos időszakához képest a lízingcégek által finanszírozott összeg 10,2 százalékkal mérséklődött, értékben 132,0 milliárd forintról 118,5 milliárd forintra változott. Az új gépek esetében a visszaesés 15,8 százalékos volt, 91,9 milliárd forintra csökkentek a kihelyezések, a használt mezőgazdasági gépek esetében pedig 16,2 százalékos emelkedés jelentkezett, 22,9 milliárd forintról 26,6 milliárd forintra (57. ábra).

57. ábra: **A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései csökkentek 2023 negyedik negyedében**

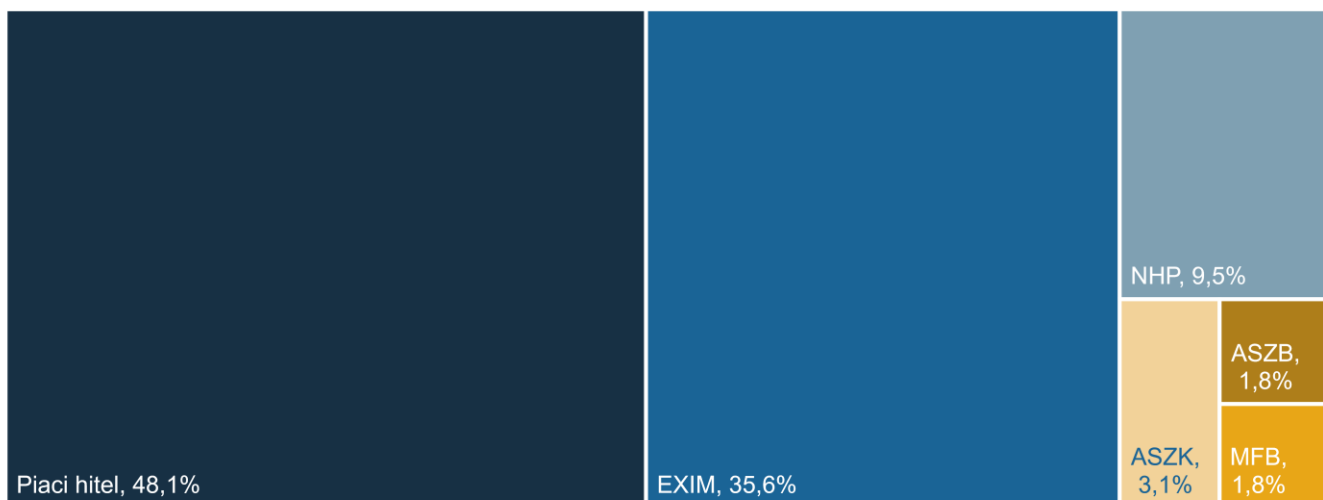

Forrás: A Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Kedvezményes finanszírozás az élelmiszeriparban

- Az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások hitelállományának 48,1 százaléka piaci hitel volt 2023 negyedik negyedévében¹³ (58. ábra).
- Kiemelkedő volt az ágazatban a támogatott hitelkonstrukciók közül az Eximbank által finanszírozott hitelek fennálló állománya, amely a hitelösszeg 35,6 százalékát adta 2023. december 31-én. Az NHP-hitelek állománya a szegmens hitelállományának 9,5 százalékát képezte. Az élelmiszeriparban kevésbé volt számottevő az ASZK folyószámla-hitelkeret és az MFB által nyújtott kedvezményes hitelek állománya, előbbi az ágazat hitelösszegéből mindössze 3,1 százalékos, utóbbi 1,8 százalékos részesedéssel bírt. Az ASZB fennálló állománya a teljes hitelállomány 1,8 százalékát tette ki.

58. ábra: **Az élelmiszeripari hitelek több mint 50 százaléka kedvezményes hitel volt 2023. december 31-én**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.

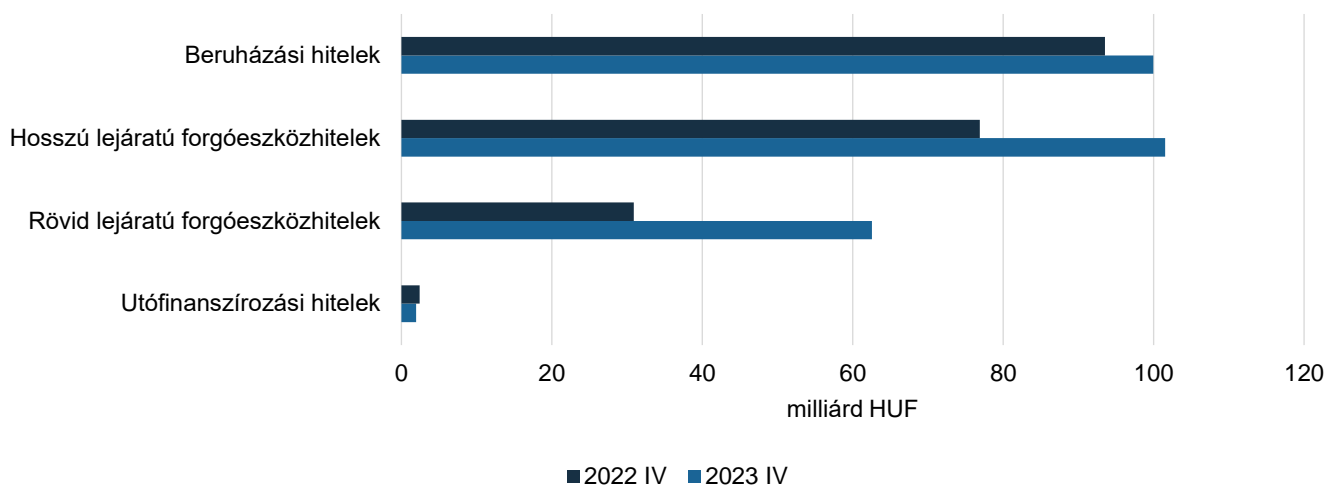
Forrás: MNB-, AM-, MFB-, KAVOSZ-, AVHGA-adatok és Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

EXIM-konstrukciók

- Az Eximbank által az élelmiszeripar részére nyújtott exportösztönző hitelek összege 30,5 százalékkal nőtt, 203,8 milliárd forintról 266,0 milliárd forintra bővült az egy évvel korábbi azonos negyedévhez viszonyítva (59. ábra). A változáshoz a rövid és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel járultak hozzá legnagyobb mértékben: előbbi állománya több mint duplájára, 102,5 százalékkal (+31,6 milliárd forinttal), utóbbi állománya 32,0 százalékkal (+24,6 milliárd forinttal) emelkedett egy év alatt. A beruházási hitelek 6,8 százalékkal (+6,4 milliárd forinttal) bővültek.

¹³ A piaci hitelek aránya módszertani változások miatt nem összehasonlítható az előző év azonos időszaki adataival.

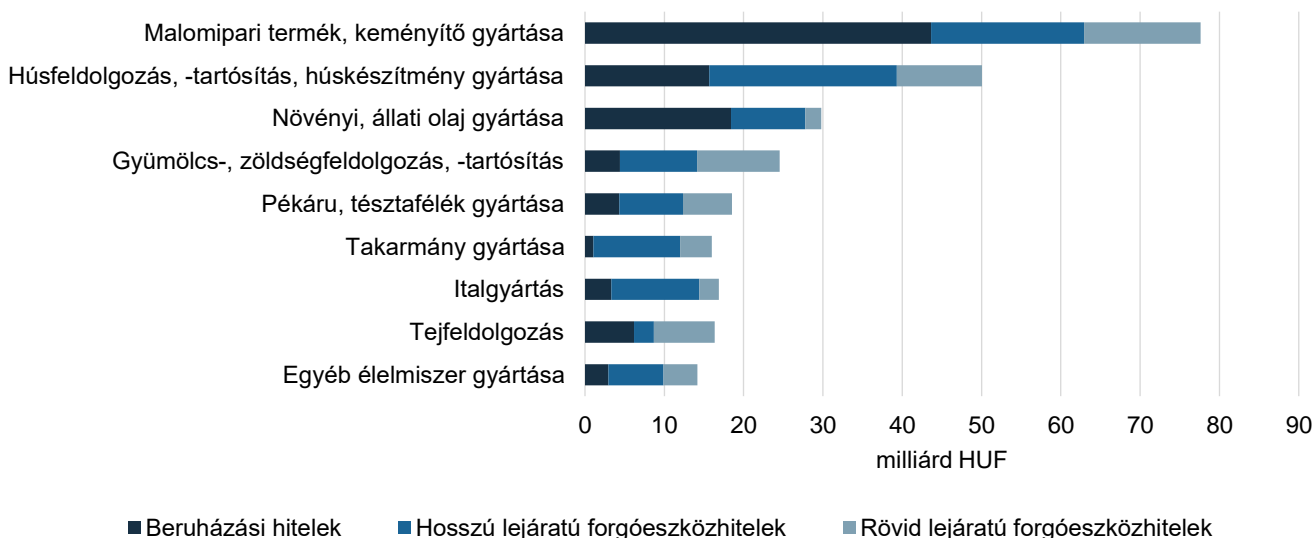
59. ábra: **Az Eximbank élelmiszeripari hitelei közül a rövid és hosszú lejáratú forgóeszközhitel növekedtek leginkább 2023 negyedik negyedében**

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripar exportösztönző hiteleinek mintegy felét, 48,0 százalékát továbbra is a malomipari termék, keményítő gyártása, valamint a húsfeldolgozással foglalkozó alágazatok tudhatták magukénak. Ez az arány az előző év azonos időszakában 4,6 százalékponttal volt magasabb. A szegmensek közül a malomipari termék, keményítő gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitel 29,2 százalékát adta, a húsfeldolgozással foglalkozó alágazatok pedig összesen a hitelállomány 18,8 százalékát képviselték. A többi al- és szakágazat hiteleinek értéke együttesen 138,3 milliárd forint volt a vizsgált időszakban (60. ábra).

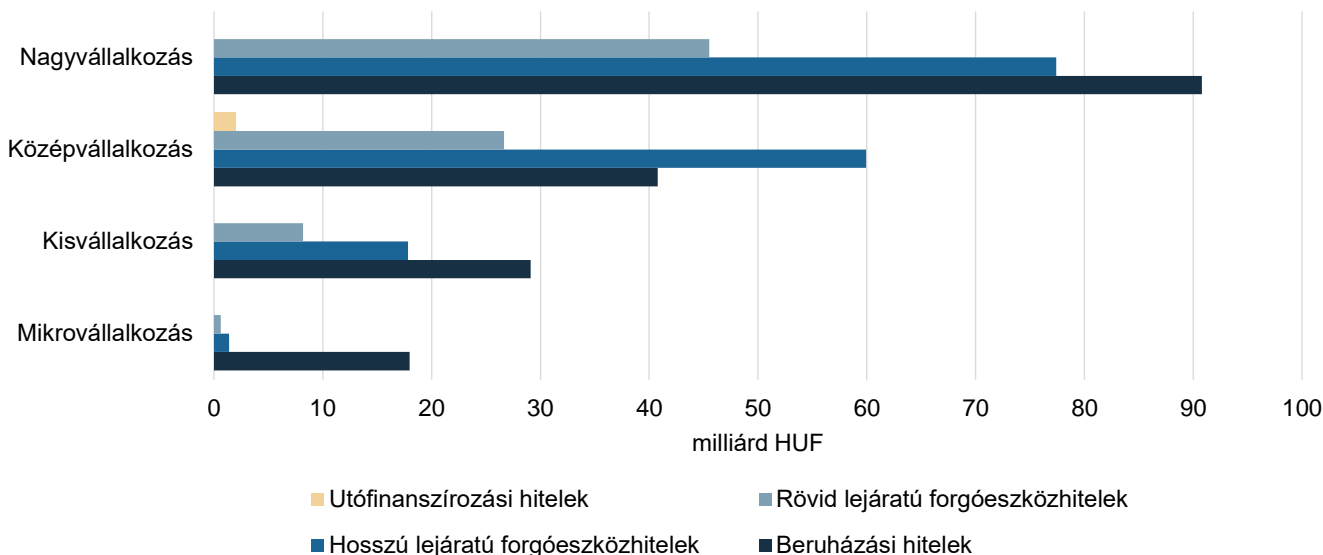
60. ábra: **Az Eximbank élelmiszeripari hiteleit főként a malomipar és a húsfeldolgozás szereplői vették igénybe 2023 negyedik negyedében is**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az EXIM exportösztönző hiteleinek túlnyomó többségét (82,0 százalékát) továbbra is a nagy- és középvállalkozások vették igénybe, ami együttesen 343,0 milliárd forintot jelentett (61. ábra).

61. ábra: **Az Eximbank exportösztönző hiteleit főként a nagyvállalkozások vették igénybe beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel formájában 2023 negyedik negyedében**

Megjegyzés: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdasági ágazat hitelállományát is tartalmazza. Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

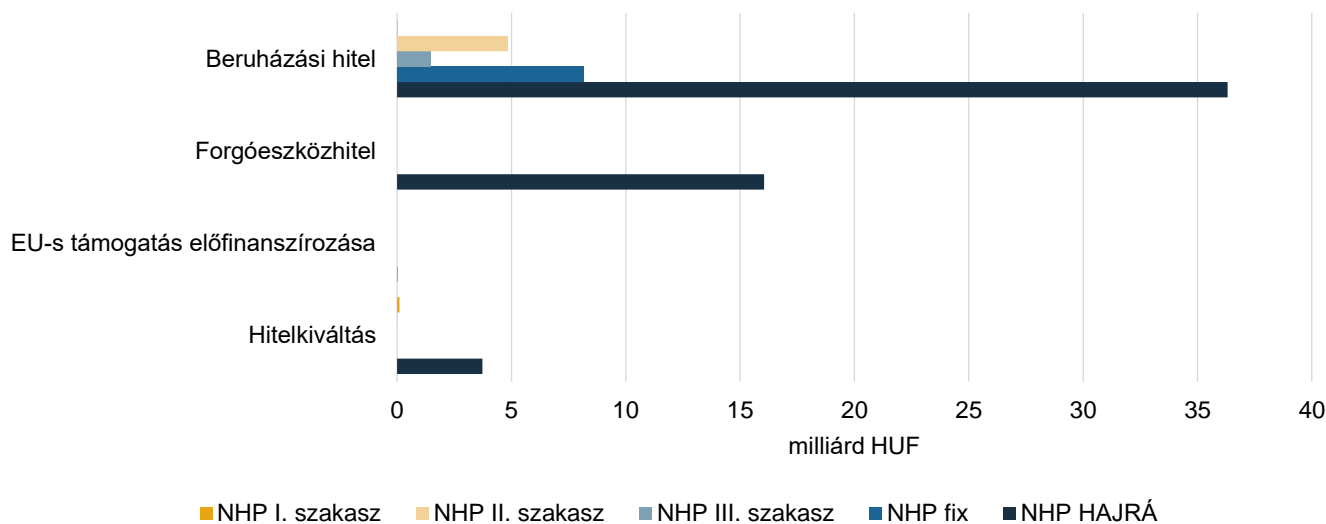
- Lejáratási idő szerinti hasonló struktúra volt megfigyelhető a nagy- és középvállalkozások hitelállományában, mint az előző év azonos időszakában, a két csoport belső szerkezetében nem volt jelentős változás. A hosszú lejáratú (éven túli) hitelek továbbra is 75 százalék feletti részarányt képviseltek mindkét esetben. A nagyvállalkozások exportösztönző hitelein belül a beruházási hitelek és a hosszú lejáratú forgóeszközhitel is nőttek (előbbi +6,3 milliárd forinttal, utóbbi +10,2 milliárd forinttal), ezáltal összegük és arányuk (előbbi esetben 90,8 milliárd forint, 42,5 százalék, utóbbi esetben 77,4 milliárd forint, 36,2 százalék) továbbra is meghatározó maradt. Ugyanakkor a nagyvállalkozások esetében a rövid lejáratú forgóeszközhitel is nőtt (+26,9 milliárd forinttal), így arányuk 19,4 százalékra emelkedett. A középvállalkozások esetében a hosszú lejáratú forgóeszközhitel állománya bővült a legnagyobb mértékben (+32,1 milliárd forinttal), és így a hosszú lejáratú forgóeszközhitel értéke és aránya (59,9 milliárd forint, 46,3 százalék) kiemelkedővé vált 2023 negyedik negyedében.
- Az éven túli hitelek domináltak a mikro- és kisvállalkozásoknál is, ezen belül is a beruházási hitelek aránya volt magas. A mikrovállalkozások esetében a hosszú lejáratú hitelek aránya 96,9 százalékot, a kisvállalkozások esetében 85,2 százalékot tett ki a hitelállomány egészéből.

Növekedési Hitelprogram

- Az élelmiszeripar fennálló hitelállománya az NHP-konstrukciókhoz kapcsolódóan 70,7 milliárd forint volt 2023 negyedik negyedében, és ez 43,2 százalékos csökkenést

jelentett az egy évvel korábbi helyzethez képest. A hitelállomány 79,3 százalékát, 56,1 milliárd forintot az NHP Hajrá! keretében folyósították, javarészt (64,7 százalékban) beruházási hitel formájában. Ezen kívül jelentős volt még a forgóeszközhitelk részese-
dése, 28,6 százalékban (62. ábra).

62. ábra: **Az NHP Hajrá! élelmiszeripari hitelei elsősorban beruházásokat finanszíroztak 2023 negyedik negyedében**

Megjegyzés: Az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat. Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az NHP keretében a garanciaszervezetek által biztosított, az élelmiszeriparba kihelyezett hitelállomány 38,8 százalékkal volt kevesebb az előző év azonos időszakánál, ezáltal 5,7 milliárd forintot tett ki 2023. december 31-én. Az állomány 91,8 százalékát az NHP Hajrá!-hoz kapcsolódóan folyósították az ágazatban tevékenykedők számára (13. táblázat).

13. táblázat: **A Növekedési Hitelprogram garantált hitelállományának alakulása az élelmiszeriparban 2019 és 2023 negyedik negyedévének vége között**

milliárd HUF

Év	Időszak	Élelmiszeripar			
		I. pillér	II. pillér	NHP fix	NHP Hajrá!
2019	I	5,0	0,3	–	–
	II	4,8	0,2	0,3	–
	III	4,4	0,1	0,5	–
	IV	4,4	0,1	1,1	–
2020	I	3,9	0,1	1,6	–
	II	3,8	0,1	2,0	–
	III	3,8	0,4	–	1,1
	IV	2,0	0,4	–	3,9

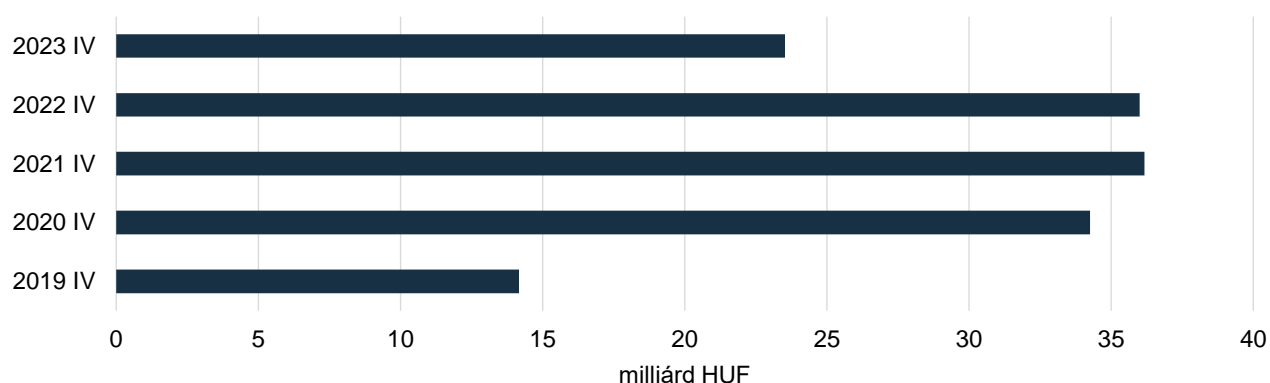
Időszak		Élelmiszeripar			
		I. pillér	II. pillér	NHP fix	NHP Hajrá!
2021	I	1,5	0,3	–	6,0
	II	1,5	0,4	–	7,8
	III	1,5	0,3	–	8,8
	IV	1,3	0,3	–	8,5
2022	I	1,3	0,3	–	8,7
	II	0,3	0,0	–	8,1
	III	1,0	0,3	–	8,3
	IV	1,0	0,4	–	8,0
2023	I	0,9	0,3	–	7,6
	II	0,7	0,2	–	6,1
	III	0,7	–	–	5,5
	IV	0,4	0,1	–	5,2

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.
 Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel

- Egy év alatt az élelmiszeripari vállalkozások ASZK folyószámla-hitelkeret összege 34,6 százalékkal mérséklődött, így a korábbi időszakokban megszokott dinamikus növekedés először lelassult, majd csökkenni kezdett: az ágazatban tevékenykedő vállalkozások fennálló hitelkerete 36,0 milliárd forintról 23,5 milliárd forintra változott 2023 negyedik negyedévének végére (63. ábra).

63. ábra: **Az élelmiszeripar ASZK folyószámla-hitelkeretének korábbi növekedése csökkenésbe váltott 2023 negyedik negyedében**

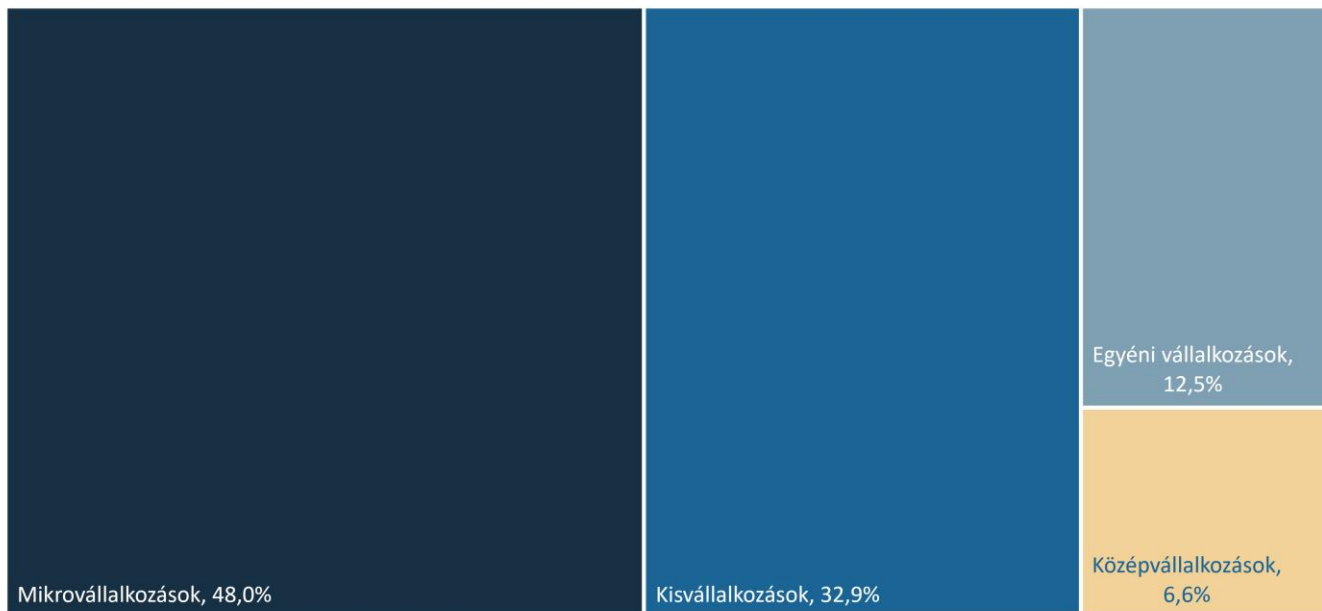

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripar ASZK folyószámla-hitelkeret összegének zöme a társas vállalkozásokhoz köthető, a 23,5 milliárd forintos hitelállományból 20,6 milliárd forintot tudhattak magukénak 2023. december 31-én. Azon belül is a mikrovállalkozások rendelkeztek a legnagyobb hitelállománnyal, részesedésük 48,0 százalékot, miközben a

kisvállalkozásoké 32,9 százalékot tett ki. A középvállalkozások részesedése 6,6 százalék, az egyéni vállalkozásoké ennél nagyobb, 12,5 százalék volt 2023 negyedik negyedében (64. ábra).

64. ábra: **Az élelmiszeripar ASZK folyószámla-hitelkeret összegének közel felét mikrovállalkozások igényelték 2023. december 31-ig**

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az ASZK folyószámla-hitelkeret mellett az Agrár Széchenyi Beruházási Hitel keretében is kedvezményes hitelhez juthattak az élelmiszeripari vállalkozások. Az ágazat fennálló állománya a szóban forgó hitelkonstrukció keretében 13,7 milliárd forint volt 2023. december 31-én.

MFB-hitelprogramok

- Az élelmiszeripari ágazatba kihelyezett kedvezményes MFB-hitelek fennálló állománya 2023. december 31-én 13,6 milliárd forintot tett ki, amely összeg 0,9 milliárd forinttal volt több az előző év azonos időszakának értékénél (14. táblázat). A két időszakban a méretkategória szerinti állományi értékek a kedvezményezett méretéből adódó változás, illetve új kedvezményezett megjelenése miatt jelentősen módosultak. A hitelösszeget szinte teljes egészében a társas vállalkozások igényelték, amelyek körében a nagyvállalkozások bírtak a legnagyobb részesedéssel (92,3 százalék), arányuk 81,6 százalékponttal emelkedett egy év alatt.

14. táblázat: **Az MFB élelmiszeripari hitelei elsősorban a nagyvállalkozásokat finanszírozták 2023 negyedik negyedévében**

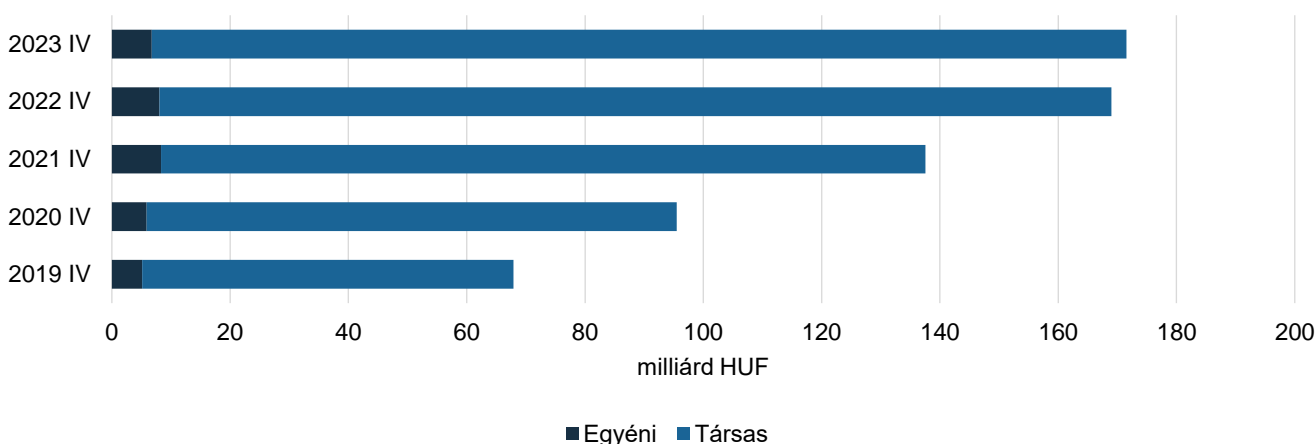
milliárd HUF

Megnevezés	Hitelek értéke
Egyéni gazdaságok	
Társas vállalkozások	11,0
ebből	
mikrovállalkozás	0,1
kisvállalkozás	0,2
középvállalkozás	0,6
nagyvállalkozás	10,2
nem ismert	2,6
Összesen	13,6

Megjegyzés: Az adatok a 2023. december 31-i állapotot tükrözik.
 Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban

- A mezőgazdasághoz hasonlóan az élelmiszeripar garantált hitelállományában is dinamikus emelkedés volt megfigyelhető az elmúlt öt évben. A bővülés 2023 negyedik negyedévében tovább folytatódott: a garantált hitelek összege 1,5 százalékkal 171,6 milliárd forintra nőtt az egy évvel korábbi negyedévhez képest (65. ábra).
- A változás üteme az egyéni és társas vállalkozásoknál különböző volt, előbbinél 15,9 százalékos csökkenés, utóbbinál 2,4 százalékos növekedés következett be, ez értékben 1,3 milliárd forintos mérséklődésnek, illetve 3,8 milliárd forintos bővülésnek felelt meg. Mindezek eredményeképpen az egyéni gazdaságok garantált hiteleinek értéke 6,7 milliárd forintra változott, a társas vállalkozásoké pedig 164,8 milliárd forintra emelkedett egy év alatt.

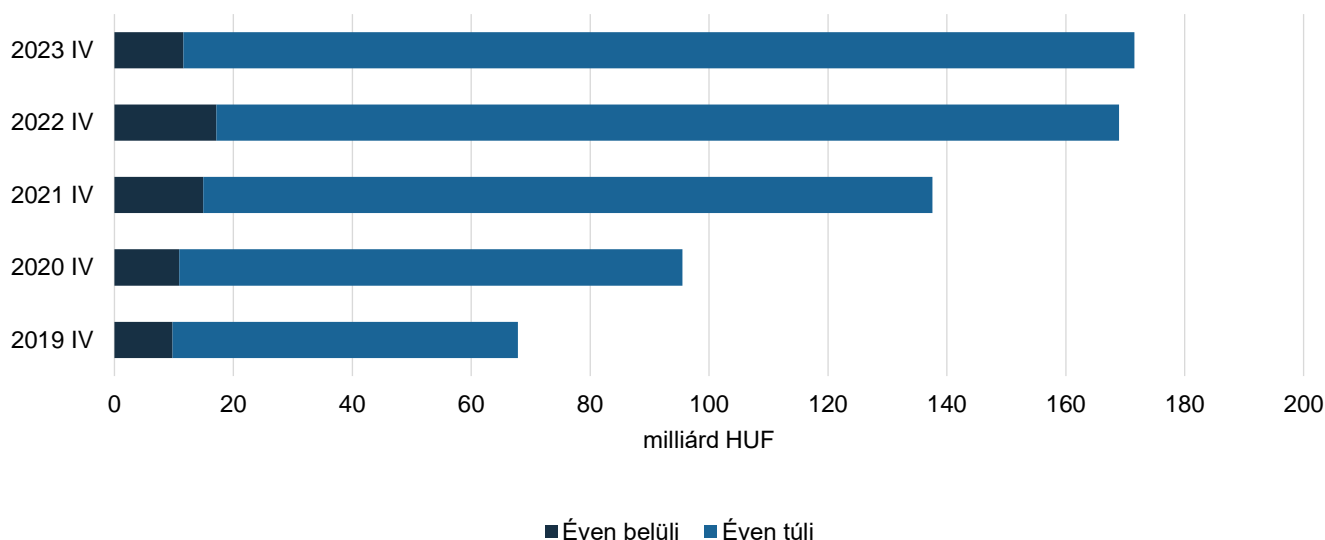
65. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások garantált hitelállománya tovább bővült 2023 negyedik negyedévében**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 74,1–76,5 százalék volt 2023 negyedik negyedévének végén.

Forrás: AVHGA-, Garantiqa-adatok és az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

- Az élelmiszeripari vállalkozások garantált hitelállományában az éven belüli és éven túli hitelek eltérő mértékben és irányban változtak. Az éven belüli hitelek állománya 32,6 százalékkal 11,6 milliárd forintra mérséklődött. Az éven túli garantált hitelek értéke 5,4 százalékkal, 160,0 milliárd forintra bővült a vizsgált időszakban (66. ábra).

66. ábra: **Az élelmiszeripar garantált hiteleinek növekedése az éven túli hiteleknél jelentkező 2023 negyedik negyedévének végén**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 74,1–76,5 százalék volt 2023 negyedik negyedévének végén.

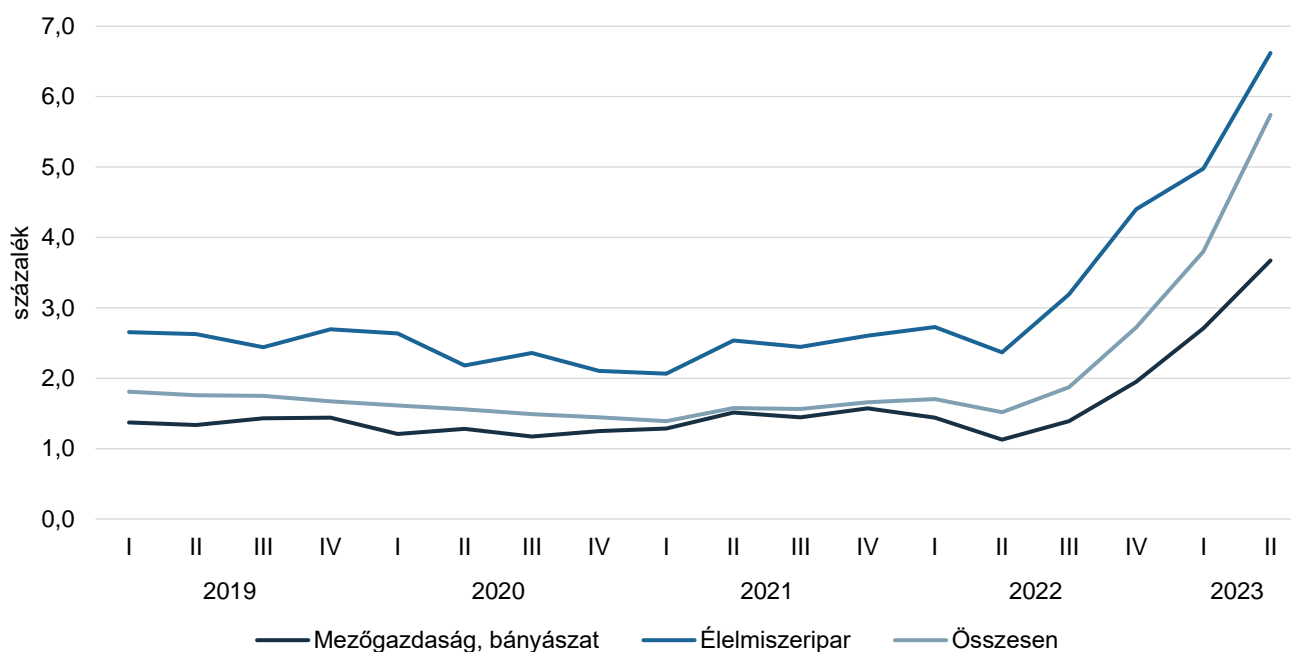
Forrás: AVHGA-, Garantiqa-adatok és az Eximbank adatai alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Ágazati csődráták

- Az ágazati csődráta egy adott ágazatban csődeljárás alatt lévő és az egy évvel korábban működő társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.
- A nemzetgazdaság összesített csődrátája 2021 első negyedévéig fokozatosan javult, a 2019 eleji 1,8 százalékról 1,4 százalékra csökkent. Azonban 2021 második negyedévtől kezdve a mutató értéke újra növekedésnek indult, majd az év végére 1,7 százalékra emelkedett. Ezt követően 2022 második negyedévének végére 1,5 százalékra mérséklődött, majd újra meredeken emelkedett. A nemzetgazdasági összesített csődráta értéke 2023 második negyedévének végére már 5,7 százalékot ért el (67. ábra).
- A mezőgazdaság csődrátája a nemzetgazdasáéhoz hasonlóan 2021 második negyedévtől kezdve emelkedett, 1,6 százalékra nőtt 2021 végére, azonban továbbra is kedvezőnek számított. A nemzetgazdasági folyamatokat követve és azt kedvezően meghaladva, 2022 második negyedévének végére a mezőgazdaság csődrátája is csökkent, 1,1 százalékra. Ezután a mezőgazdaságot is meredek emelkedés jellemezte, a csődráta értéke 2023 második negyedévének végére már 3,7 százalékot ért el.

- Az élelmiszeripar csődrátája 2021-ben a mezőgazdaságénál is nagyobb ütemben növekedett, 2,1 százalékról 2,6 százalékra emelkedett, azonban 2022 második negyedévének végére ez az érték is mérséklődött 2,4 százalékra. Ezt követően, az élelmiszeripart is meredek emelkedés jellemezte, a csődráta értéke – a nemzetgazdasági értéket is kedvezőtlen irányba túllépve – 2023 második negyedévének végére már 6,6 százalékot ért el.

67. ábra: **Az ágazati csődráta minden szektorban meredeken emelkedett**

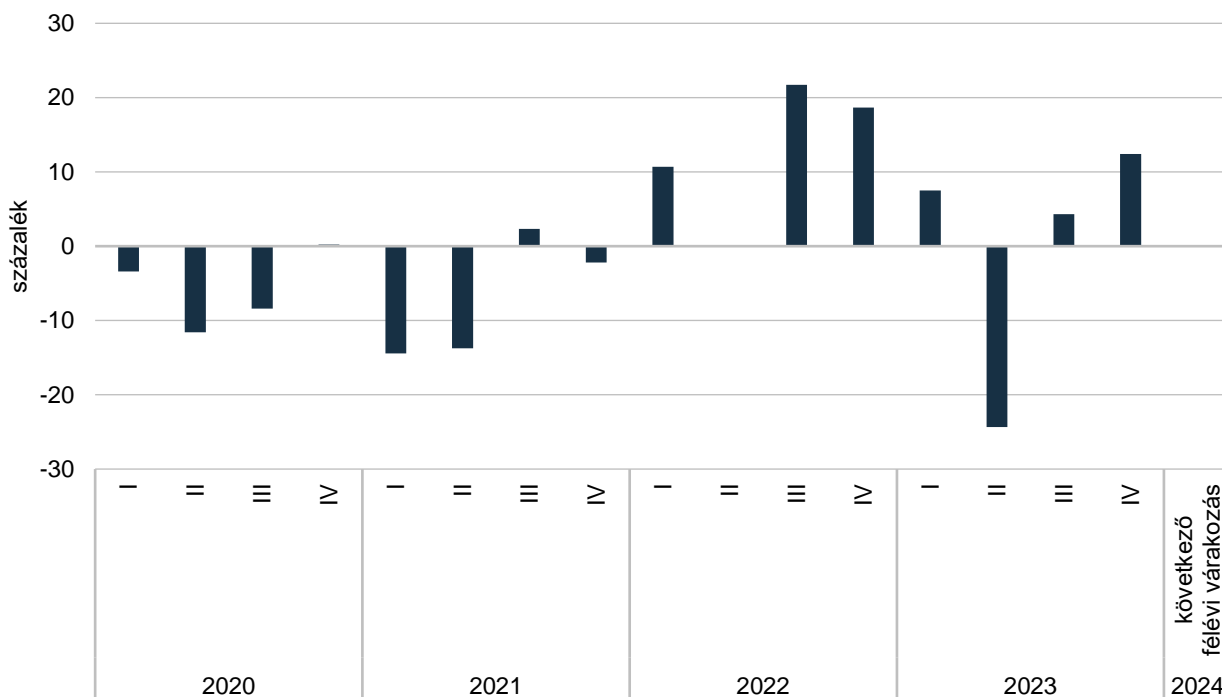

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Pénzügyi Stabilitási Jelentés, 2023. november alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Hitelezési felmérés

- A hitelek keresleti és kínálati tényezőire vonatkozó felmérést a FED (Federal Reserve Board) indította el. Az MNB a FED felmérése alapján készíti el saját hitelezési felmérést, amely valamivel bővebb, mint a FED kérdőíve. A hitelezési felmérés során alkalmazott kérdőív kérdései ötfokozatú skálát alkalmaznak és kvalitatív módon fejezik ki a felmérésben részt vevő intézmények által megtett lépéseket, illetve tervezett vagy várt változásokat a hitelezési hajlandóságra, hitelkeresletre, hitelezési sztenderdekre/feltételekre, kockázati paraméterekre és a különböző szektorok kockázati megítélésére vonatkozóan. A felmérésben a legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező bankok vesznek részt szegmensektől függően 85–95 százalékos piaci részesedéssel.
- A változást a romlást és javulást jelző bankok piaci részesedéssel súlyozott arányának különbsége mutatja. Ha a mutató értéke negatív, akkor a bankszektor képviselői javulást, ha pozitív, akkor pedig romlást várnak az adott ágazat hitelezési folyamataiban.
- A legfrissebb felmérésben szereplő visszatekintő kérdések 2023 negyedik negyedévére (2022 negyedik negyedévéhez képest), az előre tekintő kérdések a következő féléves időszakokra vonatkoznak (2023 negyedik negyedévéhez képest).

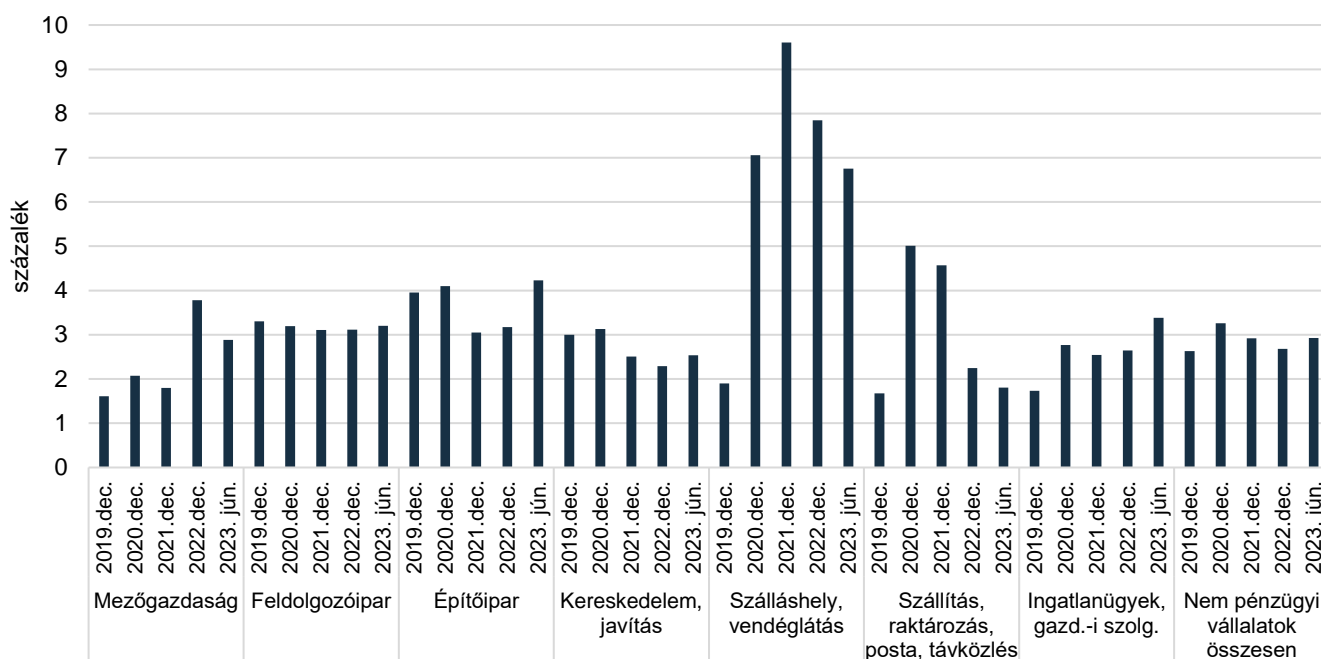
- A portfólió változása 2023 negyedik negyedében 12,4-es értéket vett fel, azaz a bank-szektor képviselői kedvezőtlen folyamatokat tapasztaltak a mezőgazdasági ágazat hitelezési eljárásaiban (68. ábra).
- A legfrissebb felmérés szerint a bankok stagnálást prognosztizálnak a mezőgazdasági hitelportfóliók minőségét illetően: a pénzügyintézetek szerint nem fog változni a hitelportfóliók minősége az elkövetkező fél évben.

68. ábra: **A mezőgazdasági portfólió minőségének változása**

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Hitelfedezettség

- Az MNB Pénzügyi stabilitási jelentésében szerepel a bankrendszer hitelállományának értékvesztéssel való fedezettsége ágazatonként. A legutóbbi, 2023 novemberi Pénzügyi stabilitási jelentés adatai szerint az egyes ágazatok közül a mezőgazdaságban 0,9 százalékponttal visszaesett az értékvesztéssel való fedezettség értéke, így mindösszesen 2,9 százalék volt 2023 júniusában. A mezőgazdasági ágazat nemzetgazdasági súlya ugyanebben az időszakban 5,8 százalékot tett ki (69. ábra).
- A mezőgazdasághoz hasonló súlyú ágazat (4,3 százalékkal) a szállítás, raktározás, posta, távközlés ágazat, melynek hitelfedezettsége a mezőgazdasághoz képest még alacsonyabb, 1,8 százalék volt 2023 júniusában.
- Ugyancsak hasonló súlyú ágazat az építőipar (5,8 százalékkal), de hitelfedezettsége magasabb és 1,1 százalékponttal növekedett, 4,2 százalék volt a vizsgált időszakban.

69. ábra: **Az értékvesztéssel való hitelfedezettség változása**

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

Jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatai

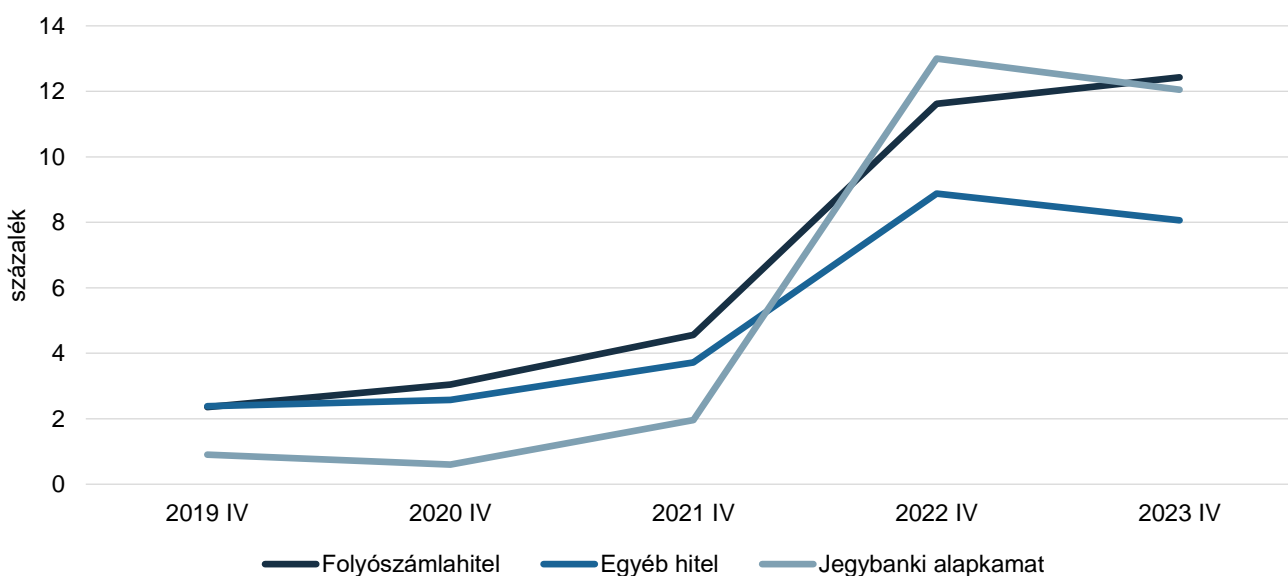
- A jegybanki alapkamat 2016 óta 0,90 százalékponton stagnált, amit az árstabilitás fenntartása és a gazdasági növekedés helyreállításának támogatása érdekében a Monetáris Tanács 2020 júniusában 0,75 százalékra mérsékelte, majd 2020 júliusában további 15 bázispontos csökkentéssel 0,60 százalékban állapított meg. Nem módosított ezen az értéken 2021 első negyedévében sem, azonban 2021. júliustól a Monetáris Tanács minden hónapban emelte a jegybanki alapkamatot, főként a növekvő inflációhoz igazítva.
- A 2022. február végén kirobbant orosz–ukrán háború alapvetően megváltoztatta a világgazdasági kilátásokat. A földrajzi közelség és az érintett felekkel folytatott külkereskedelem nagyobb súlya miatt a várható hatások Európában és különösen a kelet-közép-európai régióban erőteljesebbek voltak. Az infláció számos országban – több évtizedes csúcspontok elérése – tovább emelkedett. A háború a nyersanyag- és az energiaárak emelkedésén keresztül további inflációnövelő hatásokat okozott, amit az ellátási nehézségek újbóli erősödése is súlyosbított. Az inflációs kockázatok fokozódása a monetáris kondíciók további szigorítását indokolta. A Monetáris Tanács ezért a monetáris kondíciók általános, folytatódó szigorítását és az alapkamat-emelési ciklus korábbiánál nagyobb lépéssel történő folytatását tartotta szükségesnek.¹⁴ Ebből következően a jegybanki alapkamat 2022 első negyedévében 4,4 százalékra emelkedett, majd 2022 második negyedévében 5,3 százalékra nőtt, és ezt követően 2022 harmadik negyedévében elérte a 10,5 százalékot. Végül a negyedik negyedévében az MNB – többek között – a rendkívüli aszályhelyzet, az energiapiaci árröbbség és a hatósági energiaár-szabályozás változása miatt megemelkedő infláció kezelésére

¹⁴ Forrás: MNB, Közlemény a Monetáris Tanács 2022. március 22-i üléséről. <https://www.mnb.hu/monetaris-politika/a-monetaris-tanacs/kozlemenyek/2021/kozlemeny-a-monetaris-tanacs-2022-marcius-22-i-uleserol>

13,0 százalékra emelte az alapkamatszintet.¹⁵ A jegybanki alapkamat 13,0 százalékos értéken maradt 2023. október 24-ig. Ezt követően 2023. december 31-ig fokozatos csökkentéssel 10,8 százalékra módosult.

- Az elmúlt öt éves időszakban az egyéb hitelek átlagos évesített kamatlába 2020 negyedik negyedévének végéig alig változott, 2,4 százalékról 2,6 százalékra módosult. A folyószámlahitelek kamata kissé nagyobb mértékben változott ugyanebben az időszakban, 2,4 százalékról 3,0 százalékra emelkedett. Mindkét hiteltípusnál ugrásszerű változás következett be az utóbbi években. Az egyéb hitelek kamata – igazodva a jegybanki alapkamat nagymértékű növekedéséhez – először 3,7 százalékra, majd ezt követően 8,9 százalékra nőtt, míg a folyószámlahitelek kamata még ennél is nagyobb mértékben, először 4,6 százalékra, majd 11,6 százalékra emelkedett az előző év azonos időszakához képest. 2023 negyedik negyedévében az egyéb hitelek kamata 8,1 százalékra csökkent, míg a folyószámlahitelek kamata 12,4 százalékra nőtt (70. ábra).

70. ábra: **Kismértékben csökkentek a kamatlábak 2023 negyedik negyedévében az előző év azonos időszakához képest**

Megjegyzés: A jegybanki alapkamat értéke negyedéves időszakokkal súlyozott átlag.
 Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügykutató Osztályán

¹⁵ Forrás: MNB, Közlemény a Monetáris Tanács 2022. szeptember 27-i üléséről. <https://www.mnb.hu/monetaris-politika/a-monetaris-tanacs/kozlemenyek/2022/kozlemeny-a-monetaris-tanacs-2022-szeptember-27-i-uleserol>

